

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN EĞİTİM SENDİKALARININ
İŞLEYİŞİ VE SORUNLARINA YÖNELİK
SENDİKA ÜYELERİNİN VE YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN

İşletme Ana Bilim Dalı

İşletme Yönetimi Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Çetin ERDOĞAN

OCAK 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN EĞİTİM SENDİKALARININ
İŞLEYİŞİ VE SORUNLARINA YÖNELİK
SENDİKA ÜYELERİNİN VE YÖNETİCİLERİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN

(Y1212.041234)

İşletme Ana Bilim Dalı

İşletme Yönetimi Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Çetin ERDOĞAN

OCAK 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1212.041234 numaralı öğrencisi **Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN**'ın "**TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN EĞİTİM SENDİKALARININ İŞLEYİŞİ VE SORUNLARINA YÖNELİK SENDİKA ÜYELERİNİN VE YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 12.01.2016 tarih ve 2016/01 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *oylarla* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *Kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :26/01/2016

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Çetin ERDOĞAN

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Recep Cengiz AKÇAY

3) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Nesrin KALE

[Handwritten signatures of Çetin ERDOĞAN, Recep Cengiz AKÇAY, and Nesrin KALE]

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum " Türkiye'de Faaliyet Gösteren Eğitim Sendikalarının İşleyişı ve Sorunlarına Yönelik Sendika Üyelerinin ve Yöneticilerin Görüşleri" adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (26/01/2016)

Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN

ÖN SÖZ

Toplumsal bir varlık olan insanın başkalarıyla bir arada yaşama gerekliliği, örgütlülüğü gerekli kılmış, bu bağlamda kurulan örgütlerden biri de sendikalar olmuştur. Sendikal örgütlerin ortaya çıkmasında içinde bulunduğu ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik şartları önemli rol oynamıştır. Sendikalar daha çok demokrasinin var olduğu ülkelerde ortaya çıkmış, bu ülkelerde yayılmış, gelişmiş ve demokrasinin en önemli sacayağı haline gelmiştir. Sanayi devrimi ile ortaya çıkan sendikalar demokrasi anlayışı içerisinde, çalışanların ortak hak ve çıkarlarını korumak, sorunlarını çözmek için kurulmuş sivil toplum örgütleridir.

İşçi sınıfıyla başlayan sendika hareketi daha sonra kamu görevlilerine örnek olmuştur. Birçok meslek grubunda olduğu gibi eğitimciler de sendikalaşmış, eğitim sendikalarını kurmuşlardır. Eğitim çalışanları sahip oldukları sendikalarla ve bu sendikalarının etkinlikleriyle demokrasi için önemli bir yer teşkil etmektedir.

Bu çalışma sendika üyelerinin ve yöneticilerinin görüşlerine dayalı olarak, Türkiye’de faaliyet gösteren eğitim sendikalarının işleyişini ve sorunlarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma süresince yapmış olduğu rehberlik ve yardımlarla bana yol gösteren, destek veren ve önemli katkılarda bulunan değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Çetin ERDOĞAN’a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum. Daima yanımda olan manevi desteklerini esirgemeyen bugünlere gelmemde büyük fedakarlıklar sergileyen anneme teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmam süresince yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Öğr. Gör. Dr. Zafer DOĞAN ve Özden ÇİRLİ’ye değerli katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım. Teze başlama aşamasında fikirlerini paylaşan çalışma azmini aldığım, çalışmalar esnasında da göstermiş olduğu sabır ve manevi desteklerinden dolayı Enver KAHRAMAN'a sonsuz teşekkürler. Araştırmaya katılarak değerli zamanlarını ayıran sendika yetkililerine, okul yöneticilerine ve öğretmenlere teşekkür ederim.

Aralık, 2015

**Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN
(Öğretmen)**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	viii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xiii
1. GİRİŞ	1
1. 1 Problem Durumu	1
1. 2 Araştırmanın Amacı	2
1. 3 Araştırmanın Önemi	3
1. 4 Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1. 5 Araştırmanın Sayıltıları	4
1. 6 Araştırmaya Ait Tanımlar	4
2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR	6
2. 1. Sendika Kavramı:	6
2. 2 Dünyada Sendikaların Gelişimi.....	8
2. 2. 1 Fransa.....	11
2. 2. 2 Almanya.....	11
2. 2. 3 Amerika Birleşik Devletleri.....	12
2. 3 Öğretmen Sendikacılığında Dünyadan Örnekler	12
2. 3. 1 İngiltere’de Öğretmen Sendikacılığı.....	13
2. 3. 2 Fransa’da Öğretmen Sendikacılığı.....	14
2. 3. 3 Amerika Birleşik Devletleri’nde Öğretmen Sendikacılığı.....	14
2. 4 Türkiye’de Sendikacılığın Gelişimi	15
2. 4. 1 Osmanlı İmparatorluğu Öncesi.....	16
2. 4. 2 Osmanlı İmparatorluğu Dönemi	16
2. 4. 3 Meşrutiyet Dönemi	17
2. 4. 4 1923- 1946 Dönemi	18
2. 4. 5 1946 ve Sonrası.....	19
2. 5 Türkiye’de Memur Sendikacılığı	22
2. 5. 1 Türkiye’de Memur Örgütlenmesinin Bugünkü Durumu.....	24
2. 5. 2 Türkiye’de Öğretmen Örgütlenmesi	25
2. 5. 3 (1908- 1923) Dönemi Öğretmen Örgütlenmesi.....	25
2. 5. 4 Milli Mücadele Döneminde Öğretmen Örgütlenmesi	27
2. 5. 5 Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Örgütleri.....	28

2. 5. 6 Çok Partili Dönemde Öğretmen Örgütleri (1946- 1965).....	28
2. 5. 7 1965- 1971 Arası Öğretmen Örgütleri.....	31
2. 5. 8 1980 Sonrası Öğretmen Örgütleri.....	35
2. 5. 9 1990 Sonrası Öğretmen Örgütlenmesi.....	36
2. 6 Türkiye'de Mevcut Eğitim Sendikalarının Amaç, Yapı ve Etkinlikleri	38
2. 6. 1 Eğitimciler Birliği Sendikası (Eğitim- Bir- Sen).....	38
2. 6. 2 Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim- Sen).....	39
2. 6. 3 Türkiye Eğitim Öğretim Hizmetleri İşkolu Sendikası (Türk Eğitim- Sen)	
.....	41
2. 6. 4 Eğitim İş Sendikası	42
2. 7 Eğitim Sendikalarının Ortak Amaçları	44
3. YÖNTEM.....	45
3. 1 Araştırmanın Modeli	45
3. 2 Çalışma Grubu.....	45
3. 3 Verilerin Toplanması.....	47
3. 4 Verilerin Analizi:.....	48
4. BULGULAR VE YORUM.....	49
4. 1 Verilerin Yorumlanması.....	49
4. 2 Sendikaların Eğitime Bakışına İlişkin Bulgular ve Yorum.....	49
4. 3 Sendika Üyelerinin Sendikal Beklentilerine Yönelik Beklentilerine İlişkin	
Bulgular ve Yorum.....	51
4. 4 Sendika Yöneticilerin Sendikalarda Gördükleri Sorunlara İlişkin Bulgular Ve	
Yorum.....	54
4. 4. 1 Sendikal Sorunlara Çözüm Önerisine İlişkin Bulgular Ve Yorum.....	57
4. 5 Sendika Üyelerinin Sendikacılıkta Gördükleri Sorunlara İlişkin Bulgular Ve	
Yorum.....	58
4. 5. 1 Sendika Üyelerinin Sendikacılıkla İlgili Çözüm Önerisine İlişkin Çözüm	
Önerileri	61
4. 6 Sendika Yöneticilerine Göre Eğitimcilerin Sendikalara Üye Olmalarının	
Nedenlerine İlişkin Bulgular Ve Yorum	62
4. 6. 1 Sendika Yöneticilerine Göre Eğitimcilerin Sendikalara Üye Olma	
Geçliliğine İlişkin Bulgu Ve Yorum.....	64
4. 7 Eğitim Çalışanlarının Sendikalara Üye Olmalarının Nedenlerine İlişkin	
Bulgular Ve Yorum	65
4. 7. 1 Sendikalara Üye Olma Gerekliliğine İlişkin Bulgular Ve Yorum.....	66
4. 8 Sendikaların Gösterdiği Faaliyetlere İlişkin Bulgular Ve Yorum.....	67
4. 8. 1 Sendikaların Yapmış Olduğu Faaliyetler Ve Üyelerin Sendikaları Seçme	
Nedenlerine İlişkin Bulgular Ve Yorum.....	68
4. 9 Sendika Üyelerine Göre Sendikaların Gösterdiği Faaliyetlere Yönelik	
Bulgular ve Yorum.....	71
4. 9. 1 Sendikanın Yapmış Olduğu Olumlu Olumsuz Faaliyetlere İlişkin	
Bulgular Ve Yorum	73
4. 10 Sendikanın Bugüne Kadar Bireysel Ve Genel Anlamda Kazandığı Başarılarla	
İlişkin Bulgular ve Yorum.....	74
4. 11 Sendika Üyelerininin Sendikanın Bireysel ve Genel Anlamda Kazandığı	
Başarılarla İlişkin Sonuçlar Ve Bulgular.....	77
4. 12 Üye Sayısını Artırmaya Yönelik Bulgular Ve Yorum	79
4. 13 Üyelerin Mensubu Oldukları Sendikaları Seçme Nedenlerine İlişkin Bulgular	
ve Yorum:.....	80

4. 13. 1 Bir Sendikanın Diğer Sendikalardan Ayrılan Yönlerine İlişkin Bulgu Ve Yorum	82
4. 14 Üyelerin Sendikal Faaliyetlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	82
4. 14. 1 Sendika Yöneticilerine Göre Sendika Üyelerinin Sendikal Faaliyetlere Katılımına İlişkin Bulgular ve Yorum	84
4. 15 Sendika Üyelerine Göre Sendika Üyelerinin Sendikal Faaliyetlere Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	84
4. 16 Sendika Yöneticilerinin Sendikaların Yönelik Yaptıkları Özeleştire Yönelik Bulgular ve Yorumlar	85
4. 17 Sendika üyelerinin Karşılaştıkları Durumlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar	87
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	89
5. 1 Sonuçlar.....	89
5. 2 Öneriler.....	91
5. 2. 1 Uygulayıcılar için öneriler :	91
5. 2. 2 Araştırmacılar için öneriler:.....	91
KAYNAKLAR	93
EKLER.....	97
EK: Görüşme Formu	97
ÖZGEÇMİŞ	100

KISALTMALAR

TODMF : Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu

TÖS : Türkiye Öğretmenler Sendikası

TÖB- DER : Eğitim Öğretim Emekçileri Birleşme ve Dayanışma Derneği

ÜLKÜ- BİR : Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği

ÇİZELGELER LİSTESİ

SAYFA

Çizelge 3. 1: Sendika Yöneticisi Bilgileri.....	46
Çizelge 3. 2: Sendika Üyeleri Bilgileri.....	47
Çizelge 4. 1: Sendikanın Eğitime Bakışı Ve Eğitim Öncelikleri (Yönetim)	49
Çizelge 4. 2: Sendika Üyelerinin Sendikal Beklentileri Ve Öncelikleri (Üyeler).....	52
Çizelge 4. 3: Eğitim Alanında Sendikalarla İlgili En Önemli Sorunlar (Yönetim)....	54
Çizelge 4. 3. 1: Sendikal Sorunlara Çözüm Önerisi (Yönetim)	57
Çizelge 4. 4: Eğitim Alanında Sendikacılıkla İlgili Önemli Sorunlar (Üyeler)	58
Çizelge 4. 4. 1: Eğitim Alanında Sendikacılıkla İlgili Çözüm Önerileri (Üyeler)	61
Çizelge 4. 5: Eğitimcilerin Sendikaya Üye Olmalarının Nedeni (Yönetim)	62
Çizelge 4. 5. 1: Eğitimcilerin Sendikaya Üye Olmalarının Gerekliliği (Yönetim)....	64
Çizelge 4. 6: Eğitimcilerin Sendikaya Üye Olmalarının Nedenleri (Üyeler)	65
Çizelge 4. 6. 1: Sendikaya Neden Üye Olunmalı (Üyeler)	66
Çizelge 4. 7: Sendikanın En Çok Faaliyet Gösterdiği Alan (Yönetim)	67
Çizelge 4. 7. 1: Sendikanın Yapmış Olduğu Olumlu Faaliyetler Ve Üyelerin Sendikaların Seçme Nedenleri (Yönetim).....	69
Çizelge 4. 8: Sendikanın En Çok Faaliyet Gösterdiği Alan (Üyeler)	71
Çizelge 4. 8. 1: Sendikanın Yapmış Olduğu Olumlu- Olumsuz Faaliyetleri (Yetersizlikler) (Üyeler)	73
Çizelge 4. 9: Bireysel Ve Genel Anlamda Kazanılan Başarılar (Yönetim)	75
Çizelge 4. 10: Bireysel Ve Genel Anlamda Kazanılan Başarılar (Üyeler)	77

Çizelge 4. 11: Üye Sayısını Artırmak İçin İzlenen Yol (Yönetim)	79
Çizelge 4. 12: Üyelerin Mensubu Oldukları Sendikayı Seçme Nedenleri (Üyeler) ..	80
Çizelge 4. 12. 1: Sendikanın Diğerlerinden Ayıran Yönleri (Üyeler)	82
Çizelge 4. 13: Üyelerin Sendikal Faaliyetlere Katılım Durumu (Yönetim)	83
Çizelge 4. 13. 1: Üyelerin Sendikal Faaliyetlere Katılım Düzeyinin Durumu (Yönetim)	84
Çizelge 4. 14: Sendikal Faaliyetlere Katılım Durumu (Üyeler)	85
Çizelge 4. 15: Sendikanın Özeleştirisi (Yönetim)	86
Çizelge 4. 16: Sendika Üyeliğinden Dolayı Karşılaşılan Durumlar (Üyeler)	87

TÜRKİYE’DE FAALİYET GÖSTEREN EĞİTİM SENDİKALARININ İŞLEYİŞİ VE SORUNLARINA İLİŞKİN SENDİKA ÜYELERİNİN VE YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Sendikalar; üyeleri adına sendika güvencesi, üyelerin maaşları, bireysel güvenlik gibi konularda üst yöneticilerle pazarlıklar yapmaktadır. Bu işlevleri nedeniyle sendikalar üyelerine önemli yararlar sağlamaktadır. Bu araştırmada eğitim sendikalarının işleyişi ve faaliyetleri ile hem sendika yöneticilerinin hem de üyelerinin gözüyle sendika sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın problemi, Türkiye’de faaliyet gösteren eğitim sendikalarının işleyişi ve sorunlarına ilişkin sendika üyelerinin ve görüşlerinin neler olduğudur.

Bu araştırma, sendika üyelerinin ve yöneticilerinin görüşlerine göre Türkiye’de faaliyet gösteren eğitim sendikalarının işleyişini ve sorunlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma deseninde yürütülen bu araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle toplanmış, sendika yöneticilerinin ve üyelerinin sendikaların işleyişine, faaliyetlerine ve sorunlarına yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın katılımcıları, eğitim iş kolunda faaliyet gösteren ve üye sayısı en fazla olan dört büyük sendikanın (Eğitim – Bir – Sen, Türk Eğitim – Sen, Eğitim – Sen, Eğitim – İş) İstanbul’daki yönetici ve üyelerinden seçilmiştir. Bu kapsamda araştırmaya bu sendikaların İstanbul ilindeki şubelerinde başkan, başkan yardımcısı ve sekreter olarak görev yapan 12 sendika yöneticisi ile resmi okullarda öğretmen, müdür yardımcısı ve müdür olarak görev yapan 12 sendika üyesi dahil edilmiştir. Araştırma kapsamında toplanan veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde katılımcı görüşleri belirli temalar altında bir araya getirilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan biri, eğitim sendikalarının siyasi partilerle ilişkisinin önemli bir sorun olarak görülmesidir. Birçok eğitim çalışanı etiketlenme korkusu nedeniyle sendikalara üye olmamaktadır. Eğitim sendikalarının bölünmüş olarak faaliyet yürütmeleri sendikaların işlevselliğini olumsuz yönde

etkilemekte ve güçlerini zayıflatmaktadır. Türkiye’de sendikacılığın gelişmiş ülkelere kıyasla daha yeni olması, çalışanlarda sendika konusunda olumlu algıların oluşmamış olması da önemli sorunlar arasında görülmektedir. Üyelerin sendikalara mevki, tayin gibi bireysel çıkarlar elde etmek amacıyla üye olmaları önemli sorunlar arasında görülmektedir. Sendika üyeleri sendikaların sosyal faaliyetlerinin yetersiz olduğunu ve bunun artırılması gerektiğini düşünürken sendika yöneticileri de üyelerin sendikal faaliyetlere katılımlarının yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak Türkiye’de eğitim iş kolunda sendikacılıkta daha geniş kesimleri içine alacak şekilde ortak platformlar yaratılması önerilmiştir. Eğitim çalışanları arasında güçlü bir örgütlülüğün tesis edilebilmesi demokratik haklarının iyileştirilebilmesi için eğitim çalışanlarının sendikal faaliyetlere katılması önemli bir gerekliliktir. Sendika üyeliğinde bireysel çıkarlara dayalı anlayışın yıkılması, yerine işkolunun ortak sorunlarına çözümler üretmek için ortak çaba sarf edilmesi gerekmektedir. Ayrıca eğitim iş kolunda çalışanların sendikalara karşı olumsuz algılarının değiştirilmesine yönelik sendikaların siyasi partilerin uzantısı olmadığı üyelere anlatılmalıdır. Sendikaların bölünmüş olması ortak fikirlerin alınmasını engellemektedir; bu yüzden sendika sayısının azaltılması gerekmektedir. Sendika temsilcilerinin okullara giderek sendika konusunda eğitim çalışanlarını bilgilendirmeleri ve sendikanın faaliyetlerine yönelik sunmaları gerekmektedir. Sendikaların yazılı ve görsel yayınları daha verimli kullanmaları okullara bu yayınları ulaştırmaları, eğitimcileri yaptıkları çalışmadan haberdar etmeleri gerekmektedir. Eğitim çalışanlarının sendikalara üye olmadan önce ; sendika tüzüğünü okuyup, kazanımlarına bakarak üye olmaları daha doğrudur.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim Sendikaları, Sendikacılık, Sendika Üyeliği, Sendikaların İşleyişi, Sendikal Sorunlar*

**VIEWS OF TRADE UNION MEMBERS AND EXECUTIVES ON
FUNCTIONING AND PROBLEMS OF EDUCATION TRADE UNIONS
ACTIVE IN TURKEY**

ABSTRACT

The trade unions negotiate with the upper managers the issues such as trade union guarantees, salaries of their members and individual securities. The trade unions win significant gains in favor of their members as a result of such functions. In this research we have tried to identify the functioning and the activities of the trade unions and their problems from the viewpoint of both trade union executives and trade union members. The question of this research is to find out the views of the trade union executives and the trade union members about the functioning and the problems of the education trade unions active in Turkey.

This research aims at identifying the functioning and the problems of the education trade unions active in Turkey according to the views of the trade union members and the trade union executives. In this research which is carried out as a qualitative research the data has been collected using the semi-structured interview method and effort has been made to identify the views of the union executives and union members on the functioning, the activities and the problems of the unions.

The participants of the research have been selected from among the executives and members of the biggest four trade unions active in the education sector that have the largest number of members (Eğitim – Bir – Sen, Türk Eğitim – Sen, Eğitim – Sen, Eğitim – İş) living in Istanbul. In this scope 12 union executives who are either the presidents, vice presidents or secretaries of the branches of these trade unions in Istanbul and 12 trade union members serving as teachers, assistant principles or principles in public schools have participated in this research. The data collected in the scope of this research has been analyzed using content analysis. The views of the participants have been brought together and interpreted under certain themes in this content analysis.

One of the findings of the research was that the relation of the education trade unions with the political parties was seen as a significant problem. Many education

employees are not affiliated with the trade unions due to fear of being labeled. The fact that the education trade unions are carrying out their activities in a divided manner is affecting the functionality of the trade unions in a negative way and is weakening these unions. Another important problem is that trade unionism is newer in Turkey compared to developed countries and positive perceptions have not been built among the employees regarding trade unions. A significant problem is that the members are affiliated to the trade unions in order to win individual gains such as promotions or appointments. Trade union members think that social activities of the trade unions are insufficient and that these should be increased and the trade union executives indicate that the level of participation of the members to the trade union activities is insufficient.

Based on the results of the research it has been suggested that common platforms should be established to embrace larger sections in the education sector trade unionism in Turkey. Participation of the education employees to the trade union activities is essential for establishing a strong organization of the education employees and improving their democratic rights. It is necessary to abandon the perspective based on individual interests and efforts should be made to struggle to find solutions to the common problems of the sector instead. Besides it should be explained to the members that the trade unions are not the backyards of political parties in order to change the negative perceptions of the employees in the education sector towards the trade unions. The dividedness of the trade unions is preventing taking common decisions. Therefore the number of unions need to be decreased. Trade union representatives should go to the schools to inform the education employees on trade unions and to give information on trade union activities. The unions should use printed materials more efficiently and distribute these publications to the schools and inform the education employees about the work they carry out. It will be more accurate if the education employees are affiliated to the trade unions after they read the trade union bylaw and after they examine the gains.

Key Words: *Education Trade Unions, Unionism, Union Membership, Functioning of Trade Unions, Trade Union Problems*

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı ve alt amaçları, araştırmanın önemi, sınırlıklar, sayıltılar ve tanımlar yer almaktadır.

1. 1 Problem Durumu

Bireyler tek başlarına güçsüzdürler, seslerini tek başlarına duyuramazlar, ihtiyaçlarını tek başına yerine getiremezler, bireysellikten öte topluluk olarak seslerini daha çok çıkarmak, ortak karar verebilmek, amaçlarına ulaşabilmek için örgütlenmeye ihtiyaçları vardır. Örgütlenme ihtiyaçları da sendikaları doğurmuştur. Bu anlamda çalışma yaşamındaki örgütlerin en önemlilerinden birisi sendikalardır. İnsanların bir arada yaşaması kendilerini çok rahat şekilde ifade etme olanaklarının olmasını sağlayan en önemli kavram "demokrasi" dir. Sendikalar demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biridir.

Koç (1998: 2) Sendikaların işçi sınıfının ortaya çıkmasıyla birlikte gündeme geldiği işçilerin, işverenlere ve hükümetlere karşı hak ve çıkarlarını korumak için oluşturdukları örgütler olduklarını belirtmiştir. Kayıkçı (2013: 100) Sendikaların üyelerini, işverene karşı temsil etme, eğitime, mesleki gelişimi sağlama, sosyal ekonomik ve özlük haklarını koruma, hukuksal anlamda yardımda bulunma, üyeleri arasında dayanışmayı sağlama gibi işlevlerinin olduğunu belirtmiştir.

Ortaya çıkışı sanayi devrimine dayanan sendikal faaliyetler her ülkenin koşullarının belirlendiği yönde gelişmelerini sürdürmüşlerdir. Özellikle sanayi devrimini gerçekleştiren ülkelerde sendikalar, toplumsal yaşamın ayrılmaz parçaları olmuşlardır.

Her meslek grubunda olduğu gibi toplumun aydın kesimini oluşturan eğitim çalışanları da sendikalaşmışlardır. Eğitim sendikaları eğitime dair ve eğitimcilerin

özlük haklarına, ekonomik, demokratik sorunlarına çözüm bulması, mağduriyetlerini dile getirmesi bakımından önemli örgütlerdir. Bunlardan eğitim, öğretim ve bilim hizmetleri kolunda faaliyet gösteren eğitim sendikaları, kamu kesiminde çalışan eğitim- öğretim faaliyetlerine katılan öğretmenlerin ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla kurulmuş sivil toplum örgütleridir. Ancak memur olan eğitim çalışanlarının sendikalaşması geç olmuştur (Karataş, 2010, 45). Şahin (2014: 308); 1900' lerin ilk çeyreğinde faaliyete geçen uluslararası öğretmen dernekleri ve sendikalarının Öğretim Mesleği Örgütleri Dünya Konfederasyonu, Dünya Konfederasyonu, İlkokul Öğretmenleri Uluslararası Federasyonu, Resmi Ortaöğretim Öğretmenleri Uluslararası Federasyonu, Öğretmenler Dünya Sendikal Konfederasyonu olduğunu belirtmiştir.

Ariyawansa (1976: 57) ; eğitim sendikalarının görevlerini ekonomik ve toplumsal koşulların analizinde, eğitim ilerlemesinde ve değerlendirilmesinde toplumun gelişmesinde, toplumsal ve ekonomik ilerlemede temel bir unsur olarak sıralamıştır. Tortop ve diğ.'leri (2010. Akt. Kayıkcı, 2013: 101); sendikaların üyeleri adına sendika güvencesi , üyelerin maaşları, bireysel güvenlik, kıdem hakkı gibi konularda üst yöneticilerle pazarlık yapma gibi görevlerinin olduğunu ve bu görevleri ile de üyelerine ekonomik ve sosyal haklar yanında özgümlüklerinin korunmasında da faydasının olduğunu belirtmiştir.

Bu sebeple, bu araştırmada eğitim sendikalarının işleyişi ve faaliyetleri ile hem sendika yöneticilerinin hem de sendika üyelerinin gözüyle sendika sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır. Sendikaların işleyişine yönelik sorunların bilimsel bir çalışma ile ortaya konulması, Türkiye'de eğitim iş kolundaki sendikacılığın gelişimine katkıda bulunacaktır.

Tüm bu bilgiler ışığında bu araştırmanın problemi, Türkiye'de faaliyet gösteren eğitim sendikalarının işleyişi ve sorunlarına ilişkin sendika üyelerinin ve yöneticilerinin görüşlerinin neler olduğudur.

1. 2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Türkiye'de faaliyet gösteren sendikaların işleyişi ve sorunlarına ilişkin sendika üyelerinin ve sendika yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Eğitim sendikalarının eğitimdeki öncelikleri nelerdir?
- Sendika üyelerinin sendikalardan beklentileri nelerdir?
- Eğitim alanında sendikacılıkta en önemli görülen sorunlar nelerdir?
- Eğitimcilerin sendikalara üye olma nedenleri nelerdir?
- Sendika seçimi neye göre ve nasıl yapılıyor?
- Sendikalara üye olunmamasının nedenleri nelerdir?
- Sendikaların bireysel ve genel anlamda başarıları nelerdir?
- Sendikaların en önemli faaliyetleri nelerdir?
- Üyelerin faaliyetlere katılım durumları nasıldır?
- Sendikaların üye sayısını artırmada izledikleri yol nelerdir?
- Sendikaların özeleştirisi nedir?
- Sendika üyeliğinden dolayı karşılaşılan durumlar nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma bilimsel bulgularıyla hem demokrasinin güçlenmesine hem de eğitimcilerin sesini duyurabilmeleri noktasında eğitimciler açısından sendikaların gerekliliğine önemli katkılar sağlayacaktır.

Araştırmanın önem arz etmesinin nedenleri şunlardır:

1. Eğitimcilerin sendikal hareketin; işleyişini, sorunlarını, faaliyetlerini öğrenmelerine katkı bulunacağı,
2. Sendikaların doğuşu, gelişimi tarihi hakkında bilgi vereceği,
3. Öğretmenlerin mevcut eğitim sendikalarını tanımasına katkıda bulunacağı,
4. Eğitim politikaları ve sorunları hakkında sendikaların görüşleri tespit edilerek, bu konuda eğitimcilerin bilgilendirilmesini sağlamak ve bunun eğitimin iyileştirilmesine katkıda bulunacağı,
5. Örgütlenmenin önemi, eğitimcilerin örgütlenmeyle elde edecekleri kazanımların anlatılacağı.

1. 4 Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1) Araştırma, araştırmaya dahil olan dört sendika (Eğitim Bir Sen, Eğitim Sen, Türk Eğitim Sen, Eğitim İş) ile sınırlıdır.
- 2) Araştırmanın verileri araştırmaya katılan sendika yöneticileri ve üyelerinin görüşleri ile sınırlıdır.
- 3) Araştırmada elde edilen bulgular veri toplama aracı ile sınırlıdır.

1. 5 Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırmada aşağıdaki sayıttan hareket edilecektir.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler görüşlerinde samimi ve gerçek düşüncelerini ifade etmişlerdir.

1. 6 Araştırmaya Ait Tanımlar

Sendika: Eğitim iş kolunda çalışanların ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip demokratik kuruluşlar.

Eğitim Sendikaları: Eğitim, öğretim ve bilim hizmetler kolunda faaliyet gösteren sendikalar.

Sendika Üyeliği: Eğitim çalışanlarını eğitim iş kolunda kurulu bir sendikaya kendi başvuruları doğrultusunda başvurunun sendika yetkili organınca kabul edilmesi.

Sendika Yöneticisi: Sendika-İşveren, Sendika-Üye, Üye-İşveren arasındaki iletişim ve işbirliğini geliştirmek üzere üyeler arasından atanan kişi olup İlçe, İl ve Şube Yönetim Kuruluna bağlı görev yapar.

Toplu Görüşme: Eğitim çalışanları için uygulanacak uygulanacak katsayı ve göstergeler, aylık ve ücretler, her türlü zam ve tazminatlar, fazla çalışma ücretleri, harcırah, ikramiye, lojman tazminatı, doğum, ölüm ve aile yardımı ödenekleri, tedavi yardımı bu mahiyette etkinlik artırıcı diğer yardımlara ilişkin olarak yetkili kamu görevlileri sendikaları ve üst kuruluşları ile Kamu İşveren Kurulu arasında yapılan görüşmedir.

Grev: " 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 25. maddesine göre; işçilerin topluca çalışmamak suretiyle işyerinde faaliyeti durdurmak veya işin niteliğine göre önemli ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaşarak veyahut bir kuruluşun aynı amaçla topluca çalışmamaları için verdiği karara uyarak işi bırakmalarına denir" (Akyiğit, 2000'dan akt. Gül, 2007: 49).

2. KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde kuramsal temeller başlığı altında, ilgili literatür ele alınmıştır.

2. 1. Sendika Kavramı:

Aldemir (2010: 45) Sendikanın demokratik yöntemlerin başarıya ulaşmasında önemli ve etkili bir kurum olduğunu belirtirken; "demokrasinin" işlenmesi kendinden bekleneni verebilmesi varlığına imkan veren müessesenin yani sendikaların iyi işlenmesine bağlı olduğunu belirtmiştir.

Sendika kavramı için çeşitli tanımlamalar şu şekilde yapılmıştır:

Mahiroğulları (2011: 2) sendika sözcüğünün Sanayi Devrimi' yle Faransa, İtalya, İspanya, dışındaki Batı ülkelerinde "emek birliği" anlamına gelen İngilizcede (trade union), Almandada (gewerkschaft) gibi kavramlarla adlandırıldığını belirtmiştir.

Mahiroğullarına göre (2011: 2) Fransa, İtalya, İspanya ve Türkiye gibi ülkelerde sendika sözcüğünün yanına " işçi " ya da " işveren " sözcükleri getirilerek " işçi /işveren sendikası" oluşturulmuştur. Buna Mahiroğulları (2001: 2) şöyle örnek vermiştir: Fransızcada işçi ve işveren sıfatları sendika sözcüğünü nitelemiş işçi sendikası (syndicat ouvrier), işveren sendikası (syndicat patronal) olarak örneklemiştir. Yorgun (2007: 40) sendikaları günümüzde çalışanların hak ve çıkarlarını korumak, sorunlarının çözümü için kurulan devlet ve siyasi parti gibi örgütlenmelerden bağımsız örgütler olarak tanımlamıştır. Yorgun (2007: 40) , Johns'un sendikaların tanımına da değinmiş ve Jons' un da sendikaları sivil toplum aktivistleri arasında yer alan orijinal sivil toplum örgütleri olarak tanımladığını belirtmiştir.

Ülkemizde ilk kez 1909 yılında birbirini izleyen grevler üzerine çıkarılan Tatil- i Eşgal Kanununda "sendika" sözü edilmiştir. Ancak bu kanun sendikacılığın önünü

tıkayan etkenlerden biri olarak yorumlanabilir. Çünkü yasa, sendika kurmayı yasaklayan cezalar ve yasaklar içermektedir. Bu konudan çalışmanın diğer bölümlerinde ayrıntılı bahsedilecektir.

Kelime anlamı olarak sendika Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü'nde " İşçilerin veya işverenlerin iş, kazanç, toplumsal ve kültürel konular bakımından çıkarlarını korumak ve daha da geliştirmek için aralarında kurdukları birlik" olarak tanımlanmıştır (www. tdk. gov. tr.). "Sendika, işçilerin hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla oluşturdukları örgütlenmedir." (Koç, 2003: 9).

Battal (2004'dan Akt. Demiryürek, 2008: 13) sendikaların vakıf ve derneklerden farkının, siyasal görüş, dini mezhep, bölge, etnik köken, anadil ve meslek ayırımı yapmadan bütün çalışanları bünyesinde toplama çabası olduğunu ve sendikaların yasalarla belirtilen yaptırım ve uygulama haklarının olduğunu belirtmiştir. Mahiroğulları (2011: 4) Alman hukukunda sendika kavramının Alman Anayasası'nın 9. maddesinin 3. bendinde "Çalışma koşullarıyla ekonomik koşulların korunması ve geliştirilmesi amacıyla herkes ve bütün meslekler için kurulan örgüt" olarak tanımlandığını belirtmiştir. Mahiroğulları (2011: 4) Fransa İş Kanunu'nun 411-1 maddesinde sendikaların çalışanların bireysel ve toplu haklarını savunmak ve araştırmak amacıyla kurulan örgütler olarak ifade edildiğini belirtmiştir.

4688 sayılı kamu görevlileri sendikaları kanununa göre sendika tanımı şöyledir:

1961 Anayasası ile ilk kez kamu görevlilerine tanınan sendika hakkı kapsamında bu dönemde çıkarılan 624 sayılı Yasa, 1. maddesi çerçevesinde açıkça sendika tanımı yapmamakla birlikte sendikaların hangi amaçlar çerçevesinde kurulacağını düzenlemiştir.

1982 Anayasası'nın 51. maddesinin "işçi işverenler" ile başlayan metni 2001 yılı değişiklikleri ile "çalışanlar ve işverenler" şeklinde değiştirilmesiyle kamu görevlilerinin sendika kurma hakkı anayasal zemine kavuşturulmuştur. 25. 06. 2001 tarihinde kabul edilen Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununa göre sendika; Kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve mesleki hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır."

2821 Sayılı Sendikalar Kanunu'na göre sendika tanımı:

1982 Anayasası'ndan sonra 5. 5. 1983 tarihinde kabul edilen Sendikalar Kanunu'nun tanımlar başlıklı 2. maddesine göre sendika; işçilerin ve işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar" şeklinde tanımlanmıştır.

25/6/2001 Tarihli Kamu Görevlileri Sendika Kanunu'na göre sendika: Kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşları olarak tanımlanmıştır.

Yapılan sendika tanımlarına bakıldığında sendikaların hem mesleki hem toplumsal alanda etkinliklerinin olduğu görülmektedir.

2. 2 Dünyada Sendikaların Gelişimi

Çalışanların hak arama mücadelesinde sendikalar önemli bir araçtır. Bireyler tek başına çok güçsüzdür, ihtiyaçlarını tek başlarına yerine getiremezler; seslenişlerini sorunlarına çözümleri, hak aramalarını, isteklerini topluluk olarak daha iyi ifade edebilirler. Buna ulaşmak da örgütlü olmakla mümkündür. Çalışanların hak arama mücadelelerinin gelişimine bakıldığında, bu mücadelelerin tarihin ilk yıllarından beri var olan mücadeleler olduğu görülebilir.

Yüksel (2000'den Akt. Kayıkçı, 2003: 100); örgütlülüğün beraberinde sendikaları getirdiğini, çağdaş yönetim anlayışında sendikaların, üyelerin haklarını savunmanın yanında örgütün etkin bir şekilde işleyişine yardım ettiğini belirtmiştir ve sendikaların ortaya çıkış nedenlerinden biri olarak örgütlerin büyümesini çalışan bireylerin artmasını ve bununla birlikte çalışanların işverenle ilişkilerinin ortadan kaybolması olarak öne sürmüştür.

Yukarıda da değinildiği gibi, hak arama mücadelesinin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Eğitimsen'de de (2004: 11) belirtildiği üzere sendikalar; iki yüzyılı aşkın bir süredir emekçiler ve sermayedarların birbirlerine karşı yürüttükleri ekonomik, sosyal, siyasal ve ideolojik mücadelede emekçilerin bilinçlenme, dayanışma, toplumsallaşma ve özgürleşme aracı olarak oluşmuş yapılardır. Sendikalar emekçiler için vazgeçilmez mücadele örgütü olarak yayılmıştır.

Girgin (2011: 35) " İşçiler arasında dayanışma usta, kalfa çırağın birlikte çalıştığı dönemlerde dahi mevcuttu." diyerek dayanışmanın tarihin eskilerden beri var olduğunu öne sürmüştür. Esnaf teşekkülleri mesleklerini ve üyelerini korumak, onlara ekonomik, sosyal yardım sunmak amacıyla meydana gelmiş, zamanla amaçtan uzaklaşmış ustalık için ehli kişilerden başkalarına devedilmiştir. Kendi hakları ihlal edilen çırak ve kalfalar kendi haklarını savunmaya çalışmışlar ve usta, kalfa, çırak arasındaki sevgi, saygı yerini ayrılmış cidiyete bırakmış hem batıda hem doğuda ortadan kaldırılmıştır. Girgin'e göre (2011: 35);

Doğu ve batı kültürlerinde farklı gelişimler gösteren örgütlenmenin tarihçesi şöyle seyretmiştir:

-Örgütlü hak arama mücadelesi, Doğu kültüründe Fütüvvet Ocakları'yla 10. yüzyılda başlar:

Fütüvvet kavramının Türk Dil Kurumunda: "Dini ve mesleki birlik esnaf teşkilatı, 13. yy dan bu yana görülen örgütlenmiş zanaatçılar ve esnaf birlikleri" olarak tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr). Serinoğlu'na (2004: 6) göre, Fütüvvet anlayışının en önemli özelliği kendisiyle barışık olması ve yaşadığı çevreyle sağlıklı ilişkiler kurabilmesidir. Bu anlayış ahilik teşkilatının temellerinin atılmasına da vesile olmuştur. Ahilik, Anadolu'nun köy ve kasabalarında kişilerin siyasi, dini, ekonomik, askeri problemlerinin çözüp mal güvenliği saylayıp, kaliteli ve ucuz mal gereksinimini sağlamak görevini üstlenen bir örgüt, bir teşkilatlanmadır. Sendikaların temelinde sorunlara çözüm odaklı yaklaşımlarının nedenlerini bu dönemlere dayandırmak doğru bir yaklaşımdır.

Çınar (2008: 8), sendikacılığın ilk defa İngiltere'de ortaya çıktığını bunun nedeninin Sanayi Devrimi'nin burada yaşanmasından çok üretim aletlerinin mülkiyeti ile emek arasındaki çözülme ve ayrılmanın etkisinin olduğunu belirtmiş ve işçilerin kendi kendine yardımlaşma amacıyla biraraya gelme ve ortak çıkarları koruma yolunda birleşmeleriyle birliklerin meydana geldiğini ve bu birliklerin zamanla sendika adını aldıklarını belirtmiştir.

İren'e göre (2009: 38), 17.yüzyılın sonunda kapitalizmin ortaya çıkmasıyla birlikte buhar bulunmuş, dokuma tezgahları gibi makineler yapılmış ve bunlar üretim verimliliğini artırarak büyük fabrikalar kurulmuştur. Küçükkalay'a göre (1997: 52) bu durumda hayvan ve insan gücünden makine gücünün hakim olduğu üretime geçilmiştir.

İren (2009: 38), Sanayileşme ve bunun ardından işçi sınıfının doğmasıyla sendikanın tohumlarının İngiltere'de atıldığını öne sürmüştür.

Akbulut (2011: 3), İngiltere'de 1760-1850 yıllarında yaşanan Sanayi Devrimi'nin ABD ve diğer Avrupa ülkelerinde de gerçekleştiğini belirtirken; tekstil, buhar makinesi, demir üretimi ve James Watt'ın dairesel hareketi yapan düzeneği bulmasıyla tekstil fabrikalarının kurulduğunu ve bütün bunların Sanayi Devrimi'nin meydana gelmesine vesile olduğunu belirtmiştir. Küçükkalay'a (1997: 53) göre,

fabrikaların kurulmasıyla birlikte işçi sınıfı fabrikalarda çalışmaya başlamıştır ancak çalışma şartları çok ağır ve çok zordur; çalışma süreleri uzun; çalıştıkları fabrikaların havasızlığı gibi fiziksel koşulların olumsuzluğu nedeniyle de sık sık yaralanmalar ve ölümler meydana gelmiştir.

Alican (2007: 33), Marx'ın yazılarında işçinin hayat şartlarının kötüleşmesini işçi sınıfının isyan etmeyeşine bağladığını, sanayileşme süreciyle birlikte işçi sınıfının kendi gücünün farkına varıp örgütlenme yoluna gittiğini belirtir. Çınar (2008: 10), işçilerin suçu makinelerde aradığını ve makineleri parçalamaya başladıklarını belirtir. Ulutaş, Sönmez'e (2011: 16, 17) göre, makine kırıcılarının adına "LUDİZM" denilir. Bu hareket işçi sınıfının örgütlülüğüne katkıda bulunur; ancak hükümetler makineleri parçalayanlara ölüm cezası verir. Aradan geçen zamanla işçiler suçun makinelerde olmadığını anlarlar ve sosyal yardımlaşma dernekleri kurarlar. Bu dernekler sendika yapılaşmasının başlangıcı sayılır.

Atılan sendika tohumlarına siyasi iktidarlar engel olmaya devam ederler. Işıklı'ya (1990: 20) göre, bu hareketlerden sonra Robert Owen "Büyük Ulusal Sendikalar Birliği'ni" kurar. Robert Owen'in adına izafeten Owenizm hareketi olarak anılan hareket genel sendikacılık kavramına yönelimi de beraberinde getirmiştir (www.britannica.com). Işıklı'ya (1990: 20) göre, Owenizm genel grevi başlıca mücadele aracı olarak öne sürüp toplumun niteliği bakımından sendikalizmin köklerini oluşturmaktadır. bir yandan da hedef olarak çizdiği kooperatiflere dayanan toplumun niteliği bakımından sendikalizm kaynağını oluşturmaktadır.

Alican'a (2007: 31) göre, Owen işçilerin ağır şartlarda çalıştıklarını öne sürmüş ve çalışma şartlarına kolaylıklar getirmiştir: Kendi fabrikalarında yatakhane ve aşevleri kurmuş, işçilerin sıkıntılarını dinleyecek danışman atamış, günlük çalışma süresini 17 saatten 12 saate indirgemiş, küçük çocukların çalışmasını engellemiştir. Lefrance, Sülker (1996:10'dan Akt. Özkiraz, Talu, 2008: 119)'e göre, Owenizm baskılar sonucu başarısızlığa uğramıştır ve bunun üzerine "Chartizm Hareketi" işçiler arasında yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Bu hareketle birlikte vatandaşlara oy hakkı verilmiş, işgücü on saat olarak belirlenmiştir. Işıklı (1990: 23-24), Chartizm hareketinin vasıfsız işçiler arasında yaygınlık kazandığını ancak vasıflı işçilerin denetiminde bulunan sendikalarla dayanışma sağlayamadığı ve teorik yapıya ulaşamadığı için başarısızlıkla sonuçlandığını belirtmiştir. Koç'a (1998: 3)göre başarısızlığa uğrayan bu hareketten sonra işçiler kendi arasında birlik olup örgütlenip

dayanışma dernekleri kurup yardım sandıkları oluşturmaya başlarlar. Kurulan bu örgütlere "sendika" adı verilebilir.

Yücel'e (1980, 101-102) göre, ulusal düzeyde sendika kurma girişimi makine ustaları tarafından gerçekleştirilmiş ve "Birleşik Makine Ustaları Sendikası" kurulmuştur. Birleşik Makine Ustaları Sendikası merkezden denetlenen ilk ulusal sendikadır. Özkiraz, Talu (2008: 20); Bu sendikanın, sistemi ortadan kaldırmak yerine sistemle uyum içinde işçilerin kısa vadeli ekonomik çıkarlarını korumayı amaçladığını belirtmiştir.

İngiltere'de sendikalar meslek esasına dayanan sendikalar, federasyonlar, meslek kurulları halinde yer almaktadır. İngiltere'de doğan sendikaların dünyadaki seyri şöyle olmuştur:

2. 2. 1 Fransa

Fransa'da sendikal hareketler geç başlamıştır. Gezer'e (2011, 12) göre, bunun nedeni ülkenin ekonomik, sosyal ve siyasi yapısından kaynaklı sendikal hareketin oluşmasıdır. Serinoğlu (2004: 16), Fransa'da gelişen işçi hareketi ile birlikte 1831'de Lion'un 1834'te Paris işçilerinin, ekonomik ve politik amaçlı sert mücadeleler yürüttüklerini belirtmiştir. Mahiroğulları (2011: 99), Fransa'da işçi hareketinin başlamasıyla "Chapellier Kanunu'nun yürürlüğe girdiğini belirtirken bu kanunun örgütlenmenin önünü kesmediğini işçilerin yeraltında "karşılıklı yardım sandıkları" adıyla mücadeleyi yürüttüklerini belirtir. Serinoğlu (2004: 15) ülkede, CFDT, FO, CFTC, CGT Yöneticiler Genel Konfederasyonu' olmak üzere beş konfederasyonun bulunduğunu belirtmiştir. Mahiroğulları'na (2011: 99) göre, Fransa'da Genel İş Konfederasyonu kurularak sendikal hareket merkezleşmiştir, Leon Jouhaux'un işçi örgütlerinin güçlü üst örgütlere kavuşturulmasında önemli rol oynamıştır.

2. 2. 2 Almanya

Talas'a (1976: 231'dan Akt. Özkiraz, Talu, 2008: 111-112) göre, Almanya'da sanayileşmenin geç olmasıyla sendikalaşma da geç olmuştur. Sanayinin gelişmesi için adımlar atıldıysa da sermaye ve girişim eksikliği nedeniyle olumsuz sonuçlanmıştır, geç de olsa sendikalaşmış ancak sendikacılar 2. Dünya Savaşı'ndan sonra tutuklanıp toplama kamplarına götürülmüştür. Serinoğlu (2004: 14), 1947 yılında Alman İşçi Sendikaları Birliği'nin kurulduğunu herkesin sendikalaşma

hakkının olduğunu ve Almanya’da sendikaların işyeri, işkolu ve eyalet düzeyinde örgütlendiğini DGB örgütlenmesi Türk- İş’in örgütlenmesinde model olarak alındığını belirtir. İren (2009: 42), tüm memurların sendikaya üye olabilme sendika kurabilme haklarının olduğunu belirtmiştir.

2. 2. 3 Amerika Birleşik Devletleri

Işıklı'ya (1995'ten aktaran Erdoğan 2008: 30) göre , Amerikan tipi sendikacılık diye anılan akımın prototipi Amerika Birleşik Devletleri'nde doğmuş ve gelişmiştir. Amerikan sendikacılığının temel özelliği sınıf bilincinin zayıflığıdır. Demiryürek'e (2008: 30) göre, Milli ölçüde bir sendika kurma 1866 yılında gerçekleştirilebilmiştir. Memurların grev hakkı ise 1947 yılında çıkarılan yasayla yasaklanmıştır.

2. 3 Öğretmen Sendikacılığında Dünyadan Örnekler

İşçiler örgütlenmeye başladıktan sonra örgütlenme anlayışı diğer meslek gruplarına da yansımıştır. Kamu görevlileri de bunlardan biridir. Öğretmenler kamu görevlileri içinde sayı bakımından en kalabalık grubu oluşturmaktadır. Bu nedenle kamu görevlilerinin örgütlenmesinde önder rolü üstlenmişlerdir. Bugün dünyanın birçok yerinde öğretmenler en yüksek oranda sendikalaşmış meslek kümesini oluşturmaktadır.

Karataş'a (2010: 45) göre, memur sendikacılığı işçi sendikacılığına göre daha geç başlamıştır. Bu gecikmenin nedeni memur ile devlet arasındaki statü bağının niteliğinden kaynaklanmaktadır. Sendikal hakların elde edilmesi ise uzun uygulamalar sonrasında hukuksal düzenlemelerle yasaya yansımıştır. Moe (2011) 1800’lerin sonlarında ve yirminci yüzyılın ilk yarısında devlet memurlarının özel sektördeki işçilerle aynı kaygıları taşıdığını iş güvencesinin, daha iyi maaş ve yardımların geliştirilmiş çalışma koşullarının belirgin iş koşullarına yoğunlaşmış olmalarına rağmen kolektif hareket yeteneği ve çalışanları eyleme geçirmede halen büyük bir sorun teşkil ettiğini öne sürmüştür.

Öğretmen sendikalarının amacı genelde öğretmenler için güçlü ve birleşik bir savunma yapısı oluşturmaktır. Sendikalar öğretmenleri savunur ama eğitim sistemlerinin işlevleriyle de tümüyle ilgilidirler. Sendikalar eğitimle derinden ilgilenen ve tutkulu eğitimcilerden oluşur. (www. technology. com)

Gemici' ye (2008: 74) göre, öğretmenler ücretlerinin artması, daha güzel çalışma şartları içinde çalışmalarını sürdürmeleri ve eğitim sorunlarına çözüm bulabilmeleri amacıyla örgütlenmişlerdir. Örgütlenmeler dönem dönem bazen dernek, bazen sendika olarak adlandırılmıştır. Sendikal hakların kazanımı ülkelerin siyasi, ekonomik, sosyal özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Sendikal hakların kazanılmasıyla öğretmenlerin statü ve gelirlerinde önemli değişiklikler olmuştur. Sullivion'a (2009) göre, öğretmenler sendikal hakkın verilmediği birçok ülkede ilk örgütlenen kesim olmuştur. Işıklı (1977: 7) öğretmenlerin sendikal mücadelesinde örgütlenmeyi güçlendirecek ve mücadeleyi tüm dünyaya yayacak bazı çatı örgütlerin oluştuğunu bu anlamda kurulan ilk öğretmen sendikasının (İTE) (Eğitim Emekçileri Enternasyonal) olduğunu belirtmiştir.

Demir'e (2010: 34) göre, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra örgütlenmede yeniden yapılanmaya gidilmiş ve 1945 senesinde sendikaları bir araya getirmek için Dünya Sendikalar Federasyon'u kurulmuştur. 1946'da "Uluslararası Öğretmenler Sendika Konferansı Paris'te düzenlenmiş ve bunun ardından Öğretmen Sendikaları Federasyonu (FISE) kurulmuştur. Yıldırım (2007: 50) Dünya Öğretmen Konfederasyonu (WCT) nun 1910 yılında Roma'da kurulduğunu Dünya Öğretmen Konfederasyonu, Dünya Emek Konfederasyonu (WCL)'nun eğitim iş koluna bağlı örgüt olduğunu belirtmiştir. Kayıkcı (2013: 100) sendika güvencesi, üyelerin maaşları, bireysel güvenlik ve kıdemlik haklarının sendikaların üzerinde durdukları konular olduğunu öne sürmüştür.

Öğretmen sendikacılığının dünyada diğer ülkelerde gelişimine sendikacılığın temellerinin atıldığı İngiltere'yi ele alarak başlamak doğru bir yoldur:

2. 3. 1 İngiltere'de Öğretmen Sendikacılığı

Sendikacılığın beşiği sayılan İngiltere'de öğretmenlerin kullanabilecekleri haklar yasal güvence altına alınmıştır. Gül'e (2007: 30) göre, Öğretmenlerin %90'ı bir sendika üyesidir. En büyük öğretmen sendikası kısa adı NUT olan "Ulusal Öğretmen Sendikası'dır." Bu sendikanın en büyük amacı eğitim sistemini, üyelerin haklarını siyasi partilerin hegemonyasından kurtarmaktır. Öcal'a (1998: 72- 73'dan Akt. Yıldırım, 2007: 49) göre, İngiltere'de öğretmenler dernek şeklinde örgütlenmekle birlikte bu derneklerin sendika gibi faaliyet gösterdikleri görülmektedir. Bu ülkede

sendika üyelerini eğitimciler, öğretmenler, emekli eğitimciler ve öğretmen adayı diğer eğitimciler karşılamaktadır.

2. 3. 2 Fransa'da Öğretmen Sendikacılığı

Demiryürek'e (2008, 27) göre; Fransa'da öğretmen örgütlenmesinin dikkat çekici özelliği merkezi olmasıdır. Bu özellik Fransa'nın merkezi bir devlet yapısına sahip olmasından ileri gelmektedir.

Işıklı (1977: 77), örgütlerin hemen hepsinin sendika biçiminde olduğunu 1866'da kurulmuş olan Fransız Eğitim Liginin, lâik öğretimin korunmasını başlıca amaç edindiğini belirtmiştir. Akyüz'e (1980'den Akt. Gül, 2007: 30, 31) göre; örgütlerin hemen hepsi "sendika" biçimindedir. Fransa'da en büyük öğretmen sendikalarının kısa adı FEN olan "Milli Eğitim Federasyonu" adı altında bir örgüt oluşturmaktadır.

Diğer ikinci ve üçüncü derecede önem taşıyan, işçi sendikaları konfederasyonları bünyesinde de öğretmen sendikaları kurulmuştur. Işıklı (1977: 76) Sne- Sup (Ulusal Yüksek Öğrenim Sendikası) yükseköğretimde görevli elemanları temsil eden sendikaların önde gelenlerinden olduğunu belirtmiştir. Acuner (1994:212)'e göre, "Fransa'daki öğretmen sendikalarının amaçları; öğretmenlerin çıkarlarını, sosyal ve ekonomik haklarını korumak, mesleğin toplumsal değerini yükseltmek, eğitimle ilgili araştırma yapmak, yaymak ve eğitimle ilgili karara katılmaktır."

2. 3. 3 Amerika Birleşik Devletleri'nde Öğretmen Sendikacılığı

Taş'a (1995'ten Akt. Gül, 2007: 32) göre, 1800'lü yıllarda Amerika'da ilköğretim örgütü kurulmuştur. 1916 yılında kurulmuş olan Amerikan Öğretmenler Federasyonu AFT mesleğin toplumsal konumunu yükseltmek ve eğitim çalışanları için daha iyi ücret sağlamayı amaç edinmiştir. Acuner (1994: 189), halen ulusal ve bölgesel düzeyde sendikal faaliyet gösteren birçok sendikanın ABD' de olduğunu belirtmiş bunların içinde en kapsamlı öğretmen örgütünün 1857'de Ulusal Öğretmenler Derneği adıyla kurulmuş olan NEA (Ulusal Eğitim Derneği)'nin 1870'de Okul Müfettişleri Ulusal Derneği ve Amerikan Normal Okul Derneği ile birleşerek NEA adını aldığını öne sürmüştür. Işıklı (1977: 77) , AFL - CIO'nun desteğiyle ayrı bir örgütlenme oluşturduğunu mahalli örgütlerin 1916'da birleşerek AFT (Amerikan Öğretmenler Federasyonu)'yi kurduğunu belirtmiştir.

Yıldırım (2007: 50- 51), Günümüzde öğretmenlerin uluslararası alanda dört üst örgütün çatısı altında örgütlendiğini belirtmiştir:

Uluslar arası Hür Öğretmen Sendikaları Federasyonu: Kısa adı IFFTLU olan örgüt, Uluslar arası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU)'nun eğitim iş kolundaki bağlı örgütüdür :

1- Dünya Öğretmen Konfederasyonu: Kısa adı WCT olan konfederasyon

2- 1910 yılında Roma' da kurulan Emek Konfederasyonu (WCL)'nun eğitim iş kolundaki bağlı örgüt.

3- 1946' da II. Dünya Savaşından sonra kurulan Öğretmen Sendikaları Uluslar arası Federasyonu (FISE) Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU)'na bağlıdır.

4- 1951' de Alman ve İngiliz öğretmen desteğiyle kurulan Öğretim Mesleği Örgütleri Dünya Konfederasyonu WCOTP 'dur. WCOTP ILO ve UNESCO'nun hazırladığı Öğretmenlerin Statülerine ilişkin Tavsiye'nin hazırlanmasında ve uygulamaya geçirilmesinde önemli rol oynamıştır.

Demir (2010: 33- 34), günümüzde uluslararası öğretmen örgütlerinin bu birleşimini öğretmenlerin çıkarlarını savunan ve eğitim sorunlarını çözmeye ve kaliteli bir eğitim sistemi geliştirmede fırsat yaratan Eğitim Enternasyonali'ne dünya genelinde öğretmenler ve diğer eğitim çalışanlarının üye olduğu sendikaların büyük çoğunluğu üye olduğunu belirtmiştir.

2. 4 Türkiye’de Sendikacılığın Gelişimi

Bu bölümde işçi ve memur sendikacılığının tarihsel gelişimi, öğretmen sendikacılığının doğuşu ve gelişimi, Osmanlı İmparatorluğu Dönemi ve 1923- 1982 arası dönem olarak incelenmiştir.

Erkul'a (1991: 2'dan Akt. Çınar 2008:21) göre, Dünyada birçok ülkede işçi işveren sendikalarına farklı isimler verilirken ülkemizde hem işçi hem de işveren sendikaları için aynı isimler kullanılmıştır. Örneğin İngiltere’de işçi sendikaları için Trade Union işveren sendikaları için ise Employer’s Association terimleri kullanılırken, Almanya’da işçi sendikaları için Gewerschaft, işveren sendikaları için ise Arbeitgebersverband ifadeleri kullanılmaktadır.

Türkiye’de sendikaların doğuşu, tarihsel gelişimi şöyledir:

Tokol (1994: 1), Türkiye’de sendikaların 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında ortaya çıktığını imparatorluğun içinde bulunduğu sosyal, ekonomik, siyasi, hukuki koşulların işçi örgütlenmesi için gerekli ortamın sağlanmasını engellediğini belirtmiştir. Tokol'a (1994: 23) göre, sendikalara ilişkin yasal düzenleme 1947 yılında 5018 sayılı "İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkındaki Kanunu" ile yürürlüğe girmiştir. Düzenlenen bu kanunda sendikaların siyasetle uğraşmaları yasaklanmış, sendikalara grev hakkı da tanınmamıştır. Bu yasa 1963 yılında 274 sayılı Sendikalar Yasasının kabulüne kadar yürürlükte kalmıştır.

2. 4. 1 Osmanlı İmparatorluğu Öncesi

Sendika kavramı kullanılsa da sendikaya benzer örgütlerin, birliklerin Anadolu uygarlıkları öncesine dayandığını söylemek mümkündür. Tarıma dayalı toplum yapısının olduğu Cumhuriyet öncesi dönemde Ahi Birlikleri, Loncalar gibi esnaf örgütlenmeleri sosyal düzene katkıda bulunmuştur. Bunları sendikaların ilk örnekleri arasında saymak mümkündür. Kaymaz'a (2012: 21) göre, loncaların bugünkü sendikalara benzer bir işlevi vardır; loncalar sınıf değil meslek esasına dayanır. Bibilik de (2008: 46), loncaların en önemli görevleri arasında malın kalitesini yüksek tutmak, standart üretimi sağlamak olduğunu, ayrıca kalifiye işçi yetiştirilmesi, iş ve ticaret ahlakının korunması, vurgunculuğun önlenmesi, malların değerlendirilmesi olarak sıralamıştır.

2. 4. 2 Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

Osmanlı Devleti’ne bakıldığında memurların hak elde etme çabası içinde olduğu görülebilir. Buna en büyük örneğin Kapıkulu askerleri olduğunu belirten Koç’a (2003: 41) göre, kapıkullarının enflasyon nedeniyle varolan ücretlerinin düşmesine tepki olarak, önce çorba kaplarını ayaklarıyla devirmişler sonra da kutsal olarak gördükleri yemek kazanlarını devirmişlerdir. Bu olay "kazan kaldırma" olarak adlandırılıp culüs bahşişi alabilmek ve ücretlere zam yapılması için düzenlenen ilk grev olarak sayılabilir. Tokol (1994: 2), 1870 sonrasında yabancı işletmelerin sayısının arttığını, yabancı işçileri izlemeye yönelik politikaların işçiler arasında bölünmeye yol açtığını bu hareketin de sendikal hareket için gerekli birliğin kurulmasını engellediğini öne sürmüştür.

Bibilik’e (2008: 45) göre, Osmanlı Devleti’nde sendikacılık hareketi 1871’de kurulan Ameleperver Cemiyeti ile ortaya çıkmıştır. Kaymaz’a (2012: 21) göre, bu işçi

derneği işçileri örgütleyen yapıdan çok Batı'dan etkilenen aydınların kurduğu bir yardım sandığı olmaktan öteye gidememiştir. Hüner'e (2004: 9) göre, ise cemiyetin asıl adı Ameleperver değil, Amelperver Cemiyeti'dir.

Tokol'a (1994: 3) göre, Amelperver Cemiyeti gerçekte sendika değildir, İstanbul'da kurulan Emek Dostları Cemiyeti ve İtalyan İşçi Cemiyeti gibi yardım cemiyetlerinden sonra bu görüş savunulmuştur. Çeçen (2004: 9), Amele- i Osmani adlı işçi örgütünün sınıf bilinci temeli üzerine kurulmuş olduğunu ve bunun da olumlu bir aşama olduğunu belirtmiştir, Hüner (2004: 9), 1894- 95 yılları arasında kurulan bu örgütün; Çeçen (1973: 9), Abdülhamit'in polisi tarafından kapatıldığını belirtmiştir. Alican (2007: 64), Ameleperver Cemiyeti'nin kurucularının Kanun- u Esasi'nin 113. maddesinde bulunan hükme göre sürgün edildiğini, dağıtılan cemiyetin üyelerinin ise sendika benzeri işçi kuruluşları kurma girişimlerinde bulunduğunu öne sürmüştür.

Ünal'a (2012: 105) göre, ücretlerin düşüklüğü, ustabaşı baskıları ve hafta sonu tatil talepleri nedenleriyle 1872 Beyoğlu Telgrafhanesinde ilk grev gerçekleşmiştir. Tokol (1994: 5), 2. Meşrutiyete kadar olan dönemde imparatorlukta grev ve sendikalarla ilgili doğrudan düzenlemelerin yapılmadığını belirtmiştir. Yani doğan işçi hareketinin mani olunmasına ilişkin önlem alınmıştır.

2. 4. 3 Meşrutiyet Dönemi

Tokol (1994: 7), 2. Meşrutiyet'in ilanının Cumhuriyetten önce işçi hareketleri ve işçi sınıfının gelişmesi açısından önem teşkil ettiğini belirtmiştir. Alican (2007: 64), 2. Meşrutiyet'in ilanından sonra sendikal örgütlenmelerin sayısının arttığını ve devamlı hale geldiğini hatta sendikal hareketin boyutlarının genişleyerek üst örgütlenmeler oluşup, güçlendiğini öne sürmüştür, siyasi partilerin işçi sorununun farkına varıp sendikalarla ilgilenmeye başladığını belirtmiştir. Çeçen (1973: 4), Meşrutiyetle özgürlük ortamının geldiğini ve bu ortamda iki ayda grev sayısının kırktan fazla olduğunu belirtmiştir. Demiryürek (2008: 33), Tatil_i Eşgal Cemiyeti hakkında Kanun_1 Muvvakkatı'nın 8 Ekim 1908 tarihinde yürürlüğe konduğunu bundan bir sene sonra da yani 1909'da Tatil_i Eşgal Yasası'nın kesinleştiğini belirtmiştir. Tokol (1944: 7), Fransız Hukukçusu C. L. Ostrolog'un bu yasayı hazırladığını belirtmiştir.

Çıkarılan yasayla Alican'a (2007: 64- 65) göre, bu dönemden itibaren sendikalar cemiyetler olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. Yasa uzun yıllar sendikacılığın

gelişimini engellenmiş ancak sendikacılık Cumhuriyet sonrası dönemde tam anlamıyla gelişme olanağı bulmuştur. Pektaş (2012: 209), Dünyadaki işçi örgütleriyle ilişki kuran ilk Osmanlı sendikasının 1908'de kurulan Osmanlı Mürettepler Cemiyeti olduğunu belirtmiştir. Mahiroğulları (2011: 142), Meşrutiyetten sonra birçok parti kurulduğunu ve kurulan bu partilerin de işçi örgütlenmeleriyle yakından ilgilendiğini öne sürmüştür. Yazıcı (1996: 104- 105 Akt. Uçar, 2010: 73), 31 Mart olayında yaşanan sıkıyönetimin işçi teşkilatlanmalarını ve grevleri olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Sezin'e (2006: 12) göre, 1. Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilerek çıkmış olması ile beraber yeni dönem başlar. Savaş koşullarının yarattığı ekonomik koşullar işçiler açısından da artık dayanılmaz noktaya gelir ve 1919 yılının başından itibaren yeni bir grev dalgası meydana gelir bunda söz konusu koşulların etkisi vardır. Bu dönemlerde meydana gelen olaylar sendikalaşmayı etkilemektedir: Tokol'a (1994: 12) göre, 1919- 1923 yılları arasında meslek ve işyeri örgütleri ve genel işçi birlikleri oluşturma yönünde yoğun bir çaba harcanmıştır. Hemen hemen her işçi kolunda cemiyetler oluşur. Sezin'e (2006: 12) göre, 1919- 1923 yılları arasında kısa bir süre yaşayan ve Hüseyin Bey tarafından kurulan Türkiye Sosyalist Fırkası (TSF) siyasi partiden çok sendika gibi hareket etmiştir.

2. 4. 4 1923- 1946 Dönemi

Türkiye'de yaşanan ekonomik, siyasi, hukuki ve sosyal koşullar sendikaların gelişmesi için gerekli bir ortamın ortaya çıkmasını engellemiştir. Ünal'a (2012: 111) göre, Cumhuriyet sonrası Türkiye'sinde sendikacılık, yeniden kendine gelmeye başlamıştır, ancak bu sendikacılık için yetersizdir. Mahiroğulları (2011: 146), bu dönemde işçilerin "sendika" adıyla değil cemiyet ve dernek adıyla örgütlendiklerini öne sürmüştür.

Yukarıda da bahsedildiği gibi Özkiraz, Talu (2008: 115), bu dönemde sınıf bilincini uyandıracak örgütlerin kurulmasının engellendiğini, ancak buna izin verilmeyip Esnaf Cemiyetleri Talimnamesi ile esnaf arasında meslek esasına dayanan cemiyet kurulmasına izin verilmediğini belirtmişlerdir. Talas (1992: 45- 46'dan Akt. Uçar, 2010: 75), Cumhuriyetin ilk yıllarında tarımsal kesimden oluşan nüfusun çoğunun ekonomik yapıyı tarımsal nitelik olarak etkilediğini, sanayileşme için gerekli dinamiklerin mevcut olmadığını belirtmiştir. Ancak Akkaya (2002: 147 Akt. Sezin,

2006: 13), işçilere sendika kurma hakkının İzmir İktisat Kongresi ile sağlandığını ileri sürmüştür.

Bununla beraber Bibilik (2008: 47), 1924 Anayasası'nın 70. maddesi ile dernek kurma özgürlüğünün güvence altına alındığını sendikal anlamda olmasa da işçi birliklerinin artmaya başladığını belirtmiştir. Alica'n (2007: 65) göre, bazı işçi örgütlerinin birleşmesi sonucunda "Türkiye Amele Birliği" kurulmuştur. Hüner, (2004: 12), Şeyh Sait ayaklanmalarının ardından Takrir_i Sükun Kanunu'nun çıktığını bu döneme kadar işçi örgütlenmelerinin sürdüğünü belirtmiştir. Tokol'a (1994: 20) göre 1925- 1928 döneminde işçi örgütleri kapatılmaya başlanmış, 1928-1938 yıllarında ise bağımsız sendikaların kurulması yasaklanmıştır. Aydanoğlu (2007: 75) 1936 yılında Türkiye'de, örgütlenmeyi ve toplu sözleşme hakkının içerikte yer almadığı 3008 sayılı ilk İş Yasası'nın çıktığını bu yasa grev hakkının yasaklandığını belirtmiştir. Gezer (2011: 29), Cemiyetler Kanunu'nun 1938'de yürürlüğe girdiğini bu kanunda cemiyet kurmanın serbest olduğunu ancak sınıf esasına dayanan cemiyetlerin kurulmasının yasaklandığını belirtmiştir. Böylece işçilerin örgütlenme imkanı ellerinden alınmıştır. Taş'a (2012: 70) göre, 1946'da sıkıyönetimin ilan edilmesiyle birlikte işçi kuruluşları kuşatılıp mahkemeye verilme kararı alınmıştır.

2. 4. 5 1946 ve Sonrası

Yorgun'a göre (2007: 110) Türkiye'de 1946 yılında çok partili hayata geçilmiş ve sendikal alanda yeni bir sayfa açılarak, 1947 yılında ilk sendikalar kanunu kabul edilmiş, sendikalar açısından birçok demokratik prensip kanunda yer almış ve isteğe bağlı sendikacılığın alt yapısı kurulmuştur. Mahiroğulları (2010: 23); 1938 tarih ve 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu'nda " Sınıf esasına dayalı cemiyet kurulamaz." ifadesinin metinden çıkarıldığını 1946'da değişikliğin yapıldığını bu değişiklikte sınıf esasına dayalı cemiyet" kurma yasağının yürürlükten kaldırıldığını belirtmiştir. Karagöz'e (2010: 23) göre, bunun ardından sendika hakkı yasal hak olarak tanınmış ve 1947'de 5018 sayılı Sendikalar Kanunu (İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun) TBMM'de kabul edilmiştir.

Kaymaz'a (2012: 24) göre, Çalışma Bakanlığının denetimi ve kapatma yaptırımının öngörülmesi ile birlikte sendikalara grev hakkı tanınmamıştır, böylece sendikaların güçlenmesi zorlanmış ve sendikalar amaçlarına göre hareket edememişlerdir.

Karagöz (2010: 22) Sendikalar Kanunu'nun çıkmasıyla birlikte 1948 yılından itibaren kurulan sendika sayısının arttığını belirtmiştir. Tokol (1994: 23) yasanın sendika çokluğu ilkesini benimsemiş olduğunu ve birden fazla sendika kurulabileceğini ancak sendikaların siyasi faaliyetler yürütmelerine önemli yasaklar getirildiğini belirtmiştir. Ayrıca sendikaların uluslararası kuruluşlara üye olmalarının Bakanlar Kurulu'nun iznine bağlandığını belirtmiştir. Gezer (2011: 31), İşçi Sendikaları Birliği ve Bağımsız Sendikalar Birliği kurulmuş, birliklerin kurulduğunu ve bu birliklerin kurulmasının etkisiyle sendikacılığın da kökleşmeye başladığını ve Ankara, Eskişehir, Bursa İzmir, İstanbul, Zonguldak, Samsun, Malatya ve diğer il ve bölgelerde birliklerin kurulduğunu belirtmiştir. Tokol'a (1994: 28) göre, siyasi yasakların olmasına rağmen birçok sendika bu yasakları ihlal etmiş ve bu nedenle sendikaların faaliyetleri durdurulmuş ve sendikalar kapatılmıştır.

Özkiraz'a (2008: 120) göre; Türkiye'de 1948'den sonra sendika ve sendikalı işçi sayısı artmıştır, sayısı gitgide yükselen sendikalar, sendikalı işçilerle bir üst örgütlenmeyi beraberinde getirmiştir. Taş (2012: 72), Bu birikimlerin 31 Temmuz 1952'de TÜRK- İŞ'in kurulmasını beraberinde getirmesine vesile olduğunu belirtmiştir. Tortop'a (2005, 143'dan Akt. Yasan, 2012: 5) göre, ülkemizde memurlara ilk sendikal örgütlenme hakkı, 1961 Anayasası ile tanınmakla beraber anayasanın 46. maddesinde "İşçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin bu alandaki hakları kanunla düzenlenir." Hükmü yer almış; ancak bu hüküm 1971 yılında yapılan değişiklikle kaldırılmıştır.

Bu bilgiler paralelinde Türkiye'de temel hakların ve özgürlüklerin gelişmesinde en önemli aşama 1961 Anayasası'nın kabul edilmesidir görüşü dile getirilebilir. Tokol'a (1994: 33) göre, 1961 Anayasasının kabul edilmesiyle birlikte yeni bir döneme girilmiş özgürlükler güvence altına alınmıştır ve Türk sendikacılığında dönüm noktası 27 Mayıs devrimi olmuştur. Çeçen(1973: 50- 51), anayasanın 46. Maddesinde tüm çalışanlar için sendika serbestliğini tanıyan düzenleme yapıldığını, anayasada yer alan 47. Madde ile işçilere grev ve toplu pazarlık hakkının verildiğini belirtmiştir. Karagöz'e (2010: 27) göre, 1967 sonrası DİSK gibi birçok federasyonun kurulması sendikal alanda rekabeti arttırmıştır. Anayasanın hükmü gereği Kutal'a (1969: 201'dan Akt. Bibilik, 2008: 51)göre, 08. 06. 1965 tarihinde 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Yasası kabul edilmiştir, memurlara sendikal hak tanınmıştır ve tanınan bu hak önemli görülmüştür ancak bu yasa birçok yönüyle eksik bulunmuştur,

sendikalar memur sendikasıdan çok yönetimle işbirliği yapan kuruluş olarak görülmüştür. Karagöz (2010: 28), 12 Mart askeri darbesi ile sendikalaşma hareketinin duraklama dönemine girdiğini ve gerileme kaydettiğini belirtmiştir. Yorgun'a (2007: 112) göre, 12 Eylül 1980 yönetimi, 1980 öncesi dönemde yaşanan olumsuzlukların nedenini sendikalara bağlamış ve bu yüzden faaliyetlerini durdurmuş, mevzuat değiştirilmiş, sendikal haklarda kısıtlama yoluna gidilmiştir. Elbetteki bu olaylar sendikaları ve sendikaların gelişimini olumsuz olarak etkilemiştir.

Bibilik'e (2008: 48) göre, 1982 Anayasası, 51. Maddesinde memurların sendika kurma ve sendikalara üye olma hakkında herhangi bir düzenleme yapmamıştır. Karagöz (2010: 29), 'toplular iş sözleşmesi hakkı' nın sayılı Sendikalar Kanunu ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunları ile şekillendiğini ve yasaların sendikal faaliyetleri kısıtlayıcı tedbirler getirdiğini belirtmiştir. Işık (1995: 306'dan Akt. Çınar, 2008: 23), yasaların örgütlenmeyi zorlaştırdığını ve kamu çalışanlarının örgütlenmeyi imkansız hale getirdiğini belirtmiştir. ISSN 2312- 8429 European Journal of Social Sciences Education and Research(Vol. 2, No. 3'dan aktaran Çap, 2014: 39), 1980 sonrasında kamu işçilerinin devletle karşı karşıya kaldığını işçi hareketinde meydana gelen değişimin sendikalara yansıtıp sendikalar da değişime uğradığını öne sürmüştür.

Yorgun (2007: 111- 152), Türkiye'de sendikalaşmayı meydana gelen olaylarda ve değişen yasalarla birlikte 1946- 1960 örgütlenme ve güçlenme dönemi, 1960- 1980 yapılanma ve altın çağ, 1980 sonrası ise sendikaların üye ve güç kaybı yaşadığı dönem olarak değerlendirmiştir. Ünal (2012: 121), 2010 yılındaki değişikliklerle sendikal hakların önündeki engellerin ve uluslararası sözleşmelerle çelişen kuralların kaldırılmaya çalışıldığını belirtmiştir.

Sendikaların doğuşuna ve seyrine bakıldığında ülkenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik, siyasi koşullar sendikanın ortaya çıkmasını geciktirmiş, meydana gelen olaylarla birlikte sendikalar bazı dönemler işlevselliğini sürdürürken bazı dönemler kapatılmıştır. Ortaya çıkan sendikalar da dönemsel olaylar nedeniyle bazı dönemler açılmış, bazı dönemler kapatılmıştır.

2. 5 Türkiye'de Memur Sendikacılığı

Bu bölümde memur sendikacılığının Türkiye'deki gelişimi ele alınmıştır.

Memur sendikacılığının gelişimine memur kelimesi tanımlanarak giriş yapılabilir. Memurun tanımı 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4. maddesinde şöyle yapılmıştır:

Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu Kanunun uygulanmasında memur sayılır. Yukarıdaki tanımlananlar dışındaki kurumlarda genel politika tespiti, araştırma, planlama, programlama, yönetim ve denetim gibi işlerde görevli ve yetkili olanlar da memur sayılır.

Türkiye'de, dünyada olduğu gibi, kamu görevlilerinin sendikalaşması işçi örgütlenmesine nazaran daha geç gelişmiştir. Bibilik'e (2008: 46) göre, Türkiye'de memur sendikalarının kuruluşu ve gelişmesindeki gecikme devlet-memur ilişkilerinin farklı olmasından kaynaklanmıştır. Memurların işçiler gibi toplu sözleşme, gösteri yürüyüşü, grev gibi hakları kullanmaları tehlikeli bulunmuştur. Memur, kamu otoritesinin temsilcisi ve bekçisi kabul edilmiştir.

Aldemir (2010: 50), İşçilerin 19. yüzyılın başlarından itibaren hak ve özgürlükleri için örgütlü bir mücadele vermeye başladığını, buna karşılık kamu kesiminin sendika hakkını kazanması belli bir sürecin tamamlanmasından sonra olduğunu ileri sürmüştür. Ünal'a (2012: 122) göre, Kamu görevlilerinin özellikle memurların; devlet ile olan bağılıklarının, ücretlerinin o dönem tatminkâr olması ve işçi sınıfına göre ayrıcalıklı olmaları nedeniyle sendikalaşma daha geç başlamıştır. Alican'a (2007: 70) göre, Takrir_i Sükun yasaklarını izleyen dönemde memur örgütleri yeteri kadar kendini gösterememiştir ancak memur örgütleri 1940'lı yıllarda boy göstermiştir.

Çınar'a (2008: 22) göre, "1961 Anayasasının 46'ncı maddesinde devlet memurlarının da sendika kurabileceğini belirtmiş ve memur sendikaları için aynı maddeye " ...işçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki hakları kanunla düzenlenir..." hükmü getirilmiştir." İbaresini öne sürmüştür. Mahiroğulları (2005: 157'den Akt. Aldemir, 2010: 52), işçilerden on beş yıl sonra 1961 Anayasasıyla kamu çalışanlarına örgütlenme hakkının verildiğini fakat kamu çalışanları sendikalarının kurulması 1965 tarihli Devlet Personeli Sendikalar Kanunu'nun yürürlüğe girene kadar sürdüğünü

belirtmiştir. Tanör'e (1978: 185- 186'dan Akt. Uçar, 2010: 105) göre, 22 Eylül 1971 tarihinde 1488 sayılı kanunla getirilen değişiklikle memurların sendika kurma hakkı geri alınmış, çalışanlar yerine işçiler kavramı getirilmiştir. Böylece memurların sendikalara üye olmaları engellenmiştir.

Gül (2007: 34), memurların 1971 yılından 1980 yılına kadar dernekler şeklinde örgütlendiklerini 1980'den sonra bu derneklerin kapatıldığını belirtmiştir. Demiryürek (2008: 35), 1982 Anayasası'nın 33. Ve 52. Maddelerinde derneklerin ve sendikaların siyasi partilerle birlikte hareket etmelerinin yasaklandığı ile ilgili ibarenin yer aldığını belirtmiştir. Gül (2007: 34), 5 Mayıs 1983 tarih ve 2821 sayılı "Sendikalar Kanununun" içeriğinde işçi ve işverenlerin sendikal haklarıyla ilgili düzenlemelerin olduğunu ancak aynı yasada öğrenciler ve çalışan öğretmenlerin sendikaya üye olamayacakları ile ilgili maddenin var olduğunu belirtmiştir. Uçar (2010: 45) ; 1992 yılı Haziran ayında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 27. maddesinin değiştirildiğini ve bu maddede memurlara sendika kurma ve kurulu sendikalara üye olma hakkı tanındığını belirtmiştir. Mahiroğulları (2011: 239) Haziran 1992'de kurulan Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonun (Türkiye Kamu- Sen) kurulduğunu 1993 yılından itibaren de memur sendikaları için yasal çerçeve oluşturma çabalarının devam ettiğini belirtmiştir.

Akartürk (1997'dan Akt. Gül, 2007: 35), genelgenin yayınlandığını ve bu genelgede tüm kamu görevlilerinin sendika kurma, sendikalara üye olma, sendikaların toplantılar düzenleme, yayınlar çıkarma, üyelerin sendikal faaliyetlere katılmasında engelin olmaması gibi kararların genelgede yayınlandığını belirtmiştir. Mahiroğulları (2011: 245), 19 Haziran 1995'te Memur Sendikaları Konfederasyonu (Memur- Sen) ve 1995 yılının sonunda Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) kurulmuştur. 1992 yılında Bağımsız Kamu Görevlileri Sendikaları Konfederasyonu (BASK), Kamu Çalışanları Hak Sendikalar Konfederasyonu (HAK- SEN) Kurulduğunu öne sürmüştür.

Ünal (2012: 136), kurulan memur sendikalarının eylem yaptıklarını 26 Ocak 1992 günü kamu çalışanlarının ilk yasal mitingi İstanbul'da düzenlendiklerini belirtmiştir. Gülmez (2002, s. 225'dan Akt. Tosun, Soydan, 2013: 1138), Kamu çalışanları sendikacılığında "iş kolu sendikacılığı" ilkesinin benimsendiğini belirtmiştir. Demiryürek (2008: 36), 1980 'li yıllarının sonlarından itibaren birçok memur sendikasının kurulduğunu; ancak kurulan memur sendikalarının dönemin Başbakanı

Bülent Ecevit imzasıyla aktif hale geldiğini öne sürmüştür. Kutal (2002:4- 5'dan Akt. Uçar, 2010:122), Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu 25. 6. 2001 tarihinde TBMM de kabul edildiğini belirtmiştir. Demiryürek (2008: 36), Kabul edilen bu kanunda sendikalarda ve konfederasyonda yer alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumluluklarını belirlemek ve her hizmet kolunda yetkili kamu görevlileri sendikaları ve bunların bağlı buldukları konfederasyonlar ile Kamu İşveren Kurulu arasında yürütülecek toplu görüşmelere ilişkin esasları düzenlemek" olarak yer aldığını belirtmiştir.

2. 5. 1 Türkiye'de Memur Örgütlenmesinin Bugünkü Durumu

Bibilik (2008: 38- 39), Çalışma Bakanlığı kayıtlarına göre; 188 11 hizmet kolunda, 4 konfederasyon ve 66 sendika, faaliyetlerine devam ettiğini belirtmiştir. Bu konfederasyonlar şunlardır:

"Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (Türkiye Kamu- Sen),

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK),

Memur Sendikaları Konfederasyonu (Memur- Sen),

Bağımsız Kamu Görevlileri Konfederasyonu (BASK),

Sendikalar yasanın 5. maddesine göre aşağıdaki on bir hizmet kolunda faaliyet göstermektedirler:

1. Büro, bankacılık ve sigortacılık hizmetleri.
2. Eğitim, öğretim ve bilim hizmetleri.
3. Sağlık ve sosyal Hizmetler.
4. Yerel yönetim hizmetleri.
5. Basın, yayın ve iletişim hizmetleri.
6. Kültür ve sanat hizmetleri.
7. Bayındırlık, inşaat ve köy hizmetleri.
8. Ulaştırma Hizmetleri.
9. Tarım ve ormancılık hizmetleri.
10. Enerji, sanayi ve madencilik hizmetleri.

11. Diyanet ve vakıf hizmetleri ."

2. 5. 2 Türkiye’de Öğretmen Örgütlenmesi

Toplum sorunlarıyla hep iç içe olan öğretmenler; bu şartlarda çalışmalarını layikiyle yerine getirmeye devam etmişlerdir. Toplum sorunları, öğretmenlerin özlük haklarıyla ilgili yaşadığı sorunlar, ekonomik sorunlar ve bu sorunlara çözüm aramaları öğretmenlerde örgütlenme bilincinin oluşmasına neden olmuştur. Sendikalaşma eğilimi kamu çalışanları içinde ilk olarak öğretmenlerde görülmüştür, öğretmenlerin sayıca fazla olması sendikal harekette etkin olmalarını sağlamıştır.

Yıldırım'a (2007'den Akt. Yasan, 2012: 5) göre, "Ülkemizde memurların örgütlenmelerinde öğretmenlerin ayrı bir yeri bulunmaktadır. Öğretmenlerin memur sayısı içerisinde sayıca fazla olması yasal hakları konusunda bilinçli olması önemi daha da artırmıştır. Cerev'e (2013: 2) göre, öğretmenler sendikalaşmaya yönelmişlerdir, öğretmenlerin sendikalaşmaları kendi mesleki çıkarları, ekonomik durumları, statü farklılıkları gibi durumlarını iyileştirir bunun yanında öğretmenlerin sendikalaşmalarında ülke genelinde uygulanan eğitim politikaları da etkilidir.

Türkiye’deki öğretmen örgütlenmesinin geçmişi; (1908 - 1923)Dönemi Öğretmen Örgütlenmesi, Milli Mücadele Döneminde Öğretmen Örgütlenmesi, Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Örgütleri, Çok Partili Dönemde Öğretmen Örgütleri, 1965 - 1971 Arası Öğretmen Örgütlenmesi, 1980 Sonrası Öğretmen Örgütlenmesi, 1990 Sonrası Öğretmen Örgütlenmesi şeklinde gruplandırılabilir:

2. 5. 3 (1908- 1923) Dönemi Öğretmen Örgütlenmesi

Erdem(2013: 2), Türkiye'de öğretmen örgütlerinin 1908'de 2. Meşrutiyetin ilanı ile gündeme geldiğini ancak öğretmenlerin örgütlenme gereksinimlerini çok eskilerden beri dile getirdiklerini belirtmiştir. Akyüz (1978: 10), ilk öğretmen örgütünün Üniversite ve Darümuallim mezunlarının 23 Temmuz 1908'de İstanbul'da kurdukları Encümen-i Muallimîn olduğunu belirtmiştir. Gündüz (2010: 1092), kurulan bu örgütün, Maarif Nezareti'ne yakın öğretmenler tarafından oluşturulduğu için fazla rağbet görmediğini 1965 yılına kadar öğretmenlerin dernekler etrafında örgütlendiğini ve yasal engeller sebebiyle sendikalarını kuramadıklarını belirtmiştir. Akyüz (1978: 10), Yukarıda bahsettiğimiz İlk öğretmen örgütü olan " Encümen- i Muallim" in Temmuz 1908'de II. Meşrutiyeti izleyen günlerde Vehbi Bey ve Fikri

Faik Bey öncülüğünde Dar-ül Fünun ve Dar-ül-Muallimin mezunları tarafından kurulduğunu belirterek bu yapılanmanın "Muhafaza- yı Hukuk- ı Muallimin Cemiyeti" (1908) izlediğini ifade etmiştir. Koç (2006, 10'dan Akt. Eraslan, 2012: 2), öğretmenlerin Muhafaza- i Hukuk- ı Muallimîn Cemiyeti adında ikinci bir örgüt kurduklarını bu örgütün amacının öğretmenlerin haklarını savunmak ve halk arasında eğitimin yaygınlaşmasını sağlamak olduğunu belirtmiştir, ayrıca cemiyetin Mir'at Maarif" adında bir dergi çıkardığını öne sürmüştür.

Akyüz (2007: 14'den Akt. Demir, 2010: 35), Cemiyetin kurucusu Zeki Bey'in cemiyetin Meşrutiyet ve hürriyet dönemine yaraşır şekilde genel eğitimin yurttta yayılmasını sağlamaya çalışmak ve bu alanda nezarete yardımcı olma amacını taşıdığını söylediğini belirtmiştir. "Öğretmenlerinin haklarını savunup korumak için on beş günlük Mir'at- i Maarif adında bir dergi çıkarmıştır. Akyüz (1978: 100- 101), bu örgütün "Encümen-i Muallimin" ile birleşip "Cemiyet- i Muallimin" adını aldığını daha sonra "1908 yılının sonlarına doğru bu cemiyet ile Encümen-i Muallimin Cemiyeti birleşerek "Cemiyet- i Muallimin" adını aldığını belirtmiştir. Cerev (2013: 3, 4), 1911'de Mahvel- i Muallimin Cemiyeti" kurulduğunu Zeki Bey'in tutuklanmasından sonra kurulan bu derneğin gerekli kitle desteğini sağlayamadığı için kapandığını belirtirken çıkarılan Cemiyetler Kanunu ile dernek kurmanın yasal olarak şekillendirilmesi ile beraber, öğretmenlerin mevcut yönetimden izin alarak "Nesr-i Maarif ve Teavüh-ü Muallim Cemiyeti"ni kurduğunu öne sürmüştür. Bu örgüt öğretmenlerin dayanışmasını hedeflemiştir, ancak yeterli ilginin görülmemesi nedeniyle kapanmıştır. Koç (2006: 10'dan Akt. Eraslan, 2012:2), bu dönemdeki en önemli faaliyetin Ethem Nejat'ın, 1910- 1914 yılları arasında Anadolu'daki öğretmenleri bir araya getirme çabası olduğunu belirtmiştir. Demir (2010: 35), öğretmenlerin bu yıllarda lokal niteliği taşıyan derneklerde örgütlendiklerini öne sürmüştür. Yıldırım (2007: 52) bu örgütlerin 1911 yılında Edirne'de kurulan Mahfel- i Muallimin Cemiyeti ve 1913'te Bursa'da kurulan Muallim Yurdu isimleriyle kurulan örgütler olduklarını öne sürmüştür.

Koç (2006: 10'tan Akt. Eraslan, 2012: 2), 1914 yılında ise Muallimler Cemiyeti kurulduğunu kurulan bu cemiyetin amacının öğretmenlerin bilimsel, toplumsal ihtiyaçlarını karşılamak, halkın yaşam düzeyini yükseltmek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu kuruluştan sonra 1913'te "Muallimler Yurdu", 1916'da "Millî Talim ve

Terbiye Cemiyet'i, I.Dünya Savaşı'nın sonuna doğru da " Darulmuallimîn Mezunları Cemiyeti" kurulduğunu belirtmiştir.

Yukarıda bahsettiğimiz kurulan "Muallimler Cemiyeti"nin amacını Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi (1998'dan Akt. Demiryürek, 2008:3), şöyle belirtmiştir: "Öğretmenlerin tanışmalarına yardımcı olmak, ekonomik ve sosyal haklarını korumak, öğretmenlerin kültür düzeylerini yükseltmeye çalışmaktır." Öcal (1998: 80-81'dan Akt. Yıldırım, 2007: 53), cemiyetin 16 Mayıs 1919 günü Sultan Ahmet Meydanı'nda tarihi bir miting gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Göldaş (1986: 10'dan Akt. Yıldırım, 2007: 53), maaşlarını alamayan eğitim çalışanlarının boykot eylemleri gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Eraslan'a (2012: 2) göre, 1 Mart 1920 tarihinde başlayan ve on dört gün süren ilkokul öğretmenlerinin grevi, eğitim emekçileri mücadelesinde ilk "hak grevi" olarak tarihteki yerini almıştır. Göldaş (1986: 10'dan Akt. Yıldırım, 2007: 53), Muallimler Cemiyeti'nin gazetelere ilanlar vererek bu eylemleri desteklemediklerini devletten yana tavır aldıklarını belirtmiştir. Kurt'a (1994'dan Akt. Gül, 2007: 40) göre, birçok eğitim çalışanı da eylemleri desteklemeyen Muallimler Cemiyeti'nden istifa etmiştir. Göldaş'a (1986: 10'dan Akt. Yıldırım, 2007: 53) göre, eğitim çalışanlarının bir kısmı cemiyetin bu tutumuna tepki göstermiş, istifaların ardından "Mekاتب- i İptidaiye Muallimleri Cemiyetini" kurmuştur.

2. 5. 4 Milli Mücadele Döneminde Öğretmen Örgütlenmesi

Eraslan (2003: 4) ; Milli Mücadele dönemine gelindiğinde İstanbul ve Ankara Hükümetlerine bağlı öğretmen örgütlenmelerinin meydana geldiğini 1920'de Atatürk'ün desteği ile öğretmenlik mesleğini korumak, öğretmenlerin sosyal statü ve ekonomik durumlarını düzeltmek, geliştirmek, Milli Mücadele'ye destek vermek amacıyla "Türkiye Muallimler ve Muallimler Derneği" nin faaliyete geçirildiğini belirtmiştir.

Gül (2007: 41) eğitimci kökenli milletvekilleri ve bürokratlar tarafından kurulan cemiyetin kurucularının kurtuluş mücadelesinde yer aldığını cemiyetin özünde gericiliğe karşı anti- emperyalist bir yaklaşım olduğunu belirtmiştir. Eraslan (2012: 4) üst yapılanmanın "Türkiye Muallime ve Muallimler Birliği" adını aldığını ve bu örgütlenmenin Cumhuriyet Türkiye'si için önemli olduğunu belirtmiş ve Atatürk'ün

Maarif kongresi'ne davetli olduğunu "Öğretmenler gelecek nesil sizlerin eseri olacaktır" ünlü vecizesini burada söylediğini belirtmiştir.

Evren, Erdem, Yıldırım (1995: 3)'a göre, Türkiye Muallimler ve Muallimler Birliği Cemiyeti'nin 26 Haziran 1922 tarihli aynı gazetede yayımlanan ilk bildirisini sunmuştur ve bu bildiride öğretmenler Kurtuluş Savaşı'na çağrılmaktadır; bu çağrıyı eğitim emekçileri sevinçle karşılarken, çağrıya gerici tepki göstermişlerdir.

Özden (2003: 4'den Akt. Eraslan, 2012: 4), Türkiye Muallimler ve Muallimler Birliği Cemiyeti'nin adının Temmuz 1925'te "Türkiye Muallimler Birliği" olarak değiştiğini zamanla şube sayısının 240 olduğunu ve cemiyetin Cumhuriyetin getirdiği yeniliklerin toplumsal hayata aktarılmasında köprü görevi üstlendiğini belirtmiştir. Akyüz (1978), Muallim ve Muallimler Cemiyeti giderek güçlendiğini Türkiye Muallime ve Muallimler Cemiyetler Birliği adına bir üst birliğe dönüştüğünü öne sürmüştür.

2. 5. 5 Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Örgütleri

Demiryürek (2008: 39) "1929 yılında tekrar kurulan İstanbul Muallimler Birliği'nden sonra 1931 yılında taşrada 16 birlik kurulduğunu İstanbul Muallimler Birliğinin en önemli çalışmasının öğretmenleri ilgilendiren sorunlara değinen "Muallimler Mecmuasını" tekrar çıkarmak olduğunu belirtmiştir. Cerev (2013: 5) 1925'te çıkarılan Takrir- i Sükun Kanunu'ndan sonra öğretmenlerin sosyal faaliyetler ve eylemler yönünden örgütlenmesine mani olmuştur. 1929' lu yılların sonlarına doğru da cemiyet gücünü yitirmiştir.

Altunya'ya göre (1998: 41) ; birlik, ülkede yaşanan olayların etkisi ile başlangıçtaki amaçlarından uzaklaşıp zayıflamış, üye sayısı giderek azalmış ve nihayetinde 1935-1936 öğretim yılında kapatılmıştır. Cerev (2013: 5) Örgütün dağıldıktan sonra 1946 yılına kadar ülke genelinde öğretmen örgütü kurulmadığını belirtmiştir. Öcal (1998: 83'dan Akt. Yıldırım, 2007: 54) 1938 yılında 3512 Sayılı Cemiyetler Kanunu'na düzenlemeler getirildiğini ve kanun sınıf esasına dayanan derneklerin kurulmasını ve kamu görevlilerinin dernek kurmasını yasaklamıştır.

2. 5. 6 Çok Partili Dönemde Öğretmen Örgütleri (1946- 1965)

Bu dönemde öğretmenlerin aktif görev aldığı resmî örgütlerden birisi de " Halkevleridir" Eraslan (2012: 4), Halkevleri ve Halk odalarında birçok öğretmenin

aktif bir şekilde görev aldığını, çok partili hayata geçildikten sonra her meslek grubunun kendi derneğini kurduğunu böylece her ilde yerel derneklerin kurulduğunu belirtmiştir. Arlı (2010: 30), Cemiyetler Kanunu ile her il ve ilçede yerel olarak öğretmen dernekleri kurulmaya başlandığını öne sürmüştür. Eraslan'a (2012: 4) göre, bu dernekler bugünkü derneklerle pek benzerlik göstermemektedir, bunların bazıları "dernek" olarak adlandırılırken bazıları da "sandık" biçiminde adlandırılmıştır. Evren, Erdem, Yıldırım (1995: 4), 1946'da kanunda yapılan değişikliğin parti, dernek, sendika vb. olarak tanıdığını belirtmişlerdir.

Karataş (2010: 103), Ankara Öğretmenler Yardımlaşma Derneği organlarının yerel öğretmen derneklerini "üst birlik" kurmak üzere toplantıya çağırdıklarını belirtmiştir. Karataş'a (2010: 103) göre, bunun sonucunda da 19 kurucunun başvurusuyla Öğretmen Yardımlaşma Birliği adıyla federasyon kurulmuştur. Genel kurul birliği adını Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Birliği olarak değiştirmiş ancak 1954 yılında da TÖDMF (Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu) olmuştur. Gemici (2008: 91), birliğin yönetim kurulunun bakanlık ya da yükseköğretime bağlı yönetici, öğretmen ve öğretim üyelerinden oluştuğunu birliğin başkanlığına da Gazi Eğitim Enstitüsü Müdürü Vedide Baha Pars'ın getirildiğini belirtmiştir. Evren, Erdem, Yıldırım'a (1995: 4) göre, TÖDMF'in kurulduğu yıllarda tüm eğitim çalışanlarını kapsamaz. Eraslan (2012: 4) Türkiye Öğretmen Milli Federasyonu'nun farklı fikirlere sahip öğretmenlerden oluştuğunu ve bunun da ayrılmaya neden olduğunu belirtmiştir. Eraslan'a (2012: 4) göre, Köy Enstitüsü kökenli öğretmenlere dışlayıcı politika uygulanması, bunun yanında Federasyon yönetiminin Demokrat Parti'ye yakın olması gibi etkenler ayrışmanın nedenleri arasında sayılabilir. Evren, Erdem, Yıldırım (1995: 4/5), TÖDMF'nin İktidarın uydusu görünümüne büründüğünü, göstermelik bir örgüt durumuna düştüğünü belirtmiştir. Gemici'ye (2008:92) göre, 1950'li yıllarda TÖDMF yönetimi ile dönemin siyasal iktidarının içli dışlı olması, Köy Enstitülü öğretmenlerin baskı altında tutulmaları; öğretmenleri farklı bir örgütlenmeye sevk etmiştir.

Köy öğretmen derneklerinin Türkiye'de öğretmenlerin örgütlenmesinde önemli bir yeri olmuştur. Şahin'in (2014: 308- 309) belirttiğine göre, bu dernekleri köy enstitülerinden mezun olan öğretmenler kurmuşlardır bu bağlamda 1949 yılında İzmir Bayındır'da kurulan Ege Bölgesi Köy Öğretmenleri, köy öğretmen örgütlenmesinde bir ilktir ve bu bakımdan özel bir öneme sahiptir.

1949 yılında kurulan Ege Bölgesi Köy Öğretmenleri Derneği'den sonra Altunya, (1998: 53- 54), bu tür derneklerin sayısının arttığını her bölgede köy öğretmen derneklerinin kurulduğunu belirtirken Koç (2006: 10), "Göller Bölgesi Köy Öğretmenleri Derneği", "Ankara Köy Öğretmenleri Derneği", "İzmir Köy Öğretmenleri Derneği" gibi yapılanmaların oluştuğunu belirtmiştir. Güvenç (2008: 169'dan aktaran Koç, 2006: 10), bu derneklerin merkezi İzmir'de olmak üzere Türkiye Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu'nu kurduklarını belirtmiştir.

Gül (2007: 34), TÖDMF'nin hükümetin uydusu görünümünde görünmesinden sonra politikalarının değiştiğini 27 Mayıs Askeri Müdahale'den etkilendiğini ve köy enstitü mezunlarının örgütün yönetiminde belirleyici rol oynadığını belirtmiştir.

Öğretmenler ve Türk toplumu için ivme kazandıran Köy Enstitülerinden kısaca bahsetmek gerekirse;

Erdem'e (2013: 3) göre, Köy Enstitüleri Türkiye'de öğretmen örgütlenmesinin öncülüğünü yapmıştır. Öğretmen örgütlenmelerinin birçoğunda köy enstitüsü mezunu eğitimciler vardır. Taş (1995'tan Akt. Gül, 2007: 42), Köy Enstitüsülerin geleceğe akan bir model olduğunu Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali YÜCEL ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı TONGUÇ' un eğitim emekçileri mücadele tarihine adlarını yazdırdıkları ve bu okullarda ilerici, demokrat ve sosyalist eğitim emekçilerinin yetiştiği, bilimsel eğitimin tüm kurallarıyla hayata geçirilmeye çalışıldığı mekanlara dönüştüğünü; ancak bu durumdan rahatsızlık duyulması sebebiyle enstitülerin kapatıldığını belirtmiştir. Bunun yanında bölgesel örgütlenmeler olmuştur; Evren(1995'ten Akt. Demiryürek, 2008: 40), Ege Bölgesi Öğretmenler Derneği'nin kurulan ilk bölgesel örgüt olduğunu, sonrasında Göller Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi'nde kurulan yerel dernekler KÖDF olan "Köy Öğretmen Dernekleri Federasyonu" adlı merkezi bir örgütte birleştiklerini belirtmiştir.

Koç'a (2012: 24) göre, 1962 yılında kurultay toplanır burada bir yönetim değişikliği yaşanır, Yönetimde Şükrü Koç, Mahmut Makal, Talip Apaydın yer alırken başkanlığa Şükrü Koç getirilir. Kurultayda öncesinde 50-60 kişi olurken sayı yüzbinlere yükselir.

Koç (2010: 30), "TÖDMF'nin, 20 Şubat 1963 yılında, öğretmenlere yapılan saldırıların kınanması, öğretmenlerin ekonomik durumlarının düzeltilmesi, öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin itibarını yaralayan tutumlardan doğacak

kötü sonuçlara yetkililerin dikkatinin çekilmesi amacıyla Ankara'nın Tandoğan Meydanı'ndan başlatılan bir yürüyüş gerçekleştirildiğini belirtir. Altunya'ya (1998: 70) göre, düzenlenen yürüyüşe yurdun birçok yerinden öğretmenler katılır ve dönemin bakanı Şevket Ratip Hatipoğlu istifa etmek zorunda kalır ve öğretmenlerin talepleri karşılanıp, özlük haklarında düzenlemeler yapılır ve ders ücretleri arttırılır. Koç (2012: 30), TÖDMF nin 1965 yılında Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın kurulmasında etkin rol oynadığını ancak TÖS'ün antiemperyalist, ulusalcı, ve emekten yana çizgi geliştirirken TÖDMF'nin politikası farklı bir çizgide kaldığını öne sürülmüştür.

2. 5. 7 1965- 1971 Arası Öğretmen Örgütleri

Koç (2012: 32) 1961 Anayasası'nın 46. maddesinin tüm çalışanlara sendikalaşma hakkı tanıdığını ancak bu tanınan haklardan memurların kapsam dışı bırakıldığını belirtmiştir. Koç'a göre 1965 yılında çıkarılan yasayla memurların sendikalaşması sağlanmış ve bu yıldan sonra sendika sayısında artış gözlenmiştir. Demir (2010:35) öğretmenlerin 1965 yılına kadar dernekler etrafında örgütlendiğini ancak yasal engeller sebebiyle dernek kuramadıklarını belirtmiştir.

Cerev (2013: 6- 7), İlk altı ayda 202 sendikal örgüt oluşturulduğunu bu sendikal örgütlerin büyük oranının Türkiye genelinde örgütlenmeyi amaçlarken; sendikaların geneli Ankara, İstanbul, İzmir merkezli olarak örgütlerini oluşturduklarını ve sendikaların çoğunluğu kurum temelli olurken, genel bütçeli kurumlardaki 136 sendikanın 70'inin Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde kurulduğunu belirtmiştir. Koç'a (2012: 32) göre, eğitim sendikalarından en önemlisi 8 Temmuz 1965 yılında kurulan Türkiye Öğretmenler Sendikası TÖS ve 12. 07. 1965 tarihinde kurulan Türkiye İlkokul Öğretmenleri Sendikası İLK- SEN'dir. Arlı'ya (2011: 132) göre, TÖDMF, 1961 Anayasası devlet memurlar için de sendika kurma hakkı tanıyınca, hemen harekete geçmiş ve Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın kanun çıkar çıkmaz kurulması için hazırlıklara girişmiştir.

Türkiye Öğretmenleri Ulusal Sendikası Tüzüğü hazırlanmıştır. 1966'da kabul edilen Öğretmenlerin Statü Tavsiyesi nin önemli bir bölümü öğretmenlere de uygulanan yürürlükteki uluslararası belgeleri, özellikle ILO sözleşmelerini tamamlamaya çalışan bir belgedir. 1966 Tavsiyesi, öğretmenlerin tüm sorunlarını işleyen bir belgedir. Belgenin 83. Maddesinde öğretmenlerin örgütleri aracılığıyla kamusal ya

da özel işverenleriyle toplu sözleşme hakkını güvence altına almak için gönüllü mekanizmalar oluşturulmalıdır. Maddesinde örgütlülük vurgulanmıştır. (Gülmez,2010:53).

Altunya (1998: 73), "1965 yılında federasyonun belirlediği 92 öğretmenin Türkiye Öğretmenler Sendikası'nı TÖS'ü kurduğunu federasyonun sendikaya 500 lira borç para bırakarak bazı olanaklar tanıdığını belirtmiştir. Eğitim- Sen'e (2011'dan Akt. Topaloğlu, 2012: 70) göre, Türkiye Öğretmenler Sendikası ilk toplantılarında kurucu üyelerden birisi olan Fakir Baykurt'u genel başkan seçmiştir. Arlı (2011:130), 100 kadar öğretmenin TÖS'ün kurucular toplantısına katıldıklarını sendikaya üye olduklarını ardından kendi aralarında yürütme ve yönetim kurulu üyelerini seçtiklerini belirtmiştir. Evren, Erdem ve Yıldırım (1995: 5), TÖS'ün ilk yönetim kurulu üyelerini Fakir BAYKURT, Dursun KUT, Dursun AKÇAM, Feyzullah ERTUĞRUL ve Hayrettin UYSAL'ın oluşturduğunu belirtmiştir. Eğitim- Sen, (2011'den Akt. Topaloğlu, 2012: 70) 92 üye ile kurulan TÖS'ün hızla yaygınlaştığını 20 Eylül 1971'de kapatıldığında şube sayısı 535, üye sayısı ise 72000 kadar olduğunu belirtmiştir.

Erdem (2013: 2), TÖS'ün "eğitimciliğin çağdaş eğitim öğretim ilkeleri uyarınca geliştirilmesinde, bu meslekte hizmet görenlerin ekonomik, sosyal hak ve çıkarlarının korunup çoğaltılmasında ve bu amaçlara ulaşmasında rol oynayan genel yurt sorunlarının çözümü" doğrultusunda uğraş verdiğini belirtmiştir. Altunya'ya (1998: 90) göre, TÖS üyeleri için üç tür çalışma yapmıştır. Bunlar, kendisinin doğrudan ürettiği hizmetler, işverenden talep edilenler ve kaybedilen hakların geri alınması için yapılan çalışmalardır. Baykurt (1999:4'dan Akt. Arlı, 2011: 132), TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt' un işçi sendikaları broşürleri üzerinden sendikaların dört işlevinin olduğunu ekonomik işlev, mesleksi işlev, kültürel işlev ve politik işlev şeklinde isimlendirilebileceğini belirtmiştir.

Altunya'ya (1998: 84- 85) göre, TÖS tüzüğünde eğitim hizmetlerinde çalışan diğer görevlileri de üye olarak kabul etmektedir. Evren, Erdem ve Yıldırım (1995: 5), Bu döneme kadar ağırlıklı ekonomik ve mesleki ekseninde gelişen eğitim emekçilerinin mücadelesinin TÖS ile birlikte iktidarların ekonomik, sosyal ve siyasal uygulamalarına yönelik bir boyut kazanmaya başladığını belirtmiştir. Koç (2012:4), böyle bir eğilimin mücadeleyi nitelikleştirdiği gibi TÖS üyesi öğretmenlerin iktidarın hedefi haline gelmesine sebep olduğunu öne sürmüştür. Koç'a (2012:4) göre, bundan

güç alan gerici çevreler TÖS'e fiili saldırılarda bulunmaya başlamışlardır. Gül'e (2007: 44) göre, TÖS ekonomik, siyasi, idari baskıları protesto amacıyla 15 Şubat 1969 yılında Ankara'da 30 bin eğitim emekçisinin katıldığı "Büyük Eğitim Yürüyüşü" nü düzenlemiştir. Demir (2010: 39), Dönem içinde TÖS ve İLK- SEN önderliğinde yapılan ve toplumun tümünü etkileyen başlıca sendikal eylemlerin olduğunu ancak bu boykotların memur sendikalarının kapatılmasına sebep olduğunu belirtmiştir.

İnceoğlu (2010'dan Akt. Demir, 2010: 39), TÖS'ün dışında kurulan TÖS'E muhalif sendikaların olduğunu bunların içinde en belirginlerinin İLK-SEN ve Milliyetçi Türk Öğretmenleri Sendikası olduğunu 1965-1971 yılları arasında üye sayısı 5000 üzerinde olan sendika sayısının on olduğunu ve bu sendika içinde sadece iki sendikanın TÖS ve İLK- SEN'in üye sayısının on binin üzerinde olup; TÖS'ün 70. 000; İLK- SEN'in 45. 000 civarında olduğunu belirtmiştir.

Cerev (2013: 7) yapılan geniş çaplı ve katılımlı eylemler sonucu 1960 darbesi ile oluşan demokratik ortamın 1971 Askeri Müdahalesi ile son bulduğunu belirtmiştir. Altunya'ya (1998: 117) göre, Anayasanın 46. Maddesi 'toplu sözleşme ve grev hakkı olmayan kuruluşun sendika sayılmasının kavram karışıklığına neden olduğundan dolayı sendika hakkını sadece "işçi ve işveren" e tanıyordu. Eraslan (2012: 6), 1961 Anayasası ile eğitim alanında başlayan sendikal hareketliliğin ve sendika kurma hakkının 12 Mart 1971 tarihine kadar sürdüğünü belirtmiştir.

Erdem (1996'dan Akt. Demiryürek, 2008: 41), Nihat Erim hükümetinin yaptığı değişiklikten sonra TÖS ve İLK- SEN 'in kapatıldığını belirtmiştir. Arlı (2011: 149), TÖS'ün kapatılmasının ardından birçok TÖS yöneticisinin hapse girdiğini belirtmiştir. Altunya'ya (1998: 117) göre, TÖS yönetimi böyle bir değişikliğin olacağını bildiği ve malvarlığını hazineye kaptırmamak için önlemini almıştı. Anayasa değişikliğinden önce, 3 Mart 1971 günü TÖB- DER (İlk adı TÖB)'i kurarak sorunu çözmüş ve varlığını ona devretmiştir.

Koç'a (2012: 6) göre, 12 Mart 1971 Muhtırasından sonra Anayasa'da değişiklik yapılarak kamu personeline sadece "Mesleki Birlik" kurma hakkı verilmiştir. Böylece 1965- 1971 yılları arasında var olan eğitim sendikacılığı, bir önceki dönemde olduğu gibi tekrar dernekleşme sürecine girmiştir.

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, TÖS'ün yerine TÖB- DER kurulmuş ve benzer çalışmaları yürütmüştür. Tüzüğün amacı; Akyüz'e (1980'dan Akt. Tosun, Soydan, 2012:1137), göre, Anayasanın milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti kapsamı içinde üyelerinin demokratik, sosyal, özlük haklarını korumak ve geliştirmek olmuştur; TÖB-DER 660 200.000 üyesiyle 660 şubede varlığını göstermiştir.

Gül (2007) ve Serinoğlu (2004), TÖB-DER 'in üyelerinin öğretmenlerden ve resmi veya aslında öğretmen olup başka bir işle uğraşanları öğretmen okullarında son sınıf öğrencilerini üye olarak kabul ettiğini belirtmiştir. Altunya'ya (1998: 147)göre, TÖB-DER, 15 Şubat 1975 ve 5 Şubat 1977'de miting ve yürüyüş düzenlemiştir. Öcal, (1998:89 dan Akt. Yıldırım, 2007: 57), Dernekler Kanu'nun çıkarılmasından sonra öğretmenler tarafından çok sayıda dernek kurulduğunu fakat kurulan derneklerin amaçlarından uzaklaşarak siyasi görüşün etkisiyle farklı amaçlarla hareket ettiğini, bu çizginin de derneği olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Altunya (1998: 149), 12 Eylül 1980 günü yapılan darbenin örgütleri de etkilediğini çıkarılan emir ve tebliğlerle örgütlerin etkinlikleri de durdurulduğunu TÖB-DER'in en güçlü öğretmen örgütü olduğunu ancak darbeden dolayı çalışmalarına olanak bulamadığını belirtmiştir.

Demiryürek (2008: 42), darbeden önce kurulan diğer öğretmen sendikasının Aralık 1971'de kurulan kısa adı ÜLKÜ-BİR olan " Ülkücü Öğretim Üyeleri ve Öğretmenler Derneği"nin kurulduğunu derneğin 330 şubesinin ve 78.000 üyesinin olduğunu ve derneğe üye olanlar ile öğretmen kökenlilerin üye olabildiklerini belirtmiştir. Eraslan'a (2012: 7) göre, "daha çok ortaöğretim kademesinde görev yapan öğretmen ve eğitimcilerin üye olduğu bu dernek, 12 Eylül 1980 askeri müdahalesinin 7 no'lu bildirgesi ile diğer dernekler ile birlikte kapatılmıştır. Aynı dönem içerisinde İslamcı Milli Görüş anlayışının ilk defa eğitim alanında örgütlendiği de görülmektedir. Akyüz (1980, 24- 26'dan Akt. Eraslan, 2012: 7), bu örgütlenmenin "Mefkûreci Öğretmenler Derneği" (MEF- DER) adıyla Zeki Soyak başkanlığında üyelerinin İmam Hatip Lisesi öğretmenleri ve İslam Yüksek Enstitüsü öğretim elamanlarından oluştuğunu belirtmiştir. Acuner'e (1994, 123- 128) göre, bu dönemlerde farklı farklı öğretmen dernekleri kurulmuştur. Yıldırım (2007: 37), bu derneklerin çoğunun sendikaların kapatılmasından sonra sendikaların yerine kurulduğunu, çalışmalarında

sendika amaçlarına göre hareket edildiğini ancak derneklerin birçoğunda siyasi partilerin etkilerinin gözlemlendiğini belirtmiştir.

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle birlikte tüm memur ve işçi örgütlenmeleri olumsuz etkilenmiştir. Bütün öğretmen dernekleri kapatılmıştır. Bu süreçte askeri müdahalelerin olması, sivil toplum kuruluşlarının dernek ve sendikaların kapatılmasına neden olmuştur.

2. 5. 8 1980 Sonrası Öğretmen Örgütleri

Taş'a (1995) göre, 12 Eylül 1980 hareketinden sonra ülkede bulunan tüm demokratik kitle örgütleri kapatılmıştır. Altunya (1998: 154), 12 Eylül'den sonra hazırlanan 1982 Anayasasında sendika kurma ve sendikal hakların uygulanması "işçilerle" sınırlı tutulduğunu memurlara bu hakların, toplu sözleşme ve grev haklarının açıkça tanındığı ya da yasaklandığı bir ibareye yer verilmediğini belirtmiştir. Demiryürek, (2008: 43), Anayasada herhangi bir ibarenin olmamasından kaynaklanan boşluk sebebiyle öğretmen örgütleri 1990'da tekrar kurulmaya başlanmıştır.

Gül (2007: 46), 1990'ların öncesinde örgütsüz kalan eğitim emekçilerinin 1986 yılında ABECE dergisini çıkarmaya başladıklarını 16 Şubat 1988 tarihinde emekli öğretmenlerle kurulan EĞİT- DER'i kurduklarını belirtmiştir. Altunya (1998: 158), "EĞİT- DER'in başkanlığına önce Ali Bozkurt'un daha sonra Mustafa Gazalcı'nın getirildiğini Demir(2013: 42), öğretmenlerin EĞİT-DER'e sadece fahri üye olabildiklerini belirtmiştir. Erdem'e (2013: 2) göre, Şubat 1988'de kurulan EĞİT-DER çeşitli faaliyetlerde bulunur ve sendikalaşma isteklerini dile getirir. Çünkü yukarıda da değinildiği gibi 12 Eylül Anayasası'nda sendikacılığı yasaklayan herhangi bir hüküm yoktur.

Altunya (2008: 3), '1983 yılında çıkarılan sendikalar kanununun kamu görevlilerini kapsam dışı bıraktığını ancak Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (M 11/1) tüm çalışanlara sendika ve toplu pazarlık hükümleri içerdiğini ve Türkiye'nin bu belgeleri onayladığını belirtmiştir.

Evren, Erdem, Yıldırım (1995: 6- 7), EĞİT-DER eğitim çalışanlarının tek örgütlülüğü olarak kısa süre içerisinde 80'e yakın şubeye ulaştığını ve üye sayısının 10 binin üzerine çıktığını bu dönemde en çok emekli öğretmen, çalışan öğretmen kavramlarının eğitim çalışanları arasında kullanıldığını belirtmiştir. Altunya (1998:

165), derneğin amacının "Üyelerin; ortak, hukuksal, ekonomik, dinlenme ve kültürel ve mesleki ihtiyaçlarını karşılamak olduğunu belirtmiştir.

2. 5. 9 1990 Sonrası Öğretmen Örgütlenmesi

Evren, Erdem, Yıldırım'a (1995: 6-7) göre, EĞİT-DER 'in öğretmen ve eğitim sorunlarının, eğitim işkolunda grevli-toplu sözleşmeli sendika olmadan çözülemeyeceği anlayışı içindeydi. Bu örgüt darbeden sonra eğitim çalışanlarını sendikal hak ve özgürlükler mücadelesinde bir araya getirmesi bakımından önemli bir örgüttür. Erdem (2013: 2), 28 Mayıs 1990 yılında EĞİT- DER bünyesinden bazı öğretmenlerin "EĞİTİM- İŞ" adında bir sendika kurduklarını belirtmiştir.

Demiryürek'e (2008: 43) göre, 28 Mayıs 1990 günü kurulan kısa adı Eğitim- İş olan " Eğitim İş kolu Kamu Görevlileri Sendikası 1971'den sonra kurulan ilk memur sendikası olan Eğitim- İş 1994 Martında 62 ilde 425 ilçede 487 şubesi, 50. 000 üyesi bulunmaktadır. Eğitim-İş'e Eğitim işkolunda çalışan herkes hiçbir ayırım gözetmeksizin üye olarak kabul edilir. Evren, Erdem, Yıldırım'a (1995: 7) göre, Eğitim- İş amacını üyelerine öncelikle; daha yeterli aylık, ücret ve sosyal hak, daha iyi çalışma koşulları, mesleki saygınlık kazandırmak için çalışmak olarak belirtmiştir. Cerev'e (2013: 9) göre, "Eğitim- İş kuruluşundan hemen sonra 13. 11. 1990 yılında Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğit-Sen) ismi ile ikinci bir öğretmen sendikası kurulmuştur."

Taş (1995'dan Akt. Demiryürek, 2008: 43), Eğit-Der üyesi bir grup öğretmen 13 Kasım 1990'da "Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası"nı kurduklarını Eğit- Sen'in sendikal birliği, milli eğitim sisteminde işkolu esasına göre örgütlenmeyi, demokratik merkezîyetçiliği savunan bir sendika olduğunu diğer eğitim sendikalarından farkının ise "Hak verilmez, alınır" ilkesinden hareketle, olumsuz sosyo-ekonomik ve hukuksal olaylara, eylemlerle karşılık vermesi olduğunu belirtmiştir. Evren, Erdem, Yıldırım (1995: 7) kurulan EĞİTİM- İŞ ve EĞİT SEN'den sonra EĞİT-DER'in büyük şehirlerde sahipsiz kaldığını tüzel kişiliği devam etmesine rağmen faaliyetleri durduğunu emekli öğretmenlerin sorunlarının ve eğitim çalışanları irdelenmesi konusunda faaliyetlerini sürdürdüğünün Anadolu'nun birçok ilinde lokal düzeyde şubelerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Eraslan (2012: 8), 1995 Anayasa değişikliği ile memurların sendika hakkının, Anayasal güvenceye alındığını 25. 06. 2001'de kabul edilen 4688 sayılı Kamu

Görevlileri Sendikaları Kanunu ile sendikal yaşamın gerekli yasal düzenlemeleri yapıldığını belirtmiştir. Altunya'ya (1998: 218) göre, 23 Ocak 1995'te 'Eğitim- İş' ve 'Eğit- Sen' 'Eğitim- Sen' adı altında tek bir sendikada birleşmişlerdir ancak sendika tüzüğünde 3. Maddede yer anadil konusunda anlaşma sağlayamamışlar ve tekrar bölünmüşlerdir.

Cerev (2013: 9) Öğretmenlerin sendikal mücadelesini günümüzde şekillendiren sendikalardan;

- "Eğitim- Bir Sen 1992 yılında Ankara merkezli kurulmuştur.
- Türk Eğitim- Sen 1992 yılında Ankara merkezli kurulmuştur.
- Eğitim- Sen 1995 yılında Ankara merkezli kurulmuştur" • 17 Ekim 2005 tarihinde kurulan Eğitim- İş sendikalarının olduğunu belirtmiştir.

Tosun, Soydan (2012: 11- 38), Bu süreçte kurulan ilk sendika üst kuruluşunun 24 Haziran 1992'de kurulan Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (Türkiye Kamu-Sen), 19 Haziran 1995'te Memur Sendikaları Konfederasyonu (Memur-Sen) ve 1995 yılının sonunda Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenler Osmanlı Devleti'nin sonlarından günümüze kadar geçen dönemler içinde, gelişen olaylara paralel, farklı örgütlenme arayışı içinde olmuşlardır.

(Akyüz, 1980: 98, Akgöl, 1981: 1, Öztekin, 1989: 24, Sarınan, 1994:6: Koç, 1994: 9'dan Akt. Tok, 1996: 6), Hükümetlerin öğretmenlere: "1946'ya kadar olan dönemde cemiyetçilik ve dernekçilik. 1946- 65 yılları arasında dernekçilik ve federasyonculuk. 1965- 71 yılları arasında sendikacılık. 1971- 80 yılları arasında dernekçilik, sonrasında ise yeniden sendikacılık türlerinde mesleki örgütlenme ortamları sağladıklarını belirtmiştir.

4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikalar Kanunu:

Bilge (2003, s. 48'dan Akt. Çınar, 2008:33, 33) 25 Haziran 2001 tarihinde kabul edilen ve 13 Ağustos 2001 tarihinde yürürlüğe giren 4688 sayılı yasa, bireysel ve toplu yönleriyle sendika hakkı ile toplu görüşme hakkını ve uyuşmazlıkların çözüm yöntemlerini düzenlemiş, buna karşılık 1926'dan beri yürürlükte olan "yasak rejimi" ni sürdürmek iradesinin sonucu olarak, grev hakkına ilişkin hiçbir kurala yer vermediği görülmüştür.

Madde 1 – Bu Kanunun amacı, kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi için oluşturdukları sendika ve konfederasyonların kuruluşu, organları, yetkileri ve faaliyetleri ile sendika ve konfederasyonlarda görev alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumluluklarını belirlemek ve toplu sözleşme yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Madde 2 – Bu Kanun, Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadî teşebbüslerinde, özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri hakkında uygulanır. 4688 sayılı kanun. (Çevrimiçi, mevzuat.basbakanlik.gov.tr)

2. 6 Türkiye'de Mevcut Eğitim Sendikalarının Amaç, Yapı ve Etkinlikleri

Bu başlık altında araştırma kapsamına alınan dört büyük eğitim sendikasının amaç, yapı ve temel etkinlikleri ele alınmıştır.

2. 6. 1 Eğitimciler Birliği Sendikası (Eğitim- Bir- Sen)

Memur-Sen Konfederasyonu'na bağlı Eğitimciler Birliği Sendikası (Eğitim- Bir-Sen), 14 Şubat 1992 tarihinde eğitimci, şair ve yazar Mehmet Akif İnan ve arkadaşları tarafından kurulmuştur. Yaklaşık on yıl boyunca kamu görevlilerinin sendikal haklara kavuşması için çaba göstermiştir. 25. 06. 2001 tarihinde kabul edilen 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu ile memurların sendika kurma hakkını elde etmesiyle, Eğitimciler Birliği Sendikası tüzel kişilik kazanmıştır (www.Egitimbirsen). Sendika, Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN)'na üyedir. Eğitimciler Birliği Sendikası Tüzüğü'nün 3. Maddesinde "Üyelerinin ortak ekonomik, sosyal, kültürel, özlük, mesleki hak ve menfaatlerini korumayı ve geliştirmeyi temel amaç sayması bu amaçların gerçekleştirilmesinde, evrensel insan haklarına ve Anayasa'ya dayanan milli, demokratik, sosyal, adalet ve hukuk devleti anlayışı içinde çalışması sendikanın amaçları olarak belirtilmiştir. (Eğitimciler Birliği Sendikası Tüzüğü, 2002)

Eğitim- Bir'in örgütsel yapısı, tüzüğünde aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Genel Merkez Organları;

a. Genel Kurul, b. Genel Yönetim Kurulu, c. Genel Denetleme Kurulu,

d. Genel Disiplin Kurulu.

Madde 6. Sendika şubesinin organları şunlardır:

a. Şube Genel Kurulu b. Şube Yönetim Kurulu c. Şube Denetleme Kurulu

d. Şube Disiplin Kurulu e. Temsilciliklerdir

Diğer Organlar;

a. Bölge Başkanlığı b. İl ve İlçe Başkanlığı c. İşyeri Sendika Temsilciliği

Eğitim- Bir 01. 11. 2012 tarihinden itibaren " Eğitime Bakış"adlı bir dergi ve 01. 11. 2012 tarihinden itibaren de "Üniversite Bültenleri", "Kadın Bülteni" dergisi çıkarmaktadır. EĞİTİM-BİR-SEN, üyelerini ve kamuoyunu aydınlatmak ve bilgilendirmek amacıyla ayda bir "Eğitim-Bir-Sen" adıyla sendika haber bülteni yayımlamaktadır. Ayrıca üç ayda bir yayımlanan Eğitim, Öğretim ve Bilim araştırma dergisi olan " Eğitime Bakış" dergisi ve akademik alanda hakemli olarak yayımlanan "Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi Teori ve Uygulama" sendikanın diğer yayınlarıdır. Sendika bu yayınların dışında zaman zaman çeşitli konularda kitap, rapor, araştırma ve basın katalogları yayımlamaktadır (www. egitimbirsen. org. tr,) Üyeler arasında dayanışmayı arttırmak için yemekli toplantılar düzenlemektedir. Yazarları konuk ederek üyelerin bilgileneşmesini sağlamaktadır ayrıca MEB'liğinin öğretmenlere yönelik açtığı sınavlara öğretmenleri hazırlamaktadır.

2. 6. 2 Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-Sen)

Gül (2007: 72- 73), Eğitim-Sen'in 28. 05. 1990 tarihinde kurulan Eğitim-İş ve 13 Kasım 1990 tarihinde kurulan Eğit-Sen'in 23 Ocak 1995 tarihinde birleşmesi sonucu ortaya çıktığını, 08. 07. 1965 yılında kurulan Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) 12 Mart 1971 yılı askeri müdahalesi sonucunda kapatıldığını dernek olarak örgütlenme zorunluluğunun ortaya çıkması sonucu 1971 yılında kurulan Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği (TÖB- DER) örgütlenme çalışmalarını ve mücadelesini devam ettirdiğini belirtmiştir. Gül'e göre (2007: 72- 73) "Demokrat eğitimciler 1986 yılında çıkan ABC dergisi çevresinde toplanarak EĞİT- DER'i kurmuşlar ve sendikalaşma çalışmaları, çalışanların üye olamadığı, emekli eğitimciler tarafından kurulan bu dernek bünyesinde yürütülmüştür. EĞİT DER bünyesinde yürütülen sendikalaşma çalışmalarla 1990 yılında Eğitim İş ve Eğit Sen adıyla iki ayrı sendika kurulması sonucunu doğurmuştur. Uzun süre devlet tarafından

yasal olmadığı ileri sürülerek muhatap kabul edilmeyen, çalışmaları engellenen, yönetici ve üyeleri adli davalara muhatap alan sendikaların gerçekliği Anayasal bir hak olarak kabul edilmiş ancak, uzun yıllar yasal düzenleme yapılmamıştır."

Sendika "Tüzüğü" nün 2. maddesinde amaçlar belirtilmiştir:

a- Herhangi din, dil, ırk, cinsiyet ayırımı gözetmeden bütün üyelerin ekonomik, demokratik, akademik, siyasal, kültürel, hukuksal, mesleki, özlük hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmeyi, üyelerine insanca bir yaşam düzeyi sağlamayı b- Toplumun bütün bireylerinin demokratik, laik, bilimsel ve parasız bir eğitimden kendi anadilinde; eşitlik içinde ve özgürce yararlanmasını ve demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleşmesini ve bir yaşam biçimi haline getirilmesini amaçlamıştır. c- Grevli ve toplu iş sözleşmeli sendikal hakların tanınmasını ve çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslararası normlara uyumunun sağlanması için gerekli mücadeleyi yürütür. d- Eğitim- Sen uluslararası sözleşmelerde çocukların eğitimi ile ilgili yer alan temel hakların ve özgürlüklerin takipçiliğini de amaç edinmiştir. (Eğitim- Sen Tüzüğü, 2011).

Eğitim- Sen'in örgütsel yapısı tüzüğünde şu şekilde belirtilmiştir.

1. Genel Merkez Organları

- a) Merkez Genel Kurulu b) Eğitim Sen Genel Meclisi c) Merkez Yürütme Kurulu
d) Merkez Denetleme Kurulu e) Merkez Disiplin Kurulu

2. Şube Organları

Şube Organları

Madde 38 – Şube organları şunlardır:

- a) Şube Genel Kurulu, b) Şube Temsilciler Meclisi, c) Şube Kadın Meclisi, d) Şube Yürütme Kurulu, e) Şube Denetleme Kurulu, f) Şube Disiplin Kurulu, g) İlçe Temsilciliği Yürütme Kurulu h) Eğitim Sen İşyeri Meclisi ı) Eğitim Sen İşyeri Kadın Meclisi

Şube Organları

Madde 11 - Şube organları şunlardır:

- a) Şube Genel Kurulu, b) Şube Yönetim Kurulu, c) Şube Denetleme Kurulu,
d) Şube Disiplin Kurulu, e) Şube Temsilciler Kurulu. f) İlçe Temsilciliği Yönetim Kurulu g) İşyeri temsilciler kurulu

Eğitim Bilim Toplum Dergisi, Eğitim- Sen'in u ayda bir akan ulusal nitelikte ve hakemli bir dergisidir. Eğitim Sen Bülten ve Eğitim Sen Bülten zel eki olan Arkadaş, ES Bülten dergileri çıkarmaktadır. Toplumsal konularda mitingler ve çeşitli gösteriler düzenlemişlerdir. Eğitimcilerin kişisel gelişimlerine yönelik çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Ayrıca yemekler, geziler, doğa yürüyüşleri, toplantılar da düzenlemektedir.

2. 6. 3 Türkiye Eğitim ğretim Hizmetleri İşkolu Sendikası (Türk Eğitim-Sen)

Türk Eğitim-Sen 18 Haziran 1992 Milli Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra kuruluşlarında, yüksek ğretim kurumlarında görev yapan 31 kişi gerekli evrakları hazırlayıp ve Ankara Valiliği'ne yaptıkları başvuru ile Türkiye Eğitim ve ğretim İş Kolu Kamu alışanları Sendikası (Türk Eğitim- Sen)'i kurarlar. Merkez yönetim kurulu 20 Haziran 1992 tarihinde yaptığı toplantıda, ilk memur sendikaları konfederasyonu olan 'Türkiye Kamu- Sen'e diğer 13 sendika ile birlikte katılma kararı almıştır. Sendika, Türkiye genelinde, eğitim ve ğretim, bilim ve kültür hizmetlerini yürüten kamu kurum ve kuruluşları ile bu iş yerlerinin eklentilerinde faaliyet göstermektedir.

Türk Eğitim- Sen'in amacı "Ana Tüzüğü" nn 4. maddesinde belirtilmiştir:

"Sendika, Anayasa'da ifadesini bulan, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün ilkesine ve milli, manevi ve insani değerlere ve demokratik ilkelere bağlı kalarak, demokrasinin korunup yerleştirilmesine, sosyal adaletin gerçekleşmesine ve ağdaş uygarlık düzeyine ulaşılmasına hizmet etmeyi, devlet- millet bütünleşmesini temin etmeyi, hr sendikacılık anlayışı içerisinde üyelerinin sosyal hak ve menfaatlerini koruma ve geliştirmeyi amaçlar" (Türk Eğitim- Sen Ana Tzğ, 1992).

1. Sendika Merkez Zorunlu Organları

a) Merkez Genel Kurulu b) Merkez Yönetim Kurulu

Genel Başkan: Genel Sekreter: Genel Mali Sekreter: Genel Teşkilatlandırma Sekreteri: Genel Eğitim ve Sosyal İşler Sekr.: Genel Mevzuat ve Toplu Gr. Sekr.: Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekr.

c) Merkez denetleme kurulu

Başkan: Raportör: ye

d) Merkez disiplin kurulu

Başkan:Raportör: Üye:

2. 1- Genel Başkanlık

• Koordinasyon • Ar- Ge • Danışmanlar • Yönetici Asistanı • Kalite Yönetimi

2. 2- Genel Sekreterlik

• Halkla İlişkiler • Genel Evrak ve Arşiv • İnsan Kaynakları • İdari Mali İşler
• Teknik Servis

2. 3- Genel Mali İşler

• Mali İşler • Muhasebe

2. 4- Genel Teşkilatlanma Sekreterliği

• Üye Takip İşleri • Teşkilat İşleri

2. 5- Genel Eğitim ve Sosyal İşler Sekreterliği

• Eğitim • Sosyal İşler

2. 6- Genel Mevzuat ve Toplu Görüşme Sekreterliği

• Mevzuat ve Hukuk İşleri • Toplu Görüşme

2. 7- Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreterliği

• Dış İlişkiler • Basın Yayın

Sendika, basın bildirimleri, bültenler ve mektuplarla üyelerini ve kitleleri toplumsal olaylara karşı uyarmıştır.

Türk Eğitim Sen Bülteni her ay düzenli olarak yayınlanmaktadır. Eğitimle ilgili bazı protesto gösterileri düzenlenmiştir. Üyelere yönelik seminerler düzenlemektedir, yazarlar, şairler davet edilerek söyleşiler düzenlemiştir. Kültürel etkinliklere ağırlık verilerek dergiler ve kitaplar çıkarılmıştır: 2 ayda bir " Eğitimin Sesi" adlı dergi çıkarılmaktadır.

2. 6. 4 Eğitim İş Sendikası

Demir(2011: 58) 1995 yılına kadar Eğitim-İş ve Eğitim-Sen iki ayrı sendika olarak çalıştıklarını bu iki sendikanın toplumdan ve üyelere gelen baskılar sonunda birleşip 1995 yılında Eğitim-Sen'i oluşturduklarını ancak birleşmeden on yıl sonra bazı fikir uyuşmazlıkları sebebiyle 17 Ekim 2005 günü EĞİTİM- İŞ'in

Ankara'da tekrar kurulduğunu belirtmiştir. Demir'e göre (2011: 58) Sendika, Birleşik Kamu İşgörenleri Sendikaları Konfederasyonu (Birleşik Kamu- İş)'na üyedir.

Eğitim ve Bilim İş görenleri Sendikası Tüzüğü'nde (2005) tezin amaçları şöyle belirtilmiştir :

"Sendika, üyelerinin ortak ekonomik, sosyal, özlük, mesleki, sendikal hak ve çıkarlarını koruyup geliştirerek onlara daha saygın bir yaşam düzeyi sağlamaya; ülkede yaşayan herkesin çağdaş, bilimsel, laik, demokratik, parasız ve nitelikli eğitim hakkından yeterince yararlanmalarını sağlamaya; üyelerinin üstün sorumluluk duygusuna ve eğitimin gücüne dayanarak; Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını, egemenliğini, ulus ve ülke bütünlüğünü, laik düzenini, demokratikleşme ve ulusal eğitim hedefini geliştirerek korumak ve sonsuza kadar yaşatmak için elinden gelen her türlü çabayı göstermeye; üyelerinin daha yeterli, saygın, onurlu birer meslek elemanı olmaları için işverenin, üniversitelerin ve diğer ilgili kuruluşların olanaklarından yararlanmaya ve çalışma koşullarını düzenleyen hükümlerin uluslararası ölçütlere uyumunun sağlanması, hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi, grevli ve toplu iş sözleşmeli sendikal hakların tanınmasına, çalışır."

1. Sendika Merkez Zorunlu Organları

Madde 15- Genel Merkez Organları

1) Sendikanın Genel Merkez zorunlu organları şunlardır:

a) Genel Kurul, b) Yönetim Kurulu c) Denetleme Kurulu, ç) Disiplin Kurulu,

2) Sendikanın Genel Merkez danışma organları şunlardır:

a) Başkanlar Kurulub) Danışma Kurulu (Oluşumu, görevleri, çalışma esasları yönetmelikle belirlenir)

1) Sendikanın zorunlu şube organları şunlardır:

a)Şube Genel Kurulu b)Şube Yönetim Kurulu c)Şube Denetleme Kurulu ç)Şube Disiplin Kurulu

Sendika güncel olaylara karşı basın açıklaması yapmaktadır. Uğur Mumcu'nun, Nazım Hikmet'in ölüm yıldönümlerinde ve Köy Enstitülerinin 75. Kuruluşu yıldönümü ile ilgili broşür çıkarmıştır. 4+4+4 zorunlu eğitim yasasıyla ilgili rapor hazırlamıştır. Önemli günlere yönelik kutlama programları düzenlemektedir. Ayrıca "Ekenek" adlı bir dergi çıkarmaktadır. Sendika içi kurslar, seminerler

düzenlemektedir, seminerler üyeleri sendikal anlamda bilgilendirmeye yönelik; kurslar da öğretmenlerin kişisel gelişimlerine yöneliktir.

2. 7 Eğitim Sendikalarının Ortak Amaçları

Erdem (1996, s. 77- 79'dan Akt. Çınar, 2008: 63) Var olan eğitim sendikalarının karşılaştırılması yapıldığında ortak ve farklı amaçlarının olduğunu

- Daha yeterli ücret ve aylık, sağlıklı çalışma koşulları sağlanması,
- Üyelerinin ve aile bireylerinin bakım, eğitim ve sağlık koşullarının düzeltilmesi,
- Dil, din, ırk, cinsiyet ve mezhep farklılığı gözetmeksizin bütün üyeleri arasında amaçlar doğrultusunda birlik ve dayanışmayı sağlaması, geliştirilmesi,
- Üyelerinin adil ve tarafsızca atanma, yer değiştirme ve mesleğinde ilerleme hakkından yararlanması,
- Üyelerinin sosyal ekonomik, akademik, hukuksal, kültürel ve özlük haklarını koruması geliştirilmesi
- İşverence mağdur edilen üyelerine maddi, hukuki ve sosyal yardımlar yapılması,
- Eğitimin her kademesinde fırsat ve imkan eşitliğinin sağlanması gibi amaçlarının olduğunu belirtmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ele alınmıştır. Araştırmanın modeli, araştırmada kullanılan evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ile ilgili yapılan çalışmalar ve araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

3. 1 Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma deseninde yürütülen bu araştırmada veriler görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle sendika yöneticilerinin ve üyelerinin sendikaların işleyişine, faaliyetlerine ve sorunlarına yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

3. 2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubuna üye sayısı en fazla olan dört büyük sendikadan (Eğitim – Bir – Sen, Türk Eğitim – Sen, Eğitim – Sen, Eğitim – İş) toplamda 12 sendika üyesi ve 12 sendika yöneticisi dahil edilmiştir. Araştırmada amaçlı örnekleme ve maksimum çeşitlilik örneklem yöntemi kullanılmıştır. "Buradaki amaç, görece olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır. Genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değil; çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır. " (Yıldırım, Şimşek, 2013: 136). Çalışma grubu İstanbul ilindeki sendikalar ile bu sendikalara üye olup resmi, ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan eğitimcilerden oluşmaktadır. Farklı

görüşlerin ve değişik bakış açılarının araştırma bulgularına yansıtılabilmesi amacıyla görüşme yapılan üyeler öğretmen, müdür yardımcısı ve müdür olarak görev yapanlardan; yöneticiler ise başkan, başkan yardımcısı ve sekreter olarak görev yapanlardan seçilmiştir.

Aşağıdaki çizelgede görüşmeye katılan katılımcıların yaşları, branşları, mensubu oldukları sendikaya üye olma süreleri ve şekilleri verilmiştir.

Çizelge 3. 1: Sendika Yöneticisi

SENDİKA YÖNETİCİSİ	YAŞ	BRANŞ	MENSUP OLDUĞU SENDİKAYA ÜYE OLMA SÜRESİ (YIL)	SENDİKA DEĞİŞİKLİĞİ YAPILDI MI, GEREKÇESİ?	ÜYE OLMA ŞEKLİ	SENDİKA TEMSİLCİLİĞİ YAPMA SÜRESİ (YIL)
EBY1	44	Fizik	8	Hayır	Kendi Kararı	8
EBY2	35	Sınıf	8	Hayır	Kendi Kararı	7
EBY3	47	Sosyal Bilgiler	8	Hayır	Kendi Kararı	2
ESY1	49	Sınıf	26	Hayır	Kendi Kararı	3
ESY2	51	Coğrafya	19	Hayır	Kendi Kararı	3
ESY3	38	Rehberlik	15	Hayır	Kendi Kararı	4
TESY1	53	Sınıf	18	Hayır	Kendi Kararı	12
TESY2	35	İngilizce	10	Hayır	Kendi Kararı	7
TESY3	28	Türkçe	2	Hayır	Kendi Kararı	2
EİY1	46	Edebiyat	7	Evet. Politikası Beğenilmediği İçin	Kendi Kararı	5
EİY2	46	Beden Eğitimi	10	Evet. Değerlerini Doğru Bulmadığı İçin	Kendi Kararı	10
EİY3	34	Türkçe	7	Evet. Hayat Görüşüne Uymadığı İçin	Kendi Kararı	7

Çizelge 3. 2: Sendika Üyeleri

SENDİKA ÜYELERİ	YAŞ	BRANŞ	MENSUP OLDUĞU SENDİKAYA ÜYE OLMA SÜRESİ (YIL)	ÜYE OLMA ŞEKLİ
EB1	35	Sınıf	4	Kendi Kararı
EB2	42	Sınıf (müdür yardımcısı)	10	Kendi Kararı
EB3	42	Sınıf (müdür)	9	Arkadaş Hatırı
ES1	40	Sınıf	18	Kendi Kararı
ES2	54	Sınıf (müdür yardımcısı)	24	Kendi Kararı
ES3	53	Tarih (müdür)	23	Kendi Kararı
TES1	42	Türkçe	14	Kendi Kararı
TES2	50	Sınıf (müdür Yardımcısı)	8	Kendi Kararı
TES3	57	Sınıf (müdür)	25	Kendi Kararı
Eİ1	47	Sınıf	8	Kendi Kararı
Eİ2	59	Teknoloji tasarım (müdür yardımcısı)	9	Kendi Kararı
Eİ3	46	Sınıf (müdür)	6	Kendi Kararı

3. 3 Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme önceden belirlenmiş sorularla; soru sorma sorulara cevap verme şeklinde yapılmıştır. Araştırma 30- 60 dakika sürmüş verilen cevaplarla farklı soruları doğmuş, sorular genişletilmiştir. Görüşme esnasında araştırmacı kişisel görüşlerini katmamış, cevaplara müdahale etmemiştir.

Sorular açık uçlu sorulardan oluşmuştur. Araştırmada çözümlenen görüşler; sendika üyesi; öğretmen, müdür, müdür yardımcılarını ve sendika yetkililerini belirlemek amacıyla kodlama yapılmıştır.

Sendika Yöneticileri:

EBY1: (Eğitim Bir Sen) Şube Başkanı, EBY2: İlçe Başkanı, EBY3: İlçe Başkan Yardımcısı

ESY1: (Eğitim Sen) Şube Başkanı, ESY2: Şube Sekreteri, ESY3: Hukuk Sekreter

TESY1: (Türk Eğitim Sen) Şube Başkanı, TESY2: İlçe Başkanı, TESY3: İlçe Başkan Yardımcısı

EİY1: (Eğitim- İş) Şube Başkanı, EİY2: İlçe Başkanı, EİY3: Şube Sekreteri

Üyeler:

EBÜ1: (Eğitim Bir Sen) Öğretmen, EBÜ2: Müdür Yardımcısı, EBÜ3: Müdür

ESÜ1: (Eğitim Sen) Öğretmen, ESÜ2: Müdür Yardımcısı, ESÜ3: Müdür

TESÜ1: (Türk Eğitim Sen) Öğretmen, TESÜ2: Müdür Yardımcısı, TESÜ3: Müdür

EİÜ1: (Eğitim İş) Öğretmen, EİÜ2: Müdür Yardımcısı, EİÜ3: Müdür

3. 4 Verilerin Analizi:

Araştırma kapsamında toplanan veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde katılımcı görüşleri belirli temalar altında bir araya getirilmiş ve yorumlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2013: 259) ; Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilir. Toplanan veriler önce kavramlaştırılır, daha sonra kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenir ve buna göre veriyi açıklayan temalar açıklanır.

4. BULGULAR VE YORUM

4.1 Verilerin Yorumlanması

Araştırmanın verileri içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiş ve bulgular yorumlanmıştır. Elde edilen tüm bulgular, her alt problem için ayrı ayrı yorumlanarak sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

4.2 Sendikaların Eğitime Bakışına İlişkin Bulgular ve Yorum

Çizelge 4. 1'de araştırmanın katılımcılarının, sendikanın eğitime bakışı ve eğitime ilişkin görüşleri beş tema altında toplanmıştır.

Çizelge: 4. 1 Sendikaların Eğitime Bakışı Ve Eğitim Öncelikleri

TEMA	GÖRÜŞLER
KAMUSAL HİZMET (f=8)	<ul style="list-style-type: none">· Parasız eğitim olmalı (ESY1, EİY2, EİY3, ESY2, ESY3, ESY1)· Devlet olanaklar sağlamalı (ESY3, TESY2)
ÇALIŞANLARIN HAKLARI (f=8)	<ul style="list-style-type: none">· Çalışanlar ve öğrenciler kılık kıyafetlerinde özgürce hareket etmeli (EBY1)· Öğretmen maaşı artmalı, ekonomik koşulları iyileşmeli (TESY1, TESY2)· Çalışma şartları iyileşmeli (EBY2)· Sosyal ve özlük hakları düzeltilmeli (EBY2, EBY3, EİY3)· Üyelerin menfaatleri korunmalı (TESY3)
EĞİTİME KATKI: ŞEKİLLENDİRME (f=16)	<ul style="list-style-type: none">· Demokratik, çağdaş, nitelikli eğitim sistemi olmalı (ESY1, EBY1, EİY1, EİY1, EİY2, ESY2)· Toplumun beklentisi doğrultusunda eğitim şekillendirilmeli (EBY1)· Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olmalı (TESY3, TESY2, EİY3)· Gelişen teknoloji kullanılmalı (TESY3)· Müfredat değişmemeli ve sabit kalmalı (EBY1, TESY1)· Ana dilde eğitim olmalı (ESY1)· Ulusal değerlere destek olmalı (EİY1)
EĞİTİME KATKI: SOSYALLEŞME (f=2)	<ul style="list-style-type: none">· Sosyal ve kültürel alanda eğitime katkı sağlanmalı (EBY3)· Sosyal adalet ve fırsat eşitliği gerçekleşmeli (TESY3)
ÇEVRE KOŞULLARI (f=2)	<ul style="list-style-type: none">· Okulların fiziksel altyapı sorunları çözülmeli yapılarının sorunları çözülmeli (TESY1)· Madde bağımlılığı sorunu çözülmeli (TESY1)

Çizelge 4. 1’de görüldüğü gibi sendika yöneticileri eğitime bakışlarını ve eğitimdeki önceliklerini: "Kamusal Hizmet, Çalışanların Hakları, Eğitimi Şekillendirme, Sosyalleşme ve Çevre Koşullarını İyileştirme" olarak isimlendirilmiştir.

Kamusal Hizmet: Sendika yöneticileri (ESY1, EİY2, EİY3, ESY3, TESY1) eğitimin parasız olması gerektiği, vatandaşın cebinden finanse edilmeyen bir eğitim sisteminin olmasını savunan görüşlerini dile getirmişlerdir. ESY1 sendikasına mensup bir yönetici: *Eğitim vatandaşın cebinden finanse edilen değil; ilkokuldan, üniversiteye kadar devletin tüm olanaklarıyla finanse ettiği vatandaşın cebinden para çıkmadığı devletin bu olanakları kendisinin sağladığı bir eğitim olsun istiyoruz.*" ve TESY1 sendikasına mensup bir katılımcı *"Türk eğitim sisteminin başlıca sorunu çekilen kaynak sıkıntısıdır. Yani eğitime gereken pay ayrılmıyor."* düşüncesini dile getirmiştir. Eğitimdeki önceliklerin kamusal, eşit, parasız eğitim olduğunu söyleyen ESY3 de *" Kamusal hizmetin kamu kaynaklarıyla sürdürülmesi gerekir, bu da şu şekilde planlanmalıdır; bütün sosyolojik kesimler için eşit koşulların yaratılması ve insanların yararlanması için koşullar oluşturulmalıdır. Bunu yapmak da devletin görevidir. Devletin sağladığı olanaklar ile olmalıdır."* görüşünü dile getirmiştir.

Çalışanların Hakları: Katılımcılara göre eğitimdeki öncelikler eğitimcilerin sosyal güvencelerinin artırılması, özlük haklarının ve ekonomik olanaklarının iyileştirilmesi olmalıdır. Bu ihtiyaçları karşılanan eğitimciler doyuma uğrar ve daha verimli olurlar. Bu konuyla ilgili EBY3 sendikasına mensup katılımcı: *"Türkiye’de eğitimin; milli ve sürekli gelişen şekilde kalitesini artırmak istiyorsak öğretmenin sosyal, ekonomik koşullarını iyileştirerek bu noktaya gelebiliriz. "görüşünü belirtirken başka bir katılımcı da TESY2 "Bizim eğitim anlayışımız hür sendikacılık anlayışı içerisinde üyelerinin ekonomik, sosyal, kültürel ve mesleki hak ve menfaatlerini korumayı ve geliştirmeyi amaç edinmiştir."* diyerek öğretmenlerin özlük haklarını iyileştirme yönünde bir çalışma yapılması ve bazı hakların kazanılması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Eğitime Katkı / Eğitimi Şekillendirme: Katılımcılar sendikaların önceliklerinin; eğitimin demokratik, çağdaş, nitelikli eğitim müfredatına kavuşturulması, anadilde ve ulusal eğitimin gerekliliği, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı bir eğitimin öncelikli olması gerektiği görüşlerini dile getirmişlerdir. EİY1: *" Ülkemizin milli*

demokratik devrimin demokratikleşmenin medeni çizgide yol alması şeklinde durum olunca, eğitimin bu çizgide devam etmesi gerektiğini savunuyoruz. M. Kemal'in önderliğinde büyük bir devrim yapılan ülkemizde cumhuriyeti halk ileriye götürmüştür, aydınlatmıştır buna uygun bir eğitim modeli yaratmıştır. Biz bunu devam ettirmek istiyoruz. Sendikamızın eğitime bakışında bu vardır. Aynı zamanda eğitimin ulusal nitelikli olmasını istiyoruz." demiştir. TESY1 sendikası yöneticisi de Evrensel ölçekli demokrasi belirlediklerini anayasanın ilk dört maddesine hassasiyetle bağlı bir eğitim sisteminin olması gerektiğini düşünüyoruz." demiştir. Eğitimin daha rahat, daha özgür yürümesi için anadilde eğitimi savunan ESY1 sendikasına mensup katılımcı da: "Biz eğitimin daha özgür rahat yürümesi için kamusal, bilimsel, anadilde eğitimin önceliklerimiz arasındadır." Görüşünü dile getirmiştir.

Eğitime Katkı / Sosyalleşme: Sendikalar; sosyal, kültürel alanda eğitime katkı sağlamalı, sosyal adaleti gerçekleştirmelidir. EBY1 sendika yöneticisi; sendikalarının eğitim önceliklerinin arasında, eğitimi sosyal kültürel olarak da geliştirmek olduğunu şu görüşü söyleyerek dile getirdi: "*Hem genel şubemiz hem İstanbul'daki şubelerimizde ilçe yönetimlerimiz her dönem eğitim öğretimde yapılacakları, eğitimin gelişmesine dair çalışmalar özellikle sosyal kültürel sanatsal alanlarda katkılar sunarız*" ifadesini kullandı ve bunların da önemli olduğunu dile getirdi.

Çevre Koşulları: Sendikaların eğitime katkı yapacağı alanlardan biri de okullardır; okulların fiziki şartları ve öğrencilerin okullardaki zararlı alışkanlıkları önlemek olmalıdır. TESY1 "*Okulların fiziki altyapı şartlarında büyük eksiklikler var bunların giderilmesi gerekir, aynı zamanda okulları son zamanlarda abluka altına alan uyuşturucu probleminin giderilmesi gerekir.*" görüşünü dile getirmiştir.

4. 3 Sendika Üyelerinin Sendikal Beklentilerine Yönelik Bulgular ve Yorum

Çizelge 4. 2'de Araştırmanın katılımcıları olan sendika üyelerinin sendikal beklenti ve öncelikleri beş tema altında toplanmıştır.

Çizelge 4. 2: Sendika Üyelerinin Sendikal Beklentileri Ve Öncelikleri (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
EĞİTİME KATKI (f=8)	<ul style="list-style-type: none">· Eğitimin içeriğini ve müfredatını incelemeli ve düzeltmeli, eğitimin niteliğini arttırmalı (EBÜ1, ESÜ1, EİÜ2)· Eğitim politikalarını yenilemeli (TESÜ2)· Eğitim sorunlarını çözmeli (ESÜ2, EBÜ3, TESÜ3)
ÖĞRETMENLERİN HAKLARI (f=20)	<ul style="list-style-type: none">· Öğretmenlerin mesleki sorunları ile ilgili çalışmalı (ESÜ1, EBÜ2, TESÜ3)· Üyelerin demokratik haklarını savunmalı (EİÜ2, ESÜ2)· Öğretmenlerin özlük haklarını savunmalı (ESÜ2, EBÜ2, EİÜ3, EBÜ3, ESÜ3)· Öğretmenlerin sosyal haklarını savunmalı (TESÜ2, EBÜ2, EİÜ2, ESÜ3, EİÜ3)· Öğretmenlerin ekonomik haklarını savunmalı (ESÜ2, ESÜ3, EİÜ3)· Kadın öğretmenlere pozitif ayrımcılık tanınması yönünde çalışmalı (EİÜ2)· Öğretmenlerin kutsal gördüğü kavramlarla ilgilenmeli (EBÜ2)
SENDİKAL FAALİYET (f=2)	<ul style="list-style-type: none">· Diğer sendikalarla ilişki kurmalı (ESÜ2)· Üyeleri sendikal mücadelede bilinçlendirmeli (EİÜ1)
ÖĞRENCİ HAKLARI (f=4)	<ul style="list-style-type: none">· Öğrencinin de haklarını korumalı (ESÜ1, EİÜ1, EBÜ2)· Öğrenciler arasındaki seviye farklılıklarını gidermeli (TESÜ1)
OKULLAR VE ÇEVRE (f=3)	<ul style="list-style-type: none">· Okulların fiziki şartlarını düzeltilmesinde ön ayak olmalı (EİÜ1, TESÜ1)· Çevreye karşı duyarlı olmalı (EBÜ2)

Çizelge 4. 2'de görüldüğü gibi katılımcıların sendikal beklentileri ve eğitimdeki önceliklerinin nasıl olması gerektiğine ilişkin görüşleri Eğitime Katkı, Öğretmenlerin Hakları, Sendikal Faaliyet, Öğrenci Hakları ve Okul adlı temalarda verilmiştir.

Eğitime Katkı: Sendikalar eğitim kalitesini artırmalı, eğitimin içeriğini düzeltmeli, eğitim politikasını yenilemelidir. EBÜ1, ESÜ1, EBÜ3, TESÜ2 sendikalarına mensup katılımcılardan EBÜ1: " *Sendikaların öncelikleri eğitim olmalıdır, eğitim kalitesini arttırmak, eğitimi geliştirmek, eğitim koşullarını geliştirmektir.*" Görüşünü dile getirmiştir. ESÜ1 üyesi de: " *Eğitim sendikaları öncelikle eğitimle ilgilenmelidir, Eğitimin içeriği, kalitesi, müfredatı, her şeyiyle ilgilenmelidir.*" EBÜ3 katılımcı da : " *Eğitimle ilgili problemleri tespit edip bu yönde çalışma yapmaları çözüm üretilen rapor sunmaları gerekmektedir.*" demiştir. TESÜ2 de sendikalarının önceliklerinin eğitim politikalarında etkin rol oynamak olması gerektiğini vurgulayarak sendikaların eğitime, eğitim politikalarına ağırlık vermeleri gerektiğini dile getirmiştir.

Öğretmenlerin Hakları: Sendikalar öğretmenlerin mesleki sorunlarıyla ilgilenmeli; öğretmenleri özlük hakları konusunda bilinçlendirmeli, öğretmenlerin sosyal, ekonomik haklarını savunmalı, bayan öğretmenlere pozitif ayrımcılık sağlanması için gayret göstermeli ve öğretmenlerin kutsal gördüğü değerleri korumalıdır, görüşleri katılımcılar tarafından dile getirildi. TESÜ3, sendikasına mensup katılımcı: " *Eğitim sendikalarının içeriği eğitim olduğu için öncelikle eğitim ve öğretim çalışanların*

problemlerini asgariye indirmek olmalıdır." diyerek eğitim sendikalarının önceliğinin eğitimcilerin hakları olması gerektiğini dile getirirken ESÜ2 katılımcı da: *" Eğitim sendikalarının çalışanların ekonomik, demokratik ve özlük haklarıyla mücadele vermeleri gerekiyor. Edindikleri hakları korumak için de demokratik mücadelenin sendikal mücadelede yer tutması gerekiyor."* demiştir. Bu bulguya paralel olarak Baysal da (2010: 339) araştırmasında "eğitimciler bireysel hukuk mücadelelerinde kendilerine destek olunmasını beklemektedirler." bulgusuna ulaşmıştır. Öğretmenlerin çalışma saatlerinin iyileştirilmesi, öğretmen öğrenci arasında eğitimle ilgili olumsuz giden bir şey varsa onların düzeltilmesi, aynı zamanda öğretmenlerin kariyerle ilgili sorunlarına da çözüm bulması, sadece bir konuyla kendini sınırlamaması gerekliliğine de sendika üyeleri değinmiştir. Benzer araştırmalarda da bu bulguya paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Üyelerin beklentileri bakımından sendikaların en önemli işlevi Gül'ün (2007:97) araştırmasında, "çalışanların özlük haklarının geliştirilmesinin sağlanması" ; Kayıkçı'nın (2010) araştırmasında üyelerin haklarını savunması, sorunları çözmesi, Taştan'ın (2013) araştırmasında "öğretmenlerin özlük haklarının geliştirilmesi" Yıldırım'ın (2007:83) araştırmasında da "ekonomik hak ve çıkarların korunması" olarak saptanmıştır.

Sendikal Faaliyet: Farklı sendikalarla ilişki kurmalı, üyeleri sendikal mücadelede bilinçlendirmeli. ESÜ2 sendikasına mensup bir katılımcı *" Sendikalar diğer sendikalarla ilişki kurmalı, Avrupa ve diğer dünya ülkelerinde hükümetler sendikaları gözardı etmezler, sendikalarla işbirliği halindedirler. Sendikalarla ilişki, diyalog kurmaları gerekir.* EİÜ1 sendikasına mensup başka bir katılımcı : *" Sendikaya üye yapmak yeterli değil sendikaların diğer görevi de üye yaptıkları kişileri bilinçlendirmeleri olmalıdır. Bu öneri Türkiye'deki sendikal mücadelenin önünü açacaktır."* görüşünü ileri sürerek sendikaların önceliklerinin sadece üye yapmak değil aynı zamanda üye yaptıkları kişileri bilinçlendirmek olmalı yargısına varmışlardır.

Öğrenci Hakları: Sendikalar sadece öğretmenlerin değil öğrencilerin de haklarını korumalı, aynı zamanda öğrenci seviye farklılıklarını gidermeleri öncelikleri arasında olmalıdır. EİÜ2 sendikası üyesi katılımcı sendikaların önceliklerinden birinin de öğrenci haklarını savunmak olduğunu belirtip şu sözleri dile getirmiştir: *" 4+4+4 sistemiyle birlikte hem öğrenci hem öğretmenler mağdur olmuşlardır. Öğrenciler istemedikleri eğitim sistemiyle karşı karşıya kalmışlardır. Sendikaların önceliği bu*

sorunları çözmek olmalıdır." demiştir. ESÜ1, TESÜ3 ; katılımcılar ise öğrenciler arasında seviye farklılıklarının olduğunu bunun eğitim sistemiyle alakalı olduğunu ve sendikaların bu soruna çözüm bulması gerektiğini dile getirdiler.

Okullar - Çevre: Sendikalar okulların fiziki şartlarını düzeltmede ön ayak olmalıdır. TESÜ1: " Okullarda fiziksel ortamlar yeterli değildir ve öğretmenler de öğrenciler de böyle ortamlarda kendilerini ifade etmede yetersiz kalmaktadır." Sözlerini vurgulamış ve sendikaların bu sorunları çözmesine ön ayak olması gerektiğini dile getirmiştir. EBÜ2 katılımcı sendikaların ilgilenmesi gerekli durumlarından birisinin de sendikaların ülkenin dış politikasıyla da ilgilenmesi gerektiğini dile getirmiştir.

4. 4 Sendika Yöneticilerin Sendikalarda Gördükleri Sorunlara İlişkin Bulgular Ve Yorum

Çizelge 4. 3'te Araştırmaya katılan sendika yöneticilerinin eğitim alanında sendikacılıkla ilgili gördükleri en önemli sorunlar altı tema altında toplanmıştır.

Temalar ve temalar kapsamındaki sıralanan sorunlar Çizelge 4. 3'te verilmiştir.

Çizelge 4. 3: Eğitim Alanında Sendikalarla İlgili En Önemli Sorunlar (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
SENDİKANIN SİYASETLE İLİŞKİSİ (f=12)	· Sendikaların belli bir ideolojinin temsilcisi olması (EB1, EİY2, TESY3, ESY1, EİY1, TESY1, EBY3, TESY2, EBY3, EBY2, ESY3) · Dönemsel sıkıntılarının olması (kuşatma- baskı) (ESY2)
MEVZUAT, YASA (f=5)	· Toplu sözleşme hakkının olup, grev hakkının olmaması (ESY1, EİY1, ESY2) · Uzlaştırma Komisyonunun lehine bir şey olmaması (EİY1) · Çağdaş Toplum sorunlarına cevap verememesi, çözüm üretememesi (EİY1, ESY3)
SENDİKA SAYISININ FAZLA OLMASI (f=3)	· Alanında çok sendika olması, sendikaların bölünmüş olması (EİY3, ESY1, EBY3)
SENDİKANIN YAPISI (f=6)	· Sendikaya öğretmen ve müdürlerin dışında diğer çalışanların (okul aile birliği üyeleri, ücretli öğretmenler gibi) üye olmaması (EİY3, ESY2) · Memur sendikacılığının yeni olması (EİY1, EBY2, EİY2) · Sendikaların aylık gelirinin fazla olmaması (EİY3)
SENDİKAYA BAKIŞ (f=6)	· Sendika kelimesine karşı önyargılı olunması (TESY2, EBY3, EBY2) · Toplum genelinin sendikalara karşı olgunluğa erişememesi ve üye kaydederken sıkıntı yaşanması (EİY2, EİY3, EBY1)
ÖZELEŞTİRİ MEKANİZMASI (f=1)	· Özeleştirme mekanizmasının olmaması (ESY2)

Çizelge 4. 3'te görüldüğü gibi, sendika yöneticilerinin eğitim alanında sendikacılıkla ilgili gördükleri sorunlar "Sendikaların Siyasetle İlişkisi, Sendika Sayısının Fazla Olması, Sendikaların Yapısı, Sendika Sayısının Fazla Olması, Sendikaların Yapısı,

Sendikaya Bakış, Özeleştirme Mekanizması şeklinde beş başlıkta toplanmıştır, isimlendirilmiştir.

Sendikanın Siyasetle İlişkisi: Birçok katılımcı sendikaların kimlik siyaseti yaptığını ve siyasi partilerin uzantısı gibi hareket ettikleri görüşünü ve dönemsellik sıkıntılarının olduğu görüşünü dile getirmişlerdir. EBY1 sendikasına mensup katılımcı "*Partilerle sendikalar aynı sosyolojik tabandan beslendikleri için o tabanın beklentilerine uymak durumundadırlar. Bu kalıpların dışına çıkamıyorlar. Bu da sendikacılığın layıkıyla yapılmasını engelliyor.*" Görüşünü dile getirirken: ESY1 Sendikasına mensup bir katılımcı da: "*Sendikalar devlet siyasetinden bağımsız değil.*" görüşünü dile getirdi. Başka bir katılımcı da EİY2: "*Eğitim iş kolunda birçok sendika var bu da sendikaların içinde siyasetin olduğunu gösteriyor.*" derken EİY1: "*Partilerle memur sendikaları ilişkilendiriliyor bunun düzeltilmesi gerekiyor.*" görüşünü dile getirerek sendikaların içinde siyasetin olduğunu bunun da sendikaları böldüğü görüşünü dile getirdiler. Benzer araştırmalarda da bu bulgulara benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Eğitim sendikalarının en önemli sorunu Baysal'ın (2010: 339) araştırmasında, "öğretmen örgütlerinin siyasi olarak bölünmesi", Yıldırım'ın (2007:93) araştırmasında da "siyasi partilerin sendikalar üzerinde etkisinin olması"olarak saptanmıştır.

Mevzuat, Yasa: Sendika yasasının içinde grev hakkının olması gerektiği uzlaştırma komisyonunun lehine bazı düzenlemelerin olması gerektiği mevcut yasanın çağdaş toplumun sorunlarına cevap verememesi, çözüm üretmemesi katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Ülkemizde memur sendikacılığı, kamu alanındaki sendikacılığın yetersiz olduğunu belirten ESY1, ESY2 sendikası yöneticileri ESY1: "*Biz düzgün sendika yasası istiyoruz, sendikanın içinde grev hakkı olacak, biz mücadele edeceğiz.*" EİY2: "*Çağdaş ülkelerde sendikanın grev yapmak gibi bir silahı vardır; ancak bizde böyle bir şey söz konusu değil. Bu da kararların alınmasında büyük bir sıkıntı teşkil etmektedir.*" Görüşünü dile getirmiştir. Mevzuatın içeriğinin bilinmemesi takip edilmemesi de sendikacılıkla ilgili sorunlardan biri olarak EBY2 katılımcısı tarafından dile getirilmiştir. Araştırmanın bu bulgusu benzer bir araştırmayla paraleldir. Sendikacılıkta görülen en önemli sorunlardan birinin Gül'ün araştırmasında (2007: 94) "öğretmen sendikalarına toplu sözleşme hakkı tanınmaması"; Yıldırım'ın araştırmasında (2007: 87) kamu işçilerine tanınan grev

hakkının kamuda çalışan diğer memurlara tanınmaması"; Yasan'ın araştırmasında toplu sözleşme ve grev hakkının olmaması" olarak saptanmıştır.

Sendika Sayısının Fazla Olması: Eğitim alanındaki sendikal enflasyon büyük bir sorun teşkil etmektedir. EBY2: *"Bu kadar bölünmüş bir sendikacılıkta ne derece faydalı olunur bilmiyorum. Bütün eğitimcilerin tek bir çatı altında toplanması gerekir."* diye görüş belirtirken EİY2 üyesi başka bir katılımcı da *"Çok sendika olması büyük bir problem bu işin içinde siyasetin olduğu anlamına gelir ve bundan insanlar rahatsız olur."* Sözlerini dile getirirken katılımcıların birçoğu çok sendika olmasının sendikaları böldüğünü, çok ses getirmede sıkıntı yaşandığını belirtmişlerdir. Tek bir güç her zaman çok ses getirir, düşüncesi vurgulanmıştır.

Sendikanın Yapısı: Sendikanın yapısında, yeni olmasından aylık gelirinden ve sendikaya üye olan kitlenin sadece belli kesimde toplanmasından ve sendikaya karşı önyargılı olunmasından kaynaklanan sıkıntılar vardır. EİY1 sendikasıdan bir katılımcı *" Sendikalarla ilgili en büyük sorun diğer ülkelerle karşılaştırıldığında yeni olmasıdır."* demiş ve çalışanların haklarını karşılamada yetersiz kaldığını belirtmiş biraz daha oturması gerekir demiştir. ESY3 sendikasıdan bir yönetici de *" Aynı sektörün içerisinde sendikaya üyelik sadece öğretmenleri ve müdürleri kapsıyor halbuki ücretli öğretmenlerin, okul aile birliği üyelerinin ve diğer çalışanların da aynı sendikalara üye olmaları daha fazla güç getirir."* Görüşünü dile getirirken, EİY3 sendikasıdan katılımcı da: *"Akademisyenler düzeyinde daha fazla katılımcı olsa daha örgütlü olacağını düşünüyorum"* diyerek sendika üyeliklerinin belli gruplarda yoğunlaşmasının güç kaybına neden olacağı görüşü dile getirilmiştir.

Sendikaya Bakış / Üye: İnsanlar geçmişte yaşananlardan kaynaklanan nedenlerden ötürü sendikalara karşı önyargılılar. EBY3: *" Toplum genel olarak sendikalarla olgunluğa erişememiştir."* Görüşü TESY2 tarafından dile getirilirken EİY3 mensup katılımcı da *" İnsanlar sendika konusunda yeterince bilgilendirilmediğinden sendikaya üye olurken çekinmektedir."* söylemleri dile getirilmiş bunların da sendikacılıkta sorun teşkil ettiği ve eğitimcilerin sendikaya bakışlarının önyargılı olduğu görüşleri dile getirilmiştir.

Özeleştirme Mekanizması: Sendikalar kendi kendini sorgulamalı, sendikaların eksiklikleri ve sorunları düzeltilmeli, giderilmelidir. Ancak sendikacılıkta en büyük sorunlardan biri de kendi kendilerini sorgulamamalarıdır. ESY2 : *" Sendikalar kendi*

kendilerini yeterince eleştirmiyorlar, bu anlamda eksiklerini görmüyorlar bu da büyük sıkıntı" görüşünü belirtmiştir.

4. 4. 1 Sendikal Sorunlara Çözüm Önerisine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Çizelge 4. 3. 1'de Sendikal sorunlara çözüm önerisi: Araştırmada sendika yöneticilerinin sendika sorunlarına çözüm önerileri dört temada toplanmıştır. Temalar ve temaları yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 3. 1'de verilmiştir.

Çizelge 4. 3. 1: Sendikal Sorunlara Çözüm Önerisi (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
SENDİKANIN SİYASETLE İLİŞKİSİ (f=3)	· Siyasetle ilgili olmalı fakat siyaset amaç değil araç olmalı (TESY2) · Siyasetten uzaklaşmalı (EİY2, EBY3)
ORTAK BİR GÜÇ SENDİKANIN BİRLEŞMESİ (f=4)	· Sendikanın birleşip ortak bir şekilde tek güç olarak mücadele etmeli (ESY2, EİY2, EBY3, EİY3)
SENDİKANIN YAPISI (f=3)	· Okulda çalışan herkesin sendikaya üye olması gerekir (ESY3) · Sendika mevzuatının değişmesi gerekir (ESY2, EİY2)
ÖZELEŞTİRME MEKANİZMASI (f=1)	· Sendikaların sorgulama mekanizmasının olması (ESY2)

Çizelge 4. 3. 1'de görüldüğü gibi, sendika yöneticilerinin sendika sorunlarına çözüm önerisi "Sendikanın Siyasetle İlişkisi, Sendikaların Birleşmesi, Sendikanın Yapısı, Özeleştirme Mekanizması" şeklinde dört başlıkta isimlendirilmiştir.

Sendikaların Siyasetle İlişkisi: TESY2 katılımcı : " *Sendikaların siyasetin içinde olması kaçınılmazdır; ancak siyaset bir amaç değil bazı kolaylıkların sağlanmasında araç olmalıdır.*" görüşünü dile getirmiştir.

Ortak Bir Güç Olmalı: ESY2, EİY2, EBY3, EİY3 Sendika yöneticileri sendika sayısının çok fazla olduğunu bunun yerine birleşip ortak bir güç olması gerektiğini belirtirken EBY3 sesin daha fazla çıkmasını istiyorsak alanında birden fazla sendika yerine bir sendika olması gerektiğini belirtmiştir.

Sendika Yapısı: Okulda diğer çalışanların da sendikaya üye olmaları gerekir görüşünü dile getiren ESY3 böylelikle eğitimde her kesimden sorunu olan kişilerin sesleri duyulacak sorunları çözmek daha kolay olacaktır, demiştir.

Özeleştir Mekanizması: Sendikalar kendi kendini sorgularsa eksiklerini giderecekler , sorunlar çözülecektir görüşü ESY2 yönetici tarafından dile getirilmiştir.

4. 5 Sendika Üyelerinin Sendikacılıkta Gördükleri Sorunlara İlişkin Bulgular Ve Yorum

Çizelge 4. 4'te Araştırmada sendika üyelerinin eğitim alanındaki sendikalarda gördükleri sorunlar altı temada belirtilmiştir. Temalar ve temalar kapsamındaki sorunları yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 4'te verilmiştir.

Çizelge 4. 4: Eğitim Alanında Sendikacılıkla İlgili Önemli Sorunlar (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
SİYASETLE İLİŞKİ (f=9)	<ul style="list-style-type: none"> · Sendikaların siyasetin bir kolu ile ilgisinin olması (EBÜ1, ESÜ1, EBÜ3, TESÜ3, TESÜ1, EİÜ1, ESÜ3) · Var olan hükümetlerin sendikaların varlığından rahatsız olması (ESÜ2) · Sendikaların birilerine iyi görünme çabası (TESÜ3)
SENDİKA SAYISININ FAZLA OLMASI (f=9)	<ul style="list-style-type: none"> · Sendika sayısının fazla olmasından dolayı güç kaybının olması (ESÜ1, TESÜ1, ESÜ2, EİÜ1, EBÜ1, EBÜ2, EİÜ2) · Sendikalar arasında dayanışma olmaması (EBÜ3) · İktidara gelenlerin yandaş sendika üretmesi (ESÜ2)
SENDİKANIN YAPISI (f=5)	<ul style="list-style-type: none"> · Kadınların sendika yönetiminde ön planda olmaması (EBÜ3) · Sendika ağalığının olması (EİÜ3) · Sendikaların eğitimle ve özlük haklarıyla ilgili çalışmalarının olmaması (EBÜ3, ESÜ3) · Hak ararken yanlış yol izlemesi (EBÜ1)
MEVZUAT (f=5)	<ul style="list-style-type: none"> · Eski mevzuatın güncellenmemesi (TESÜ1) · Mevzuatla ilgili yasal engellenmenin olması (EİÜ1) · Demokratik hakların kısıtlanması (EİÜ1, EİÜ2, ESÜ2)
ÖZELEŞTİRME MEKANİZMASI (f=6)	<ul style="list-style-type: none"> · Kendi hatalarını kabul etmemeleri (EBÜ1, ESÜ1, EİÜ1, EBÜ3) · Sendika içi demokrasinin olmaması (EİÜ2) · Tabanın sesine kulak vermemesi (ESÜ1)
ÜYELİK (f=6)	<ul style="list-style-type: none"> · Üyelik yapılırken baskının olması ve üyelerin belli kalıba sokulması (ESÜ1, EİÜ1, EBÜ2) · Üyelerin çıkarları için üye olması (EBÜ1, EBÜ2) · Tüzükler okunmadan üye olunması (EBÜ2)

Çizelge 4. 4'ten de anlaşılacağı gibi, sendika üyelerinin eğitim sendikacılığında gördükleri sorunlar sendikaların siyasetle ilişkisi, ortak bir güç olamaması, çok fazla sendikanın olması, sendikanın yapısı, sendikaya bakış, özeleştirme mekanizmasının olmaması şeklinde isimlendirilmiştir.

Sendikaların Siyasetle İlişkili Olması: Sendikalar adeta siyasetin maşası haline gelmiştir. Sendikaların siyasi partilerin arka bahçesi haline gelmiş olması sendikaların siyasal partiler ile angajman ilişkisine girmeleri, siyasi partilerin içinde olması sendikacılığa zarar vermektedir. EBÜ1 : " *Şu anda dört büyük eğitim sendikası var, hepsi de siyasetin bir koluyla ilgili sorunlarımız sıkıntılarımız aynı; ancak sendikalar siyasete o kadar kanalize olmuşlar ki, sanki bulunduğum sendikaya ihanet etmiş olacağım görüşü hakim.*" Söylemini vurgulamış, EİÜ1 üyesi başka bir katılımcı da " *Türkiye'de sendikaların siyasi yapı içerisinde yer alması sendikal örgütlenmeye ciddi zarar veriyor.*" Diyerek sendikaların siyasetin içinde olmasını sendikacılıkta en büyük sorunlardan biri olduğu vurgulanmıştır. Benzer araştırmalarda da bu bulguya paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Üyelerin sendikacılıkta gördükleri en önemli sorunlara Yıldırım'ın (2007: 94) araştırmasında, "öğretmen sendikalarında siyasi görüş ayrılıklarının olması"; Yasan'ın (2012) araştırmasında "mevcut sendikaların belli siyasi fikirlere göre yapılanması"; Ulutaş ve Sönmez'in (2011)"sendikaların oluşum temellerinde ideolojik yapılanmanın olmasının sendikanın idolojik duruşuna neden olması" olarak saptanmıştır.

Sendika Sayısının Fazla Olması: Alanında çok fazla sendikanın olması büyük sıkıntı. Ekonomik, özlük hakların alınmasında güçsüz kalınıyor. EBÜ2 bir katılımcı " *Biz çok bölündüğümüz zaman işveren noktasında hükümet bölünmüşlüğü kullanıyor. Ortak bir güç oluşturamıyoruz.*" EİÜ2 başka bir katılımcı da " *Çok sendika olması çeşitlilik ve ifade özgürlüğü açısından yararlıdır; ancak dağınık olması güç kaybına neden olur.*" görüşünü belirterek sendika sayısının fazla olmasının ortak kararlar almada sıkıntı yaratacağını savunmuştur. Benzer araştırmalarda da bu bulguya paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Üyelere göre sendikaların en önemli sorunları Taştan'ın (2013) araştırmasında, "eğitim sendikalarının fazla olması, sendikaların hep birlikte hareket edememeleri" Tok'un (1996) araştırmasında ; eğitimcilerin içinde yer aldıkları örgütlerin sayısının fazla olması ve diğer öğretmen örgütleriyle işbirliği içinde bulunamaması"; olarak saptanmıştır.

Sendikaların Yapısı: Sendikanın içinde erkeklerin ağırlıkta olması, özlük hakları çalışmalarının ve eğitimle ilgili çalışmaların yeterli olmaması, hak ararken yanlış yol izlenmesi sorunlardan biridir. EİÜ2 sendika üyesi bir katılımcı " *Bayanların sendika yönetiminde ön planda olmaması sendikaların erkek egemen yapıya dönüşmesine*

neden oluyor. EBÜ3: " Sendikaların kadın kolları yok, bu büyük bir sıkıntı." Görüşünü dile getirmiştir. ESÜ3 katılımcı da; çalışmaların özlük haklarından yoksun olduğunu daha çok siyasete ağırlık verildiğini dile getiriyor düşüncesini dile getiririp bu da sendikanın yapısında sıkıntıların olduğunu gösteriyor, ifadesini kullanmıştır.

Mevzuat: Mevzuatın güncellenmemiş olması ve içeriğindeki eksiklerin giderilmemesi sendikaların en büyük sorunlarından biri olarak görülmüştür. TESÜ1 üyesi bir katılımcı: *" Sendika mevzuatı çok eski, bunun güncellenmesi gerekir, güncellendikten sonra da oturması lazım."* görüşünü dile getirirken EİÜ1 sendikasına mensup katılımcı da *" Toplu sözleşme tek başına yeterli değil, yaptırım gücü olmayacağı için grev hakkının da olması gerekir, bunun yasaya eklenmesi gerekir."* görüşünü dile getirerek grevlerin olmamasının sendikaların elini kolunu bağladığını, işleyişini de olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Özeleştirme Mekanizması: Sendika içinde özeleştirme mekanizmasının olmaması, kendi hatalarını kabul etmemeleri, tabanın sesine kulak vermemeleri sendikaların işleyişinde önemli sıkıntılar yaratmaktadır. ESÜ1: *"Her sendikanın bir özeleştirme mekanizması olmalı, üyeler kendi sendikalarıyla ilgili eleştirilerde bulunuyorlar ancak bunun dikkate alınmadığını düşünüyorum"* görüşü savunulurken, EBÜ1 katılımcı da sendikalarda özeleştirinin eksik olduğunu eleştirme kültürünün olmadığını dile getirdi.

Üyelik: Örgütlenme özgürlüğü üzerinde iki türlü sorun var: Birincisi MEB'e hakim siyasal iradeye ters düşen sendikalardan birine üye olmaktan dolayı baskı ile karşılaşılacağı endişesinin taşınması. İkincisi ise böylesi bir iradeye yakın olduğu varsayılan bir sendikaya üye olunmasının avantaj sağlayacağı düşüncesi savunulmuştur. ESÜ1 üyesi bir katılımcı *"Tayin olmak istiyorsan şu sendikaya üye olacaksın zorakilik sendikalarda oluyor bu da olumsuz bir durum."* görüşünü dile getirirken EBÜ2 üyesi katılımcı da *"Üye yaparken kişi belli kalıba sokuluyor, buna üye olursan sucusun şeklinde kategorize ediliyor."* görüşünü savunmuştur. Aynı zamanda üye olurken üyelerin eylemlere, kazanımlara, teşkilatlanmalara bakmadan bilinçsiz üye olmaları bunun da sıkıntı yarattığı EBÜ2 tarafından dile getirilmiştir.

4. 5. 1 Sendika Üyelerinin Sendikacılıkla İlgili Çözüm Önerisine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Çizelge 4. 4. 1'de Eğitim alanında sendikacılıkla ilgili sorunlara getirdikleri çözüm önerileri beş temada verilmiştir.

Çizelge 4. 4. 1: Eğitim Alanında Sendikacılıkla İlgili Çözüm Önerileri (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
SİYASETLE İLİŞKİ (f= 6)	·Sendikalar siyaseten uzak olmalı (EBÜ1, ESÜ1, TESÜ1, EBÜ2, TESÜ2, TESÜ3)
SENDİKA SAYISININ FAZLA OLMASI (f= 6)	·Sendikalar birbirleri ile işbirliği yapmalı (EBÜ1, EBÜ3, ESÜ2) ·Tek sendika olmalı (EBÜ2, TESÜ2, EİÜ2)
SENDİKANIN YAPISI (f= 1)	·Sendikalara grev hakkı verilmeli (EİÜ2)
SENDİKAYA BAKIŞ (f= 3)	·Sendikaya karşı olan önyargının kırılması (EBÜ1, TESÜ1, EİÜ1)
ÖZELEŞTİRME MEKANİZMASI (f= 2)	·Sendikanın özeleştirme yapması gerekir (EİÜ2, ESÜ1)

Çizelge 4. 4. 1'de görüldüğü gibi üyeler sendikalara yönelik çözüm önerilerini " Siyasetle İlişkilerini Kesmeleri, Sendika Sayısının Azalmasını Sendikanın Yapısında İyileştirme Olmasını, Sendikaya Karşı Önyargıların Kırılmasını, Özeleştirme Mekanizmasının İşlemesi"önerilerini getirmişlerdir.

Siyasetle İlişki: ESÜ1 sendika üyesi: Siyaset eğitime müdahale etmemeli derken TESÜ2 katılımcı "Sendikaların tek bir siyasi görüşü olmalı o da eğitimidir." görüşünü dile getirmiştir.

Sendika Sayısının Fazla Olması: EBÜ2 aynı sendika altında birleşmeli ortak karar alınmalı, görüşünü dile getirdi.

Sendikanın Yapısı: Sendikalara grev hakkı verilmeli, görüşü EİÜ2 katılımcısı tarafından önerildi.

Sendikaya Bakış: Eğitimcilere sendikaların gerekliliği, yararları anlatılmalı, sendikaya karşı önyargıların kırılmasında ön ayak olunmalıdır.

Özeleştirme Mekanizması: Sendikalar kendi kendini sorgulamalı toplantılarda tabanın sesine kulak vermeli görüşü (EİÜ2, ESÜ1) sendika üyeleri tarafından dile getirildi.

4. 6 Sendika Yöneticilerine Göre Eğitimcilerin Sendikalara Üye Olmamalarının Nedenlerine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmaya katılan sendika yöneticilerinin eğitimcilerin sendikaya üye olmamalarına nedenlerine ilişkin görüşler beş tema altında toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki nedenleri yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 5'te yansıtılmıştır.

Çizelge 4. 5: Eğitimcilerin Sendikaya Üye Olmamalarının Nedeni (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
ETİKETLENME (f= 8)	<ul style="list-style-type: none">· Fişlenme korkusu ve sendikanın kimlik olarak görülmesi (TESY2, EİY2, EBY3, EBY1)· Yüksek mevkilere geçememe ve iş güvenliğinin kalmayacağı düşüncesi (EİY2, ESY2)· İdareyle problem olması düşüncesi (ESY2)· Başka sendikaya üye olan arkadaşlara ayıp olacağı korkusu (EBY1)
SİYASET (f= 5)	<ul style="list-style-type: none">· Sendikaların siyasi söyleminin olduğunun düşüncesi (ESY1, EİY2, EBY1)· Sendikaların siyasi partilerin uzantısı olduğunun düşünülmesi (TESY2, EİY2)
SENDİKAYA GÜVEN (f= 4)	<ul style="list-style-type: none">· Üyelerin örgütlü yapıya inanmamaları, sendikaya güvenmemeleri (ESY1, EİY2, ESY3, TESH3)
FAALİYET (f= 2)	<ul style="list-style-type: none">· Sendika faaliyetlerini olumlu bulmamaları ve politikalarını beğenmemeleri (ESY1, EİY2)
BİLİNÇ (f= 4)	<ul style="list-style-type: none">· Sendika konusunda bilinçli olmaması (TESY2, TESH3, EİY2)· Genç eğitimcilerin apolitik olması (EİY3)

Çizelge 4. 5'te de izlenebileceği gibi eğitimcilerin sendikaya üye olmamalarının nedenlerine ilişkin katılımcıların görüşleri etiketleme, siyaset, sendikaya güven, faaliyet, bilinç temaları altında toplanmıştır.

Etiketleme: Araştırmaya katılan sendika yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu eğitimcilerin sendikaya üye olmamalarında en büyük nedenlerin; fişlenme korkusu olduğunun, işin yapılıp yapılmadığına değil hangi sendikaya üye olduklarına göre davranıldığını düşündükleri için üye olmaktan çekindiklerini belirtmişlerdir. ESY2 " *Eğitimcilerin üye olamamalarının nedeni dönemsel sıkıntılardır, etiketlenme korkusu ile üye olmuyorlar.*" görüşünü dile getirirken EİY3 sendika yöneticisi: " *Sen şu sendikadasın diye etiketleyip görevinin gereklerini ne kadar yerine getirip getirmediğine bakmadan sadece mensup oldukları sendikaya bakarak insanlar ayrıştırıldığı için üye olunamıyor.*" görüşünü dile getirerek fişlenme korkusunun genel bir sıkıntı olduğu görüşü savunulmuştur. Benzer araştırmalarda da bu bulguya paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Eğitimcilerin sendikaya üye olmama nedenleri Çınar'ın (2008:194) araştırmasında da; "sendikaya üye olmamanın yönetimde hoş karşılanmayacağı endişesinin taşınması" olarak saptanmıştır.

Siyaset: Sendikaların siyasetin bir kolu olduğu düşüncesi bir sorun olarak görülmüş ve eğitimciler tarafından sendika- siyaset arasında sıkı bir ilişki olduğu anlayışının hakim olduğu, bu bakımdan üye olmaktan çekindikleri görüşleri öne sürülmüştür. EBY1 *"Sendikaların kimlik siyasetine mahkum olmaları eğitimcilerin gözünde sendikacıları belli görüşlerin temsilcisine dönüştürdüğü için bu anlamda bazı eğitimciler tarafından ben bir sendikaya üye olursam o görüşü savunur olurum düşüncesiyle üye olmuyorlar."* görüşünü belirtirken EİY2 *"Üye olmamaktaki en büyük çekinceleri sendikanın içinde siyasetin olabileceği kaygısıdır."* görüşünü dile getirmiştir. Araştırmanın bu bulgusu benzer araştırmaların bulgularıyla örtüşmektedir. Eğitimcilerin sendikaya üye olmama nedenleri Taştan'ın (2013) araştırmasında; sendikaların eğitimden çok siyasi görüşlere ayrılması", Demir'in (2010: 86) araştırmasında "sendikaların siyasal nitelikli ve ideolojik faaliyetlerde bulunması" Gül'ün (2007: 93) araştırmasında "sendikaların daha çok siyasi faaliyetlerde bulunması" olarak saptanmıştır.

Sendikaya Güven: Araştırmaya katılan sendika yöneticileri eğitimcilerin örgütlü yapıya inanmamaları ve sendikanın işlevselliğine güvenmemelerini gerekçe göstererek sendikaya üye olmadıkları görüşünü dile getirmişlerdir. Bu konuda ESY3, EİY1 eğitimcilerin özellikle son zamanlarda örgütlü topluma olan inancın ve güvenin azalmış olması sendikaya üye olmamalarının bir gerekçesidir, demişlerdir. ESY1 hükümete yakın sendikanın güç kazanması insanların diğer sendikalara üye olmalarını engelliyor söylemiyle üye olmamalarının gerekçelerini diğer sendikaların güçsüz olmaları ve bunun paralelinde faaliyetlerin kazanımların da az olacağı düşüncesiyle temellendirmiştir. Araştırmanın bu bulgusu benzer araştırmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir. Sendikaya üye olmama nedeni Demir'in (2010: 84) araştırmasında "sendikanın yararına inanmama, güvenmeme" olarak saptanmıştır.

Faaliyet: Katılımcılardan bazıları eğitimcilerin sendikal faaliyetleri yeterli bulmamaları ve politikalarını beğenmemelerini gerekçe göstererek sendikaya üye olmadıklarını söylemişlerdir. EİY2 : *" Eğitimciler sendikaların çalışanlar lehine çok fazla hak elde edemediklerini düşünüyorlar kazanımların faaliyetlerin az olduğunu düşünüyorlar. Bu yüzden üye olmuyorlar."* görüşünü dile getirmişlerdir.

Bilinç: Eğitimcilerin sendikaya üye olmama nedenlerinden biri de sendikal bilince ulaşılmaması olarak yöneticiler tarafından dile getirilmiştir. TESY2: "Öğretmenler

sendika konusunda bilinçli değil sendikalar kalıplara sokuluyor ve ne işe yaradığı ile ilgili bir bilinç oluşmuyor." diyerek eğitimcilerin sendikaların ne işe yaradığı ile ilgili bir bilinç oluşturamadığı görüşünü savunmuştur. EİY2: " *Genç eğitimciler apolitikler sendikalar neden gerekli onun farkında değiller, bu yüzden sendikalara üye olmuyorlar.*" söylemiyle sendikalara eğitimcilerin üye olmama gerekçesini dile getirmiştir.

4. 6. 1 Sendika Yöneticilerine Göre Eğitimcilerin Sendikalara Üye Olma Gerekliliğine İlişkin Bulgu Ve Yorum

Çizelge 4. 5. 1: Eğitimcilerin Sendikaya Üye Olmalarının Gerekliliği (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
ORTAK GÜÇ (f= 9)	· Birlikten kuvvet doğar (ortak hareket etmek için) (TESY1, TESY3, EBY3, EBY1, EBY2, EYİ2, ESY1) · Sorunların çözümleri için (EBY1, ESY2)
SOSYAL FARKLILIK (f= 6)	· Sosyal ortam oluşturmak (EİY2, EİY3, ESY3) · Modern toplumların gereği (TESY2, TESY3) · Farklı okullardan haberdar olmak (EİY2)

Çizelge 4. 5. 1’de anlaşılacağı gibi eğitimcilerin sendikaya üye olma gerekliliği ortak güç oluşturma ve sosyal farklılık kazanma başlıkları altında iki temada toplanmıştır.

Ortak Güç: Katılımcılar, ortak güç oluşturma, ortak mücadele etme, sorunları daha kolay çözüme gibi artı özellikleri kazanmak için eğitimcilerin sendikalara üye olmalarının faydalı olacağı görüşünü dile getirmişlerdir. EBY1: " *Eğitim çalışanlarının kendi sorunlarının çözümü ve kendilerinin temsil edilmesi aşamasında temsil edilmeyen eğitim çalışanlarının kalmaması ve seslerinin daha güçlü çıkması yönünde her eğitimci bir sendikaya üye olmalıdır.*" görüşünün dile getirirken TESY2: " *Sendikaya üye olmak modern toplumların bir gereğidir kendi özlük haklarını elde etmek toplu bir şekilde hareket ederek daha çok sesin çıkması için , her eğitimci bir sendikaya üye olmalıdır.*" görüşünü dile getirmiştir.

Sosyal Farklılık: Sosyalleşmek farklı okullardan gelişmelerden haberdar olmak için üye olunmalıdır. Katılımcılardan EİY2 sendikaya üye olunduktan sonra sendikanın içine giriliyor orada farklı insanlarla tanışılıyor sosyal aktivitelerde bulunuluyor hem de başka okullardaki gelişmelerden haberdar olunabiliyor diyerek sendikaya üye olmanın gerekliliğini dile getirmiştir.

4. 7 Eğitim Çalışanlarının Sendikalara Üye Olmalarının Nedenlerine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Çizelge 4. 6: Eğitimcilerin Sendikaya Üye Olmalarının Nedenleri (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
ÖRGÜTLÜLÜK (f= 7)	· Örgütlü olmanın önemine inanılması ve sendikanın güç birliği olarak görülmesi (TESÜ1, ESÜ1, EİÜ1, ESÜ2, TESÜ2, EBÜ3) · Örgütlülükle sorunların kamuoyuna daha iyi yansıtılması ve çözülmesi (ESÜ1)
FAALİYET VE ÇÖZÜM (f= 8)	· Eğitime katkıda bulunmak ve katkı görebilmek (EBÜ1, TESÜ1) · Özlük ve demokrasi sorunlarının üstesinden gelmek (EİÜ1, TESÜ3, EBÜ2) · Maaşlar, ekonomik ve özlük haklar elde edebilmek için (EBÜ2) · Sorunların daha kolay çözülmesi için (ESÜ2, TESÜ1)
DEMOKRATİK HAK (f= 5)	· Demokratik hakkı kullanmak için (ESÜ3, EİÜ1, EİÜ2) · Toplumun aydın kesimi olduğu düşünüldüğü için (EBÜ3, EİÜ3)

Çizelge 4. 6'da da anlaşılacağı gibi, eğitimcilerin sendikalara üye olma gerekçeleri örgütlülük, faaliyet ve çözüm demokratik hak şeklinde isimlendirilmiştir.

Örgütlülük: Örgütlü olmanın önemine inanıldığı ve örgütlü olunarak sesin daha iyi duyurulabileceği düşüncesiyle sendikalara üye olunmuştur. ESÜ1 bir katılımcı " *İnsan tek başına sorunlara karşı direnç göstermekte sorun yaşayabilir. İlk insanda bile örgütlenme olmuştur. Mesleki anlamda sorunlarımızda okullarda bir araya gelmek için örgütlenmek gerekir.*" diyerek örgütlü olmak için sendikaya üye olma nedenini dile getirmiştir. Haklar noktasında bireysel çaba örgütlü çabadan her zaman daha çok ses getirir düşüncesini ifade eden EBÜ2 üyesi katılımcının görüşlerine ek olarak ESÜ2 başka bir katılımcı da sorunları kamuoyuna yansıtmanın en güzel çözümünün sendikaya üye olmaktan geçtiğini dile getirmiştir. Benzer araştırmalarda da bu bulguya paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Sendikalara üye olma gerekçesi Demir'in (2010: 89) araştırmasında da "örgütlenmenin güdüleyici etkilerinin olumlu olması" olarak saptanmıştır.

Faaliyet Ve Çözüm: Farklı fikirler bir araya gelir ve sorunlara en doğru çözüm bulunur. TESÜ2: " *Fikirler farklı olabilir ama bu örgütün içinde değişik fikirler ortaya dökülmeli bunun sonucunda farklı çözümler ortaya dökülür.*" TESÜ3 " *İnsanların görüşlerin çeşitli olmasından korkulmamalı görüşler çeşitli olmalı ki güzel olanlar ortaya çıksın.*" diyerek sendikaya üye olma gerekçesini belirtmiştir. EBÜ1 üyesi bir katılımcı da üye olmasının gerekçesini eğitime katkıda bulunmak katkı görebilmek olduğunu belirtirken TESÜ1 bir katılımcı da sendikaya üyelik sadece eğitim alanında değil her alanda gerekiyor kana ihtiyacı varsa hemen

kolaylıkla bulunabiliyor sözlerini ifade etti. EBÜ2: " Özlük haklar, ekonomik haklar, bunları alma noktasında bireysellik yerine örgütlü bir çaba her zaman bizi daha iyi sonuca ulaştırır." sözlerini ifade etti. Benzer araştırmalarda da bu bulguya paralel sonuçlara ulaşılmıştır. Üyelerin sendikalara üye olma nedenleri olarak Baysal'ın (2010: 339) araştırmasında "üyelerin özlük haklarında kazanımlar elde etmesi ve eğitim sorunlarında söz sahibi olabilmesi" olarak saptanmıştır.

Demokratik Hak: Sendikaya üye olmak demokratik bir haktır. ESÜ3: " Demokratik hakkımı kullanmak için sendikaya üye oldum, ama bunu istediğimiz sendikaya baskıyla değil özgürce yapabilmeliyiz." görüşünü dile getirdi. EBÜ3 bir katılımcı da: "Öğretmeneler Türkiye'nin aydın kesimi bu kesimin bunun bilincinde olup bunun bir hak olduğunu fark edip bunu kullanmaları gerekir ben bu yüzden üye oldum." görüşünü belirterek eğitimin dinamiklerinden olan öğretmenler için en büyük demokratik hak olarak görülmüş ve üye olunmuştur.

4. 7. 1 Sendikalara Üye Olma Gerekliliğine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Çizelge 4. 6. 1'de Araştırmaya katılan sendika üyelerinin sendikaya üye olma gerekliliklerini ifade eden düşünceler iki tema altında toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki düşünceleri yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 6. 1'de verilmiştir.

Çizelge 4. 6. 1: Sendikaya Neden Üye Olunmalı (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
DEMOKRATİK ÖZGÜRLÜK (f= 6)	· Demokratik ve özgür yaşam için (ESÜ1, EİÜ3, EBÜ2, EİÜ2, ESÜ3) · Toplumun aydın kesimi olduğu için (EBÜ3)
ÖRGÜTLÜLÜK VE EĞİTİM AMAÇLARI (f= 4)	· Eğitimi daha ileriye taşıması için (ESÜ2) · Örgütlü çalışmak ve birlikte bir şeyler yapabilmek için (TESÜ2, EBÜ1, ESÜ2)

Çizelge 4. 6. 1'den de anlaşılacağı gibi, sendika yöneticilerinin sendikaya üye olma gerekliliklerini belirten düşünceler demokratik-özgürlük ve örgütlülük–eğitim amaçları şeklinde iki başlıkta isimlendirilmiştir.

Demokratik / Özgürlük: Her eğitimci bir sendikaya üye olmalı, EBÜ1 katılımcı: " Bireysel olarak bir şeyler yapabilirliğimiz çok az, beraber olduğumuz zaman yapabilirlik şansımız daha çok, organize olmamız lazım, bireysel olarak çalışmalarımız kısıtlı olabilir ve herkese ulaşamaz bu yüzden her eğitimci bir

sendikaya üye olmalı." görüşünü dile getirirken TESÜ1 bir öğretmen de aynı düşünceler içerisinde her eğitimcinin demokratik hakkını kullanarak üye olması gereklidir ifadesini kullandı.

Örgütlülük ve Eğitim Amaçları: Eğitimi daha ileriye taşımak için, örgütlü çalışmak ve birlikte bir şeyler yapabilmek için her öğretmen bir sendikaya üye olmalıdır. TESÜ2: "Örgütlü çalışmak, örgütlü üye olmak için kişi her ne fikirde olursa olsun sendikaya üye olmalıdır. "EİÜ2 sendikasına üye başka bir katılımcı da eşit işe, eşit ücret çalışma koşullarının iyileştirilmesi sosyal, demokratik ve ekonomik haklara sahip olabilmek için üye olunmalı." diyerek sendikalara üye olabilmeyen gerekliliğinden bahsetmiştir.

4. 8 Sendikaların Gösterdiği Faaliyetlere İlişkin Bulgular Ve Yorum

Çizelge 4. 7'de Bu başlık altında, araştırmaya katılan sendika yöneticilerinin sendikanın en çok faaliyet gösterdiği alanlarına yönelik görüşler üç temada belirlenmeye başlanmıştır.

Çizelge 4. 7: Sendikanın En Çok Faaliyet Gösterdiği Alan (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
HAK ELDE ETME / HAK ARAMA (f= 10)	· Ekonomik, özlük hakları ve iş güvenliği üzerine mücadele etme (EBY1, ESY1, ESY3, EİY1, TESY2, ESY2, EBY3) · Özgürlüklerin gelişmesi yönünde çalışma (EBY1) · Eğitim ve sosyal sorunlarla ilgili eylemler (EİY2, EİY3)
SOSYAL FAALİYET (f= 13)	· Sempozyum ve benzeri toplantı yapması (TESY1, TESY2) · Tiyatro, koro, gitar, fotoğrafçılık kulübü, kahvaltılar ve yemekler düzenlemesi (EİY1, EİY3, EBY3, ESY1, ESY2) · Yazarlar ve alanında uzman kişilerle söyleşi (EBY3, EBY2, EİY2) · Atölye çalışmaları (EİY3, ESY1, ESY2)
DAYANIŞMA (f= 2)	· Mesleki dayanışma sağlamak (TESY2) · Çözüm yolunun bulunması ve eğitime yön verilmesi (TESY1)

Çizelge 4. 7'de Bu başlık altında, araştırmaya katılan sendika yöneticilerinin sendikanın en çok faaliyet gösterdiği alanlarına yönelik görüşler hak elde etme/Hak arama, Sosyal Faaliyetler ve Dayanışma şeklinde isimlendirilmiştir.

Hak Elde Etme / Hak Arama: Ekonomik, özlük hakları ve iş güvenliği üzerine mücadele etme, özgürlüklerin gelişmesi yönünde çalışma, sıkıntılara tepki gösterme gibi eylemler sendikanın göstermiş olduğu faaliyetler arasındadır. ESY3 bir katılımcı: " Ülkede olan biten özgürlük ve demokrasi mücadelesinde çok yoğun olan

bir sendikayız. Ama mesleki olarak ulaştığımız sorunlar üyelerimizin özlük, ekonomik, sosyal haklarına dönük problemlerle okulda yaşadığı idari problemleri, yaşadığı diğer sıkıntılarda sendikamız her zaman müdahil olma durumundadır." EBY2 üyelerin her türlü haklarını takip ediyoruz görüşlerini dile getirerek eğitimin demokratikleştirilmesi, hak arama, elde etme yönünde mücadelelerinin olduğu görüşünü dile getirdiler.

Sosyal Faaliyet: Sendikalar hak aramanın, elde etmenin dışında sempozyum vb. toplantılar yapmakta, kişisel gelişim kursları düzenlemekte (gitar, saz koro, farklı temalarda atölyeler) yazarlar ve uzman kişilerle söyleşi, kahvaltılar, öğlen yemekleri gibi faaliyetler de düzenlemektedir. EİY2: *"Üyeleri bir araya getirmek için kahvaltılar düzenliyoruz; tiyatro, resim, müzik, koro, fotoğrafçılık gibi branşlarda öğretmenlerine sosyal olmalarıyla ilgili açmış olduğu etkinlikler bunların gösterimleri sergileri gibi birçok alanda faaliyet gösteriyor"* yine aynı şekilde EBY2 , dostluk, kardeşlik birbirleriyle tanışmaları için yemekler düzenleniyor derken EBY1, yazarlar getirerek söyleşi günleri düzenliyoruz, diyerek yapmış oldukları faaliyetleri sözleriyle ifade ettiler.

Dayanışma: Katılımcılar sendikaların mesleki dayanışma sağlamak, çözüm yollarının bulunması ve eğitime yön verme anlamında faaliyet gösterdiklerini dile getirmişlerdir. TES2 bir katılımcı: *"Mesleki dayanışma sağlıyoruz."* derken, TESY1 *"Sendikamız eleştirir ancak eleştirdiği konuyla ilgili çözüm önerisi sunar, bu da çok önemli bir faaliyettir."* görüşünü dile getirmiştir.

4. 8. 1 Sendikaların Yapmış Olduğu Faaliyetler Ve Üyelerin Sendikaları Seçme Nedenlerine İlişkin Bulgular Ve Yorum

Araştırmaya katılan sendika yöneticilerinin sendikaların yapmış olduğu olumlu faaliyetler ve üyelerin sendikaları seçmelerinden etken olan nedenleri ile ilgili görüşleri yedi tema altında birleşmiştir. Temalar ve temaları yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 7. 1'de verilmiştir.

Çizelge 4. 7. 1: Sendikanın Yapmış Olduğu Olumlu Faaliyetler Ve Üyelerin Sendikaları Seçme Nedenleri (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
DEMOKRATİK İFADE /DÜŞÜNSEL (f= 4)	· Kendini rahat bir şekilde ifade etmesi (ESY1) · Sadece mali değil demokratikleşme yönünde faaliyet göstermesi (EBY1, EİY2) · İnsan, kadın ve çocuk haklarına duyarlı olması (ESY1)
DÜŞÜNSEL (f= 6)	· Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olması (EİY2, EİY1, TESY1) · Ülke değerlerine sahip çıkılması (EBY2, TESY1, TESY3)
AİDİYET DUYGUSU (f= 4)	· Yalnızken güçsüz olmamak için (ESY1, EİY2, EİY3, TESY2)
HAK ARAMA (f= 5)	· Çalışma şartları, iş güvenliği ve mesleki saygınlık kazandırdığı için (TESY1, TESY3) · Özlük haklarını takip etmesi, hukuksal alanda yaşanan sıkıntılarda yardım etmesi (EBY3, EİY2, TESY2)
SENDİKA GEÇMİŞİ (f= 4)	· 1992'den beri var olan örgütlü bir teşkilat olması (TESY2) · Eski, köklü bir sendika olması (ESY2, ESY1) · Güçlü bir sivil toplum örgütü olması (EBY3)
KAZANIMLAR (f= 3)	· İşin iyi yapılması (EİY2) · Bu güne kadar en iyi kazanım sağlayan sendika olması (EBY2) · Açmış olduğu davalar ve olaylara karşı mücadele vermesi (ESY2)
SİYASETLE İLİŞKİ (f= 2)	· Herhangi bir partinin uzantısı olmadığı için (ESY3, TESY3)

Çizelge 4. 7. 1'den de izlenebileceği gibi sendika yöneticilerinin sendikanın yapmış olduğu olumlu faaliyetler ve üyelerin sendikaları seçmelerinden etken olan nedenleri demokratik ifade, düşünsel yakınlık, aidiyet duygusu, hak arama, sendikanın yapısı, geçmişi, kazanımlarının olması ve siyasetle ilişkisinin olmaması temaları altında toplanmıştır.

Demokratik İfade: Sendikalar üyelerin kendini rahat bir şekilde ifade etmeleri, sadece mali değil demokratikleşme yönünde faaliyet göstermesi, insan, kadın ve çocuk haklarına duyarlı olması sendikaların önemsedikleri konulardır ve bunların gerçekleşmesi için faaliyet göstermektedirler. ESY1 bir katılımcı: *"Biz parasız eğitim ve parasız sağlığı savunuyoruz; ülkemizin bağımsızlığını savunan bir sendika, üyeler kendini burada rahat ifade ediyor bu yüzden bizi tercih etmeliler."* diyerek üyelerin kendilerini rahat ifade edecekleri her türlü haklarını savunacakları bir adres olduğunu dile getirdi. EBY1 ise tüm sendikaların özlük hakları yönünde mücadele ettiğini fakat kendilerinin mali değil demokratikleşme yönünde mücadele verdiğini dile getirdi.

Düşünsel: Eğitim çalışanları sendikaların hem değerler olarak, birçok değeri koruyup kazanımlarına bakarak tercih etmişlerdir. Katılımcıların birçoğu çağdaş

Türkiye'den, çağdaş eğitimden yana olduğumuz için bizi tercih etmeli görüşünü ifade etmişlerdir : EİY1, TESY1, EİY3. Başka bir sendika yöneticisi de: "*Bugüne kadar birçok kazanım sağladık bu yüzden bizi tercih etmeliler.*" görüşünü dile getirdi.

Aidiyet Duygusu: ESY1: "*Eğitim çalışanı yalnızken güçsüz, daha güçlü olması için bizi tercih etmeli.*" sözlerini ifade etti. Yalnızken güçsüz olmaması, birlikte mücadele etmesi için herhangi bir olayda arkasında güçlü bir sivil toplum örgütü olduğunu bildiği için bizi tercih etmeli görüşü sendika yöneticisi EBY2 tarafından ve sosyal etkinliklerde aidiyet duygusu taşımak anlamında tercih edilmeliyiz EİY2 tarafından görüşleri dile getirildi.

Hak Arama: Çalışma şartları, iş güvenliği ve mesleki saygınlık kazanması için, özlük haklarını takip etmesi hukuksal anlamda yaşanan sıkıntılarda destek görmek için daha adil ücret almada mücadele etmesi için üyeler bizi tercih etmeli görüşleri sendika yöneticisi tarafından ifade edilen görüşler arasındadır. Bir sendika yöneticisi katılımcı: TESY1:" *Bir üye özlük haklarında yapılan değişikliklerden haberdar olabilmek ve mağdur olduğunda arkasında onun mağduriyetini giderecek bir sendika olmasını istiyorsa bizi tercih etmelidir.*" görüşünü dile getirmiş ve daha iyi bir çalışma şartlarına sahip olmada ön ayak olunduğu için sendika tercih edilmelidir, görüşleri ifade edildi.

Sendikanın Yapısı / Geçmişi: Sendikanın köklü olması geçmişinin çok eskilere dayanması ve üye olan kişi sayısının fazla olması diğer eğitim çalışanlarının sendikayı seçme nedenleri arasındadır. ESY2 bir katılımcı: "*Genel olarak şöyle bakıldığında kamu çalışanları sendikalar kavramını oluşturan temel örgüt öncelikle Eğitim Sen olmuştur. Bu yüzden bizi seçmeli, biz köklü bir sendikayız*" ifadesini kullanırken TEYS sendika yöneticisi: "*1992 yılından beri Türkiye'nin bütün ilçelerinde teşkilatı olan sendikacılıkta tecrübesi olan bir sendika. 2005'ten 2009'a yetkili sendika kalabilmiş bu yüzden bizi seçmeli*" Sözlerini dile getirdi. EBY3 yöneticisi başka bir katılımcı da "*Güçlü bir sivil toplum örgütüyüz, bu yüzden bizi seçmeliler.*" ifadesini kullandı.

Kazanımlar: Sendikanın yapmış olduğu faaliyetler yanında işini iyi yapması ve elde etmiş olduğu kazanımlar, verdiği mücadele sendikanın seçilme nedenleri arasındadır. EİY2:" *Biz işimizi iyi yapıyoruz, sürekli çalışıyoruz, mücadele ediyoruz, kazanımlar elde etmeye çalışıyoruz. Bu yüzden eğitim çalışanı bizi seçmeli.*" sözlerini ifade

ederken EBY2 bir katılımcı da: " Biz bugüne kadar en iyi kazanım sağlayan sendikayız, bu yüzden bizi tercih etmeliler." ifadesini kullandı.

Siyasetle İlişki: Katılımcılardan bazıları ESY3, TESY3 sendikasının siyasetle ilişkisi yoktur görüşünü söylerken ESY2: " A partisinin B partisinin bir mensubu ya da arka bahçesi değiliz. Biz sendikayız, sendika özelliğini taşıyoruz, bu yüzden biz tercih edilmeliyiz." sözlerini ifade etmiştir.

4. 9 Sendika Üyelerine Göre Sendikaların Gösterdiği Faaliyetlere Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan sendika üyeleri üyesi oldukları sendikaların göstermiş oldukları faaliyetler üç tema altında toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki faaliyetleri yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 8'da verilmiştir.

Çizelge 4. 8: Sendikanın En Çok Faaliyet Gösterdiği Alan (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
SOSYAL FAALİYET (f= 14)	<ul style="list-style-type: none">- Seminer çalışması, şuralar, konferanslar ve panellerin olması (EBÜ1, EBÜ3, ESÜ1, ESÜ3, EİÜ1, TESÜ2)- Sosyal- kültürel faaliyetlerin olması (tiyatro, müzik, drama, fotoğrafçılık, dans, film vb.) (ESÜ1, ESÜ2, EİÜ1, EİÜ2)- Kültürel anlamda dergilerin olması (EBÜ1, EBÜ3)- Bakanlığın eğitimcilerle ilgili faaliyete katılması (EBÜ3)- Proje hazırlama, sınavlara hazırlama (EBÜ3)
SORUNLARA DUYARLI (f= 8)	<ul style="list-style-type: none">- Hem eğitim, hem toplum sorunlara duyarlı olması (ESÜ1, ESÜ2, EİÜ1, EİÜ2, EBÜ2, TESÜ1)- Ana dilde eğitim yönünde çalışması (ESÜ1)- Uluslararası arenada kendini duyurmaya çalışması (EBÜ2)
ÖZLÜK HAKLARI (f= 7)	<ul style="list-style-type: none">- 4B'lilerin kadroya geçilmesi (TESÜ1)- Üyelerin özlük hakları ile ilgili mücadeleye vermesi (EİÜ2, EBÜ3, TESÜ3, TESÜ1, ESÜ2, EBÜ2)

Çizelge 4. 8'de görüldüğü gibi, sendika üyelerinin üyesi olduğu sendikanın göstermiş olduğu faaliyetlere ilişkin temalar sosyal faaliyet, sorunlara duyarlı, özlük hakları şeklinde isimlendirmiştir.

Sosyal Faaliyet: Sendikalar üyelerin kişisel gelişimlerine, dayanışmalarına ve haklarını iyileştirmeye yönelik faaliyet göstermektedir. EBÜ1 sendika üyesi: " Eğitim faaliyetleriyle ilgili seminer çalışması var, söyleşiler, konferanslar, paneller düzenleniyor." İfadesini kullanırken, sendikamız üyelere yönelik tiyatro çalışmaları, koro çalışmaları düzenliyor, enstrüman kursları, fotoğrafçılık kulübü gibi kulüplerde üyelerin aktif olması sağlanıyor. EİÜ1, ESÜ1, ESÜ2 Sendikamızın "Bakış" adlı güzel

bir dergisi var. Yine başka bir sendika üyesi ESÜ2 Sendikanın Eğitim Bilim Toplum isimli dergi çıkardığını söyledi. Ramazanda çeşitli yardım kampanyaları düzenleniyor EBÜ2; yılsonuna doğru turistik amaçlı gemi turları, piknik gezileri gibi faaliyetler oluyor ESÜ1, ESÜ2; kahvaltılı toplantılar, uzman kişilerle söyleşiler oluyor EİÜ1, gibi ifadeler üyeler tarafından dile getirildi. Araştırmanın bu bulgusu benzer araştırmalarla paralellik göstermektedir. Sendikanın en çok faaliyet gösterdiği alan Yıldırım'ın (2007: 89) araştırmasında "sendikanın üyelerine yönelik tanıtıcı seminer, panel, kanferans vb. etkinliklerde bulunması" olarak saptanmıştır.

Sorunlara Duyarlı: Sendika üyeleri mensubu oldukları sendikanın sadece özlük hakları ekonomik hakları ile ilgili konularda değil, sosyal sorunlara da duyarlı olduğunu bununla ilgili tepkileri olduğunu dile getirdiler. Gezi olaylarında, Soma'da toplumsal muhalefetin yükseldiği alanda bulunmaya çalışılıyor. ESÜ1, EİÜ2, EİÜ1, ESÜ2. EBÜ2 katılımcısı da: *"Benim sendikamın dış sorunlarla ilgilenen bir yönü var, Suriye, Mısır bunların mevcut durumları çeşitli eylemlerle gösterilerle Türkiye ve dünya kamuoyuna duyuruyoruz."* Birçok katılımcı sendikalarının eğitim sürecinde gerçekleşen bazı aksaklıkların düzeltilmesine ilişkin tepkilerini dile getirdiklerini belirttiler. Örneğin 4+4+4 eğitim sisteminde olan aksaklıklarla ilgili sendikanın eylemleri oldu onun mücadelesini verdik, söylemleri kullanıldı EİÜ1, EİÜ2. Bir diğer eğitim sendika üyesi de sendikalarının her konuya karşı duyarlı olduğunu dile getirdi ESÜ1 *" Sendikam kimsenin faaliyet göstermediği konularda faaliyet gösteriyor, bugün transfobiyle ilgili bir çalışma var, anadilde eğitimle ilgili çalışmalar var."* diyerek sendikasının her soruna karşı duyarlı olduğunu belirtti.

Özlük Hakları: Üyelerin her türlü hakkıyla ilgili mücadele vermesi sendikanın yapmış olduğu faaliyetler arasında yer almaktadır. TESÜ1 sendika üyesi: *" Sendikamın yolluklar ile ilgili sorunların çözümüyle ilgili, 4/C'lerin kadroya geçirilmesi ile ilgili çalışmaları ve kazanımları oldu."* İfadesini kullanmıştır. EİÜ1, ESÜ3, EBÜ1 sendika üyeleri de sendikalarının ekonomik, özlük, haklarına yönelik faaliyetlerde bulunduğunu dile getirdiler.

4. 9. 1 Sendikanın Yapmış Olduğu Olumlu Olumsuz Faaliyetlere İlişkin Bulgular Ve Yorum

Sendikanın yapmış olduğu faaliyetlere ilişkin bulgu ve yorumlar dört temada toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki faaliyetleri yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 8. 1'de toplanmıştır.

Çizelge 4. 8. 1: Sendikanın Yapmış Olduğu Olumlu- Olumsuz Faaliyetleri (Yetersizlikler) (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
SOSYAL FAALİYETLER (f= 4)	- Yemek, toplantı gibi faaliyetlerin az olması (EBÜ3, EBÜ1) - Üyelerin broşür, dergi gibi kaynaklarla beslenmemesi (EİÜ2) - Çevre konusunda çok fazla duyarlı olunmaması (EBÜ2)
BAŞARI (f= 4)	- Yetkili sendika olmaması (TESÜ3) - Proje üretememesi (TESÜ2) - Çalışmaların ilçelere dağılmaması (EİÜ1, ESÜ1)
İÇ İŞLEYİŞ (f= 8)	- Siyasi olması (ESÜ3, EİÜ3) - Özlük haklarının ön planda olmaması (ESÜ2) - Diğer sendikalarla birlik olmaması (EİÜ1, EİÜ2, TESÜ2, EBÜ2) - Eylemlerde iş bırakma yönteminin uygulaması (ESÜ1)
ÜYELER (f= 1)	- Üyelerin çok bilinçli olmaması (EİÜ2)

Çizelge 4. 8. 1'de görüldüğü gibi, sendika üyelerinin sendikalarının olumlu olumsuz faaliyetlerine ilişkin görüşleri sosyal faaliyetler, başarı, iç işleyiş, üyeler şeklinde isimlendirilmiştir.

Sosyal Faaliyetler: Araştırmaya katılan üyeler, yemek, toplantı gibi faaliyetlerin az olması, üyelerin broşür dergi gibi kaynaklarla eğitilmemesi, çevre konusunda çok fazla duyarlı olmamasını eksiklikler arasında sıralanmıştır.

EİÜ2 sendikasına mensup bir katılımcı üyelerin toplantı, broşür, dergi vb. yollarla eğitilmelerini ve daha bilinçli olmaları gerektiğini görüyorum. Mensup olduğu sendikada bu bilincin oluşmadığı fikrini dile getirirken EBÜ1 bir katılımcı da: " *Daha çok faaliyet, daha çok birliktelik bekliyorum.*" diyerek faaliyetlerin az olmasının sıkıntı olduğunu belirtti.

Başarı: Katılımcılar mensup oldukları sendikanın çalışmalarının belli bölgelerde toplanmasını, bu yüzden katılmanın zorluğunu, yeni projeler üretememesini ve yetkili sendika olamamasını olumsuz bulduklarını dile getirdiler. TESÜ2 katılımcı " *Eğitimin daha ileriye gitmesi için projeler üretilmeli bunların kağıt üzerinde olmaması gerekir ve bunun olmaması sendikaların eksikliğinden.*" diyerek

sendikaların bu yöndeki faaliyetlerini yetersiz bulduğunu dile getirirken TESÜ3 de şu anda yetkili sendika olmamasının olumsuz olduğunu ifade etti.

İç İşleyiş: Sendikaların üyelerine çok fazla danışmadan karar alması, çalışmaların belli bir alanda yoğunlaşması, diğer sendikalarla çok fazla birlik olmamasından kaynaklı sorunlar olumsuz olarak görülmektedir. TESÜ2 katılımcı: " *Benim sendikamda gördüğüm yanlış; başka bir sendika doğru bir şey yapmışsa o sendika desteklenmeli; o görüşü başka bir sendika dedi diye desteklemiyor. Bu da olumsuz bir durumdur.*" diyerek mensup olduğu sendikanın diğer sendikalarla birlik içinde olmamasının olumsuz olduğunu dile getirdi. ESÜ2, ESÜ3 sendikasına mensup katılımcılar da ülkenin konjonktüründen kaynaklı sendikaların özlük haklarına yeterince yer vermediği görüşünü ileri sürdüler.

Üyeler: EİÜ2 sendika üyesi " *Sendikamızda bilinç birikimi tam olarak oluşmadı bu da bir sıkıntı.*" diyerek üyelerin yeterince bilinçlendirilmediği bu yönde sıkıntı olduğu görüşünü dile getirdi.

4. 10 Sendikanın Bugüne Kadar Bireysel Ve Genel Anlamda Kazandığı Başarılarla İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın katılımcılarının, sendikalarının bugüne kadar bireysel ve genel anlamda kazanılan başarıları yedi tema altında toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki görüşleri yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 9'da verilmiştir.

Araştırmaya katılan sendika yöneticisi katılımcılar sendikalarının genel ve özellikle bireysel anlamda çok fazla başarı elde ettiğini ancak araştırma esnasında akılda en çok kalanları, akıllarına ilk gelenleri ifade ettiklerini belirttiler.

Çizelge 4. 9'dan da anlaşılacağı gibi, sendikaların bugüne kadar bireysel ve genel anlamda oldukları başarılar yedi tema sosyal, mücadele yapısı, yetkili sendika, özlük ve ekonomik haklar eğitim, nöbet, açılan davalar şeklinde isimlendirilmiştir.

Çizelge 4. 9: Bireysel Ve Genel Anlamda Kazanılan Başarılar (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
SOSYAL HAKLAR (f= 4)	- Kılık kıyafet serbestliğine öncülük etmesi (ESY1, ESY3, EBY2, EBY3)
MÜCADELE YAPISI (f= 2)	- Öncü sendika olması (ESY3) - Hem hukuki, hem fiili mücadele vermesi (EİY1)
YETKİLİ SENDİKA (f= 4)	- Büyükçekmece’de yetkili sendika olması (EİY1, EİY3) - Genel anlamda yetkili sendika olması (TESY2, EBY2)
ÖZLÜK VE EKONOMİK HAKLAR (f= 13)	- Yolluk davaları kazanmaları (TESY2) - Eş durumu tayini (TESY2) - Uzman öğretmen davalarının kazanılması (TESY2, EİY2) - Üyelerin sosyal, özlük ve ekonomik haklarına yönelik müdahil olması (EBY2, EBY3) - Ek derslerde iyileştirme (EBY3, TESY2) - Banka promosyonlarının kazanılması (TESY2, TESY3) - Bilgisayar ve İngilizce öğretmenlerini tek sınavdan ücret alınmasının kaldırılması (EİY3) - Sicil sitemine son verilmesi (EBY2) - İl dışına izinsiz çıkılması (EBY1)
EĞİTİM (f= 4)	- ÖSYM’nin sınavsız yabancı öğrenci alımına yargıdan durdurma kararının çıkarması (EİY1) - Katsayılarda iyileştirme (EBY3) - Okullarda değerler eğitiminin gelmesi (EBY1) - Meslek liselerinde düzenlemeye gidilmesi (EBY1)
NÖBET (f= 4)	- Ücret yoksa nöbette yok eyleminin devam etmesi (EİY2, EİY3, TESY2, TESY3)
AÇILAN DAVALAR (f= 2)	- 2005’ten bu yana açılan davaları kazanması (EİY3) - Yönetici atama yönetmeliğine ilişkin Danıştay’a dava açılması (EİY2)

Yetkili Sendika Olması: Sendikanın üye sayısının fazla olması yetkili sendika olmasını sağlamaktadır. Bu da sendika yöneticileri açısından büyük bir başarı olarak gözlenmektedir. EİY1: " *İstanbul’da bulunduğumuz ilçe olan Büyükçekmece’de üye sayısı en fazla olan sendikayız. Bunun dışında Türkiye’nin değişik il ve ilçelerinde sendikamız yetkilidir, bu da başarıyı göstermektedir.*" Görüşünü ifade ederken EBY2 sendikalarının " *Türkiye genelinde yetkili sendika olmamız üyelerle çok iyi diyalog kurduğumuzu her türlü şartlarda üye kazanma imkânımızın olduğunu gösteriyor.*" Sözleriyle başarılarını ifade etti.

Özlük Ve Ekonomik Haklar: Öğretmenlerin ekonomik ve özlük haklarında iyileştirilme yapılması ve bu anlamda kazanımlar elde edilmesi sendikaların elde ettiği başarılar arasındadır. " Süt izni ile ilgili düzenlemeler yapılması ilk 6 ay 3 saat, ikinci 6 ay 2 saat izin verilmesi EBY1, : " Diğer meslek gruplarına ek ödeme yapıp da öğretmenler bundan mahrum bırakıldı. Bu sorunu bizim sendikamız çözdü." TESY1: " *Norm kadro, yolluk, özlük hakkı tayin vs. birçok konuyu okul idaresinin keyfi yönlendirmesiyle oluşan tahribatla hukuki olarak mücadele ediyoruz bu yönde*

de başarılar elde ediyoruz." ESY3. " Okullarda andımızın kaldırılmasında bizim sendika öncülük etmiştir." ESY2. " Uzman öğretmenlikle ilgili verilmiş hak vardı bazılarına verilmiş bazılarına verilmemişti. Bu davaları kazandık." EİY2. Sendikası yöneticileri tarafından özlük ve ekonomik hak olarak elde ettikleri başarılar arasında ifade edilmiştir.

Eğitim: Sendikaların eğitimle ilgili elde ettikleri birçok kazanım vardır. Katılımcıların başarı olarak gördükleri kazanımlardan bazıları şu sözlerle ifade edilmektedir. EBY2 : *" Katsayılarla ilgili öğrenciler mağdur edilmişti biz verdiğimiz mücadele sonucunda bununla ilgili bir düzenleme yaptık. " kazanımını dile getirirken, EİY2 " Okullarda birçok ADEY formu doldurulmuştu, bu formun içinde çocukların ve ailelerin özel hayatı vardı, bunun doldurulmasının yanlış olduğunu düşünüyorduk mahkeme kararıyla doldurulmamasını sağlayan Eğitim iş sendikası olmuştur."* ifadesini kullandı.

Nöbet: Araştırmaya katılan birçok katılımcı araştırma esnasında devam eden nöbet eyleminin olduğunu ifade ettiler. Diğer meslek guruplarının yaptıkları iş dışında nöbetin ek bir iş olduğundan dolayı nöbette ek ücret aldıklarını, öğretmenlerin de almaları gerektiğini ifade ederken ücret yoksa nöbet de yok eylemlerinin devam ettiği görüşünü dile getirdiler. EİY2, EİY3, TESY2, TESY3.

Açılan Davalar: EİY3 2005'ten bugüne kadar açtığımız birçok davayı kazandık bu da sendikamızca büyük bir başarıdır." ifadesini kullanarak sendikanın başarıları arasında hem bireysel hem de genel anlamda açılan davaları kazanmış olduklarını ve bu davaların öğretmenlerin öğrencilerin haklarını iyileştirmeye ilgili olduğunu, bu anlamda başarı elde ettiklerini dile getirdi. SOSYAL anlamda da: ESY1, ESY2, ESY3, EBY2, EBY1 Sendika yöneticileri öğretmenlerin giydikleri kılık- kıyafetin verilen mücadeleyle esnek duruma getirildiğini, bunun büyük başarı olduğunu ifade ettiler. ESY1: *" Daha önceki yıllarda kadın çalışanlarımız pantolon giyemiyorlardı, yapılan eylemler verilen mücadele sonucu bu madde konuldu."* ifadesini kullanırken EBY1, EBY2 katılımcılar son bir- iki yılda erkek ve bayan öğretmenlere kılık kıyafet serbestliğinin kendi sendikalarının öncülüğünde gerçekleştiğini bu da sendikalarının sosyal anlamda göstermiş olduğu başarılar arasında yer aldığını ifade etmiştir.

Örgütlülüğü: ESY1, ESY3, köklü bir sendika olmasını ve örgütlü bir şekilde çalışmalarını büyük başarı olarak algıladıklarını ifade ettiler. ESY1 katılımcı: "

Yöneticisi olduğum sendika 90'lardan beri örgütlü bir sendika 4688 yasının çıkmasına da vesile oldu." Görüşünün dile getirirken ESY3 başka bir katılımcı da eskiden beri grevlerle vermiş olduğu mücadelelerle birçok başarı elde ettiklerini dile getirdi.

4. 11 Sendika Üyelerininin Sendikanın Bireysel ve Genel Anlamda Kazandığı Başarılarla İlişkin Sonuçlar Ve Bulgular

Araştırmanın katılımcılarının üyesi olduğu sendikanın bireysel ve genel anlamda kazanmış oldukları başarıları dört tema altında toplanmıştır. Temalar kapsamındaki görülen başarılar Çizelge 4. 10'da verilmiştir.

Çizelge 4. 10: Bireysel Ve Genel Anlamda Kazanılan Başarılar (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
ÖZLÜK VE EKONOMİK HAKLAR (f= 6)	- Ek derslerle ilgili düzenlemelerin olması (TESÜ2, ESÜ2, ESÜ1, EBÜ3) - Özlük hakları konusunda başarılar elde etmesi (TESÜ3, ESÜ2)
SENDİKANIN GEÇMİŞİ VE GÜNCEL DURUMU (f= 6)	- Üye sayısında artışın olması (EBÜ1) - Sendikal örgütlenmenin lokomotifliğini yapması (ESÜ1, EİÜ2) - 2005 yılına kadar en güçlü sendika olması (ESÜ3) - 5 yıl boyunca yetkili sendika olması (TESÜ1, TESÜ2)
HUKUKSAL BAŞARI (f= 8)	- Kılık- kıyafet konusunda kazanımları olması (EBÜ1, EBÜ3, ESÜ1, ESÜ2) - Usulsüz atamaların önüne geçilmesi (ESÜ1, EİÜ2) - 4B'lilerin kadroya geçilmesi (TESÜ2, EBÜ3)
SÜRE GELEN MÜCADELE (f= 4)	- Andımızın tekrar okunması için yapılan mücadele (EİÜ1) - Süregelen nöbet eyleminin devam etmesi (EİÜ1, TESÜ1, TESÜ2)

Çizelge 4. 10'dan da anlaşılacağı gibi, sendika üyelerinin mensup oldukları sendikalarda gördükleri başarılar özlük ve ekonomik haklar, sendikanın geçmişi ve güncel durumu, hukuksal başarı, süregelen mücadele şeklinde isimlendirilmiştir.

Özlük Ve Ekonomik Haklar: Araştırmaya katılan katılımcılardan ESÜ1: " Sendikam, ek derslerin elde edilmesi mücadelesi, ders saatleri uygulanması ve aklıma gelmeyen birçok konuda başarılar elde etmiştir." Ders ücretlerinin artırılması konusunda çalışmalar olmuş ve başarıya ulaşılmıştır. Sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi sendikalar sayesinde olmuştur, TESÜ2, TESÜ3, EBÜ3 tarafından dile getirilmiştir.

Sendikanın Geçmişi Ve Güncel Durumu: Araştırmaya katılan sendika üyeleri, üyesi olduğu sendikalarının üye sayısının fazla olmasını, sendikanın köklü bir geçmişi olmasını başarı olarak gördüklerini dile getirdiler. EİÜ2 sendika yöneticisi

Eğitim- İş sendikasının üye sayısı kurulduğu günden beri artmaktadır, bulunduğumuz ilçede de yetkili sendikadır. Bu da büyük bir başarı." sözlerini ifade ederken EBÜ1 sendika üyesi Eğitim Bir Sen, sendikasının Türkiye genelinde yetkili sendika olmasının başarı olarak gördüğünü ifade etti. ESÜ3 sendika üyesi de: " Üyesi olduğum sendika 2005 yılına kadar en güçlü sendikaydı, 2005'te siyasal iktidarın değişmesiyle beraber doğal olarak Türkiye'de güç odağı değiştiği için öğretmenlerimizde güç odağına bağlı olarak üye kaymaları oldu; 3. büyük sendika konumuna geriledi, ancak bu şartlara rağmen bunun da bir başarı olduğunu düşünüyorum." ifadesini kullandı. Sendikal örgütlenmenin başını çekmesi lokomotifliğini yapması da büyük başarıdır ifadesini ESÜ1, EIÜ2 dile getirilerek sendikacılıkta bu sendikaların öncü olduğunu sonrasında başka sendikaların geliştiğine dikkat çekmişlerdir.

Hukuksal Başarı: Sendika üyesi katılımcılar üyesi oldukları sendikanın hukuksal olarak başarı gösterdiğini açılan davaların kazanıldığını bunun da sendikaların göstermiş olduğu faaliyetler arasında olduğunu ifade ettiler. ESÜ1 katılımcı: " Sendikamız kıyafette görece serbestliğini - pantolon giymeyi- getirdi." derken EBÜ1: sendika yöneticisi kamusal başörtüsü meselesi ile uğraşıldı. Ve bu anlamda başarılar elde edildi." diyerek bunun sendikalarının kazandığı büyük başarılar olduğunu dile getirdi. Sözleşmeli öğretmenlerin kadroya geçirilmesi ile ilgili mücadele verildi. Bunun için birçok sendika çaba gösterdi ancak yetkili sendika olarak Eğitim Bir Sen sendikası kazanım elde etti görüşü EBÜ1 sendika üyesi tarafından dile getirerek hem yetkili sendika olmasının hem de böyle bir durumla mücadele vererek kazanım elde edilmesinin sendikanın göstermiş olduğu başarılar arasında sıralamış oldu.

Süregelen Mücadele: Araştırmaya katılan sendika üyesi katılımcılar henüz sonuç elde edilmemiş olan bazı sorunların çözümü için mücadelenin sürdüğu ve bunun ardından başarının elde edileceğini düşündüklerini dile getirdiler. EIÜ1 " İki yıl öncesine kadar andımız okunuyordu, ancak kalktı, bizim sendikamız Eğitim İş andımızla ilgili davayı kazandı, henüz hayata geçmedi." Düşüncesini ifade etti. EIÜ1, TESÜ1, TESÜ2 nöbet eylemlerinin sürdüğünü bununla ilgili düzenlemeler yapılacağını düşündüklerini söyleyerek bunların da sendikaların göstermiş olduğu başarılar arasında yer alacağı görüşünü yorumlayabiliriz.

4. 12 Üye Sayısını Artırmaya Yönelik Bulgular Ve Yorum

Araştırmaya katılan sendika yöneticileri üye sayılarını artırmaya yönelik izledikleri yolları dört başlık altında toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki kısa ifadeler Çizelge 4. 11’de verilmiştir.

Çizelge 4. 11: Üye Sayısını Artırmak İçin İzlenen Yol (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
İŞYERİ ZİYARETLERİ (f= 10)	- Okul ziyaretleri doğrudan yerinde çalışma yapılması (ES1, EİY1, TESY2, EBY2, EİY2, EBY3, TESY3, ESY3, EBY1, TESY2)
BİLGİLENDİRME YAPARAK (f= 3)	- Sendikal çalışmaları, kazanımları, etkinlikleri duyurulması (TESY1, EİY1, EBY2)
SOSYAL ORTAMLARDA (f= 5)	- Sosyal medya kullanılarak (EİY2) - İnsanlara mesaj yoluyla ulaşarak (EİY2) - Sosyal etkinlikler düzenlenerek (Kahvaltılar, söyleşiler v. b.) (EİY2, EBY3) - Referanslar sayesinde (EİY2)
KENDİ SEÇİMİ (f= 4)	- Yapılan mücadele, sosyal- kültürel faaliyetlerle üyelerin yönlendirilmesi (ESY1, ESY2, EBY2, EİY2)

Çizelge 4. 11’den de anlaşılacağı gibi, sendika yöneticilerinin üye sayılarını arttırmak için izledikleri yöntemler işyeri ziyaretleri, bilgilendirme yapma, sosyal ortamlarda anlatma, kendi seçimleri şeklinde isimlendirilmiştir.

İşyeri Ziyaretleri: Araştırmaya katılan birçok katılımcı sendikaya üye kazandırmada en çok izledikleri yolun işyerlerine gidip doğrudan yerinde çalışma yapmak olduğunu ifade ettiler. EBY1: *"Biz çalışmaların tabandan yapılmasına taraftarız, bizde yukarıdan aşağıya değil, aşağıdan yukarıya bir çalışma söz konusu. "* Biz örgütlenme komisyonundaki arkadaşlar okullara gidiyoruz. Kendimizi tanıtıyoruz, örgütlenmenin öneminden bahsediyoruz, eğitimciler de kendi iradeleriyle üye oluyorlar, söylemi ESY1 katılımcısı tarafından dile getirildi.

Bilgilendirme Yaparak: Katılımcılar sendikal çalışmaların, kazanımların eğitim çalışanlarını bilgilendirerek üye kazandıklarını ifade ettiler. EBY3 bir katılımcı: *"Okul yöneticilerimiz sendikamızın yapmış olduğu faaliyetler, kazanımlar hakkında eğitim çalışanlarını bilgilendiriyor. Bu şekilde üye kazanıyoruz."* ifadesini kullanırken ESY2 başka bir katılımcı da *" Bizim sendikaya önyargılar var, yöneticiler bu önyargıların kırılması yönünde çalışanları bilgilendiriyor."* diyerek sendikalara üye yapmanın bir diğer yolunun da yöneticilerin eğitim çalışanları bilgilendirme yapması olduğunu dile getirdiler.

Sosyal Ortamlarda: Araştırmaya katılan sendika yöneticileri sendikalarında üye sayılarını artırmada izledikleri bir diğer yolun sosyal etkinlikler düzenleyerek, sosyal medyayı kullanarak ya da türlü iletişim araçlarıyla bilgilendirme yaparak üye yapma olduğunu söylediler. EİY2 " *Kahvaltılarda söyleşilerde bir araya geliyoruz, çeşitli organizasyonlar yapılıyor, böylelikle kişiler bizi tanıyor ve üye oluyorlar.*" Sözlerini dile getirirken sosyal medya kullanılarak, televizyonlarda açıklama yaparak insanlara mesaj atarak, mesaj yoluyla da kişilere ulaşabildiğini böylelikle üye sayısının arttığı görüşleri de ifade edildi.

Kendi Seçimi: Eğitim çalışanları sendikaların yapmış olduğu faaliyetleri vermiş olduğu mücadeleleri takip ederek kendiliğinden üye olmuşlardır. EBY2" *Öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara anında çözüm bulabiliyoruz. Öğretmenler kazanımlara bakarak üye oluyor.*" Diyerek öğretmenlerin sendikaların kazanımlarını takip ederek kendiliğinden üye olduklarını vurguladı. EİY3 " *Okulda kişi beni tanıyor, benim yaklaşımımı beğeniyor ve bize geliyor.*" görüşünü dile getirirken zorlama olmadan eğitim çalışanlarının kendiliğinden olumlu referans alarak üye olduğunu dile getirdi.

4. 13 Üyelerin Mensubu Oldukları Sendikaları Seçme Nedenlerine İlişkin Bulgular ve Yorum:

Çizelge 4. 12: Üyelerin Mensubu Oldukları Sendikayı Seçme Nedenleri (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
DÜŞÜNSEL (f= 15)	- Kendi hayat görüşlerine yakın olduğu için (EBÜ1, TESÜ1, EBÜ2, TESÜ2) - İnsan hakları ve evrensel mücadelesinin bulunduğu için (ESÜ2) - Atatürk milliyetçiliğine bağlı olduğu için (TESÜ2, EİÜ2, TESÜ3) - Cumhuriyet değerlerine sahip çıktığı için (EİÜ1) - Siyasal olmadığı için (EİÜ3, EİÜ1, TESÜ3) - Sınıf mücadelesine destek verdiği için (EİÜ1) - İnsanları ötekileştirmedeği için (ESÜ2) - Eğitime bakışım aynı olduğu için (TESÜ1)
HAKLAR (f= 4)	- Çalışanların haklarını (ekonomik, demokratik) savunduğu için (ESÜ2, TESÜ2, EİÜ1, EBÜ2)
SENDİKAL ÇALIŞMA (f= 3)	- Teşkilatlanması ve kazanımları olduğu için (EBÜ2, EİÜ1) - Kamuda en çok emeği geçen sendika olduğu için (ESÜ3)
HATIR (f=1)	- Arkadaş hatırı için (EBÜ3)

Çizelge 4. 12'de görüldüğü gibi üyelerin sendikaları seçimlerindeki nedenler düşünsel, savunulan haklar, sendikal çalışma, arkadaş hatırı adlı temalarda verilmiştir.

Düşünsel: Araştırmaya katılan birçok katılımcı sendika üyesi; mensup oldukları sendikayı kendi hayat görüşlerine, kendi bakış açılarına yakın buldukları için

seçtiklerini ifade ettiler. EBÜ1 sendikasına mensup bir katılımcı: " Bu sendikayı seçmemin temel nedeni kendi düşüncelerime yakın bulduğum için seçtim." Bu sendikayı seçme nedenim bu sendikayı diğerlerinden ayıran birden çok anlayışı temsil etmesi, hukuk, adalet taleplerinin olması diyen ESÜ1 de sendikasının düşünsel ve talep yönüyle diğerlerinden ayrıldığını bu nedenle sendikayı seçtiğini ifade ederek sendika seçiminde sendikanın düşünsel yapısının payının büyük olduğunu dile getirdi. TESÜ2 katılımcı da: " *Bu sendikayı seçme nedenim kendi kişisel görüşümle aynı Atatürk milliyetçiliğine bağlı.*" ifadesini kullandı. EİÜ2 mensubu olduğu sendikanın çağdaşlığın simgesi olduğunu bu yüzden seçtiğini dile getirdi. Sendikanın düşünsel yapısının önemli olduğunu ve üyelerin sendikaları seçerken sendikaların savundukları ilkelere baktıkları yorumu yapılabilir. Ayrıca sendikaların siyasi olmadıklarını düşündükleri için sendikaya üye olduklarını dile getiren sendika üyeleri de olmuştur. (EİÜ3, EİÜ1, TESÜ3).

Haklar: Katılımcılar, sendikaların üyelerinin ekonomik, demokratik ve özlük haklarını savunduğu için sendikayı seçme nedeni olarak gördüklerini ifade ettiler. ESÜ2 katılımcı: " *Çalışanların ekonomik, demokratik haklarının Eğitim- Sen gibi bir sendikada anlam, hayat bulacağını düşündüğüm için tercih ettim.*" ifadesini kullandı. EİÜ1: " *Sendikam çalışanların demokratik, özlük haklarıyla mücadele ederek bunu geliştirmeye çalışması sendikayı seçme nedenim arasındadır.*" görüşünü dile getirdi.

Sendikal Çalışma: Sendikaların yapmış olduğu çalışmalar, faaliyetleri, kazanımları sendikaların seçilme nedenleri arasındadır. EBÜ2 sendikasına mensup bir katılımcı: " *Sendikanın tüzüğünü okudum, yapmış olduğu çalışmalara baktım, Şimdiye kadarki çalışmalarına baktım ve bu sendikanın bana yakın olduğunu gördüm bu yüzden üye oldum.*" ifadesini kullandı. ESÜ3 sendika üyesi de Eğitim Sen'in sendikacılığın önünü açan köklü bir sendika olduğunu ve öğretmenlerin özlük haklarını koruduğunu, güzel kazanımlar elde eden bir sendika olduğu için tercih ettiğini vurguladı.

Hatır: Araştırmaya katılan sendika üyesi katılımcılardan bazıları sendikaya üye olmalarının nedenleri arasında arkadaş hatırı olduğu görüşünü ileri sürdüler. EBÜ3: " *Ben sendikanın yararlılığına inanmıyordum, bir arkadaşın iknasıyla üye oldum.*" sözlerini ifade ederek sendikaya üye arkadaşların ikna, tavsiye yoluyla öğretmenlerin üye olmalarında vesile oldukları görüşü vurgulandı.

4. 13. 1 Bir Sendikanın Diğer Sendikalardan Ayrılan Yönlerine İlişkin Bulgu Ve Yorum

Araştırmanın katılımcıların mensubu oldukları sendikanın diğer sendikalardan ayrılan yönü iki tema altında toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki görüşleri yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 12. 1'de verilmiştir.

Çizelge 4. 12. 1: Sendikanın Diğerlerinden Ayıran Yönleri (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
ÇALIŞMALAR (f= 4)	- Akademik çalışması (EBÜ1, EBÜ3) - İcraatlarının olması (EBÜ1, EİÜ2)
DÜŞÜNSEL (f= 5)	- Birden çok anlayışı temsil etmesi (ESÜ2, EİÜ2) - Kamuda örgütlenmenin önünü açması (ESÜ1, ESÜ3) - Dünya görüşünün farklı olması (TESÜ1)

Çizelge 4. 12. 1'den de anlaşılacağı gibi, sendika üyelerinin mensup oldukları sendikanın diğerlerinden ayrılan farklı yönlerini yansıtan ifadeler; çalışmalar ve düşünsel şeklinde iki temada isimlendirilmiştir.

Çalışmalar: Araştırmaya katılan sendika üyeleri mensup oldukları sendikanın diğerlerinden ayrılan yönlerinden birinin akademik anlamda yaptıkları çalışmalar ve icraatlarının olumlu olması yönünde olduğu görüşünü dile getirdiler. EBÜ1 sendikasına mensup bir katılımcı " Bağlı olduğum sendikanın daha akademik çalıştığını düşünüyorum, "Bakış" adlı dergi çıkıyor bu derginin akademik olduğunu düşünüyorum." EİÜ2 sendikasına mensup bir katılımcı da icraatları, faaliyetleri diğer sendikalara göre daha olumlu diyerek sendikasının farklı olduğunu ifade etti.

Düşünsel: Yirminin üzerinde sendikadan sadece dördü gerçek anlamda kitleselleşebilmiş. Her sendika üyesi de kendi sendikasının diğerleri ile kıyaslandığında farklılığını vurgulama eğilimi içinde. ESÜ1 " *Bu sendikayı diğerlerinden ayıran en önemli özellik birden çok anlayışı, görüşü temsil etmesi.*" Diyerek sendikasının düşünsel olarak geniş yelpazeyi içerdiğini vurguladı.

4. 14 Üyelerin Sendikal Faaliyetlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan sendika yöneticilerinin; sendika üyelerinin sendikal faaliyetlere ilişkin yorumları dört tema altında toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki görüşleri ifade eden kısa ifadeler Çizelge 4. 13'te verilmiştir.

Çizelge 4. 13: Üyelerin Sendikal Faaliyetlere Katılım Durumu (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
ÖNEMLİ EYLEMLERDE KATILIM (f= 4)	- Önemli eylemlerde mitinglerde katılımın yüksek olması (TESY2, ESY2, ESY3, ESY1)
MİTINGLERE ÜYELERİNİN KATILIMI DÜŞÜK (f= 5)	- Bayan üyelerin katılımı az (EİY2) - Eylemlere katılım iş ve İstanbul yoğunluğundan az (TESY3, EBY1, TESH1, EİY3)
SOSYAL FAALİYETLER KATILIM (f= 5)	- Kahvaltı, gez, yemek gibi faaliyetlere katılım var (EİY2, EİY1, ESY1, EBY3) - Panel, söyleşi, tiyatro gibi faaliyetlere katılım var (EİY3)
SOSYAL FAALİYETLER (KATILIM DÜŞÜK) (f= 2)	- Konferans ve diğer faaliyetlere katılım düşük (ESY2, TESH1)

Çizelge 4. 13'ten de izlenebileceği gibi sendika yöneticilerine göre üyelerin sendikal faaliyetlere katılım durumlarına ilişkin görüşleri mitinglere sosyal faaliyetlere katılım yüksek/düşük şeklinde değişkenlik gösteren başlıklar şeklinde isimlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcılara göre üyelerin sendikal faaliyetlere katılım düzeyleri değişkenlik göstermektedir.

Önemli Eylemlerde Mitinglere Katılım Yüksek: Sendika yöneticilerinden (ESY1): *" Üyelerin kendi haklarıyla ilgili eylemler yapıyoruz, baskıya uğrayan öğretmenlere ilgili ya da öğretmenlerin özlük haklarıyla ekonomik kazanımlarıyla veya güncel olaylarla ilgili eylemler yapıyoruz. Bunlar öğretmenleri ilgilendiriyorsa katılım o oranda artıyor, az kişiyi ilgilendiriyorsa katılım az oluyor."* görüşünü ifade ederken, EİY2: *" Eyleme katılım eylemin konusuna göre değişkenlik gösterir."* sözlerini ifade etmiştir. Katılımın öğretmenleri ilgilendirme oranına göre değişkenlik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Mitinglere Katılım Düşük: Bazı katılımcılar EİY3; özellikle bayan üyelerin eylemlere katılımlarının düşük olduğunu ifade etmiştir. Bazı katılımcılar ise eylemlere katılımın yetersiz olduğunu, öğretmenlerin daha çok ekonomik durumların iyileştirilmesiyle ilgili olduğunu ifade etmiştir.

Sosyal Faaliyetler: Araştırmaya katılan katılımcılardan ESY3 : *" Sosyal aktiviteler, gezi, yemek faaliyetleri, paneller, bunlara katılım yoğun."* Birçok katılımcı EİY2, EİY1, ESY1, sendikanın düzenlemiş olduğu yemeklere katılımın yoğun ve güzel olduğunu ifade ettiler. ESY2, TESH2 sendika yöneticileri ise konferans ve diğer faaliyetlere katılımın ise düşük olduğunu ifade ettiler.

4. 14. 1 Sendika Yöneticilerine Göre Sendika Üyelerinin Sendikal Faaliyetlere Katılımına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan sendika yöneticileri üyelerin faaliyetlere katılım durumlarını ifade eden düşünceler bir temada kısa ifadelerle verilmiştir. Tema kapsamındaki kısa ifadeler Çizelge 4. 13. 1’de verilmiştir.

Çizelge 4. 13. 1: Üyelerin Sendikal Faaliyetlere Katılım Düzeyinin Durumu (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
FAALİYETLERE KATILIM DURUMU (f= 7)	<ul style="list-style-type: none">- Üyelerin faaliyetlerin sıkı olmasını istemesi, ancak faaliyetlerin yürütülmesine katılımcı olmaması (TESY1)- İstanbul'da ulaşım zor olduğundan katılımın düşük olması (EİY2, TESY2, TESY3)- Sıradan eylemlere katılımın düşükken, genel eylemlerde katılımın yüksek olması (TESY2)- Sadece eylemlerde değil sosyal faaliyetlerde de dinamizmin olması (ESY3)- Nitelik değil niceliğin önemli olması (EİY3)

Çizelge 4. 13. 1’de anlaşılacağı gibi katılımcılar; sendika üyelerinin sendikal faaliyetlere katılım durumlarının düzeyinin nedenlerini farklı değişkenlere bağladılar. Katılım durumlarını ifade eden kısa ifadeler tek tema altında toplanmıştır.

EİY2, TESY2, TESY3, üyelerin sendikal faaliyetlerine katılım durumlarının yetersizliğinin, istenilen düzeyde olmamasının nedeninin ulaşım sorunu olmasına bağladılar. TESY2 sendika yöneticisi: "*Üyelerimiz faaliyetlerin az yapıldığından şikayetçi; fakat yapılan faaliyetlere katılım yetersiz.*" Diyerek talebin geldiğini fakat katılımlara çoğunluğun katılmadığını dile getirdi. Bu bulguyla benzer araştırmalarda da ulaşılmıştır. Sendikal faaliyetlere katılım durumunda Gül’ün (2007: 100) araştırmasında da 'üyelerin düzenlenen etkinliklere çok az katıldıkları' sonucuna ulaşılmıştır.

4. 15 Sendika Üyelerine Göre Sendika Üyelerinin Sendikal Faaliyetlere Katılım Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sendika üyesi olan katılımcılara sendikal faaliyetlere katılım durumlarına ilişkin durumlarını yanıtlamaları istenmiştir. Sendika üyelerinin sendikal faaliyetlere katılım durumları eylemlere katılıyorum, sosyal faaliyetlere katılıyorum, katılmıyorum şeklinde üç temada toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki kısa ifadeler Çizelge 4. 14’te verilmiştir.

Çizelge 4. 14: Sendikal Faaliyetlere Katılım Durumu (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
EYLEMLERE KATILYORUM (f= 5)	- Her türlü eyleme katılıyorum (ESÜ1, TESÜ1, ESÜ2, EBÜ3, EBÜ1)
FAALİYETLER KATILYORUM (f= 9)	- Sendikal toplantılara, yemeklere, etkinliklere katılıyorum (EBÜ1, EBÜ2, EBÜ3, ESÜ1, ESÜ2, TESÜ1, TESÜ3, EİÜ1, EİÜ2)
KATILMIYORUM (f= 2)	- Yaş ilerlediği için katılamıyorum (EİÜ2) - Çok fazla katıldığım söylenemez (EİÜ3)

Çizelge 4. 14'te anlaşılacağı gibi katılımcılar sendikal faaliyetlere katılım durumunu sosyal eylemlere ve faaliyetlere katılıyorum ve katılmıyorum şeklinde cevaplandırmışlardır. Verilen cevaplar üç tema altında belirtilmiştir.

Eylemler: Katılımcıların birçoğu sendikanın düzenlediği eylemlere katıldığını dile getirdiler. ESÜ1 katılımcı: *"Ben sendikamın bütün faaliyetlerine katılıyorum çünkü ben örgütlü bir toplum olsun istiyorum."* sözlerini ifade ederek sendikanın örgütlü bir toplum olduğunu ve örgütlü bir toplumun her zaman güçlü olduğunu bu yüzden de her eyleme katıldığını belirtti.

Sosyal Faaliyetler: Sendikanın yapmış olduğu faaliyetler arasında mesleki ve kişisel gelişim kursları, seminerleri vardır. Katılımcılardan bazıları bu faaliyetlere çok sık katıldıklarını ifade ettiler.

Katılmıyorum: Sendika üyelerinden bazıları sendikal faaliyetlere katılmadıkları dile getirdiler. EİÜ2 katılımcı: *"Eskiden sendikanın yapmış olduğu bütün faaliyetlere katılırdım; fakat şimdi yaşımdan dolayı faaliyetlere katılamıyorum."* sözlerini dile getirdi. Sendika üyesi katılımcılar bazı nedenlerden dolayı sendikal faaliyetlere katılmadıklarını belirttiler.

4. 16 Sendika Yöneticilerinin Sendikaların Yönelik Yaptıkları Özeleştireye Yönelik Buldular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan sendika yöneticileri sendikaya yönelik yaptıkları özeleştireler beş tema altında toplanmıştır. Temalar ve temalar kapsamındaki görüşleri yansıtan kısa ifadeler Çizelge 4. 15'te verilmiştir.

Çizelge 4. 15: Sendikanın Özeleştirisi (Yönetim)

TEMA	GÖRÜŞLER
SENDİKAL ÖRGÜTLENME (f= 5)	- Örgütlenme modelinin iyi olmaması (ESY1) - Konfederasyon örgütlenme bazında profesyonelliğin olmaması (EİY3) - Memur sendikalarının yeni olması (EİY1, EİY2, ESY3)
ÜYELERLE İLETİŞİM / ÜYELERİN TUTUMU (f= 7)	- Sıcak temas kurulaması (ESY1) - Üyelerin sendikalarına sahip çıkmaması (EİY1, TESY3) - Üye sayısının etiketlenme korkusuyla az olması (EİY3) - İşyeri ziyaretlerinin fazla olmaması (TESY1, TESY3, EBY3)
DIŞ ETKENLER (f= 4)	- Sendikalar arası rekabet (EBY1) - Sendikanın üzerinde etiketin olması (ESY3, EİY2) - İstanbul yoğunluğundan kaynaklanan ihmalin olması (EBY3)
TANITIM YAPILMAMASI (f= 3)	- Ulusal basında yer almaması (EİY2) - Şube sayısının yetersiz olması (ESY1, EİY1)

Çizelge 4. 15'ten de izlenebileceği gibi sendika yöneticilerinin sendikalarına yönelik yaptıkları özeleştiriler sendikal örgütlenme, üyelerle iletişim, üye kazanma, dış etkenler, tanıtım yapılamaması şeklinde beş tema altında toplanmıştır.

Sendikal Örgütlenme: Araştırmaya katılan katılımcılar sendikalarında gördükleri eksikliklerin başında sendikal örgütlenmenin iyi olmaması ve konfederasyon örgütlenme bazında profesyonelliğin yeterince gelişmemesi gibi nedenler sıralandı. ESY1 sendika yöneticisi: " *İstanbul devasa metropol bir yer sekiz tane şubemiz var bizim örgütlenme modelini değiştirmemiz lazım, daha çok şubenin olması lazım daha çok emek eksenli olması gerekiyor.*" Görüşünü ifade ederken EİY3 başka bir katılımcı da konfederasyon bazında örgütlenmede profesyonelliğin olmamasından kaynaklanan sıkıntıların olduğunu bunun için biraz daha çaba gösterilmesi gerektiğini dile getirerek bu anlamda bir eksiklik olduğunu ifade etti.

Üyelerle İletişim / Üyelerin Tutumu: Araştırmaya katılan katılımcılar sendikalarında eleştirdikleri noktalardan bazılarının üye sayısının yetersiz olması ve üyelerle yeterli iletişim kurulamaması olduğunu ifade etmişleridir. Katılımcılardan TESY2 sendikanın yetersiz olduğu konuların başında üyelerle sık temas kurulamaması olduğu görüşünü dile getirerek şu ifadeleri kullandı: " *İşyeri ziyaretlerini daha sık gerçekleştirip onların görüş ve önerilerinden faydalanmak eleştirilerini değerlendirip geri dönüşünü yapmak gerekir, bu konuda yetersiziz bunu gidermemiz lazım.*" Derken EİY1: " *Üye sayımız, eğitimcilerin etiketlenme korkusuyla yeterli düzeye erişemiyor bunun sendika olarak çözmemiz gerekiyor.* " Görüşünü dile getirdi.

Dış Etkenler: Sendikalar arası rekabet, memur sendikalarının yeni olması, sendikaların üzerinde önyargıların olması, İstanbul yoğunluğundan kaynaklanan ihmalin olması gibi unsurlar sendikanın yetersiz olduğu alanlardan biri olarak görülmüştür. EBY3: "Sendikal faaliyetler İstanbul'daki yoğunluktan kaynaklı olarak yürütülemiyor, sendika üyeleriyle birlik olunamıyor. Bundan dolayı ihmal var." Görüşünü ileri sürerken ESY3 sendika yöneticisi, yöneticisi olduğu sendikanın AR-GE ayağının zayıf olduğu fikrini söylerken: " *Bizim mesleki alanımızda ekonomik, özlük, sosyal olarak ne tür çalışma kaydederiz ne türlü gerileme yaşarız. Buna ilişkin geniş bir çalışma olması lazım.*" ifadesini kullandı. Yine aynı sendika yöneticisi ve EİY2 üzerlerinde etiket olduğu ve etrafta negatif algı oluştuğunu, dışardaki insanların algısından kaynaklı sorunların olduğunu ve bazı şeylere girilmesine izin verilemiyor. Bundan dolayı sıkıntıların yaşandığı söylendi.

Tanıtım Yapılamaması: Sendikaların faaliyetlerini yeteri kadar duyuramaması ve kendilerini tanıtamaması bir sıkıntı olarak görülmektedir. EİY3 sendika yöneticisi: " *Yaptıklarımızı duyurmak için ulusal basında yer almamız gerekir, böylece daha çok ses getirebiliriz. Bunun için belli miktarda para ayırıp kendimizi tanıtmanız lazım. Bu büyük bir eksiklik.*" Diyerek seslerinin duyulmamasının basında yer almayışlarının bir eksiklik olduğunu bunun giderilmesi gerektiği görüşlerini belirtti.

4. 17 Sendika üyelerinin Karşılaştıkları Durumlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çizelge 4. 16'da Araştırmanın katılımcılarının, sendika üyeliğinden dolayı karşılaştıkları durumlar üç tema altında toplanmıştır.

Çizelge 4. 16: Sendika Üyeliğinden Dolayı Karşılaşılan Durumlar (Üyeler)

TEMA	GÖRÜŞLER
YAŞANAN OLUMSUZLUKLAR (f= 8)	- Üye olunan sendikanın olumsuz durumları çağrıştırmaması (ESÜ1, EİÜ1, ESÜ2) - Okula gelen sendika evraklarının imha edilmesi (EBÜ1, EBÜ3) - Yer değiştirme ile ilgili sıkıntının yaşanması (ESÜ1) - Eylemlerin ardından maaştan kesme, uyarı gibi cezaların verilmesi (ESÜ1, ESÜ2)
OLUMLU YÖNLERİ (f= 6)	- Herhangi bir sorunun yaşanmaması (TESÜ1, TESÜ2, TESÜ3, EBÜ2, EİÜ2, EİÜ3)
TÜRKİYE'DEKİ DURUM (f= 4)	- Korkuya dayalı sendika değişikliğinin yapılması (TESÜ3) - Türkiye'deki siyasal iktidarların kendilerine ait olmayan sendikalara sıcak bakmaması (EİÜ1, ESÜ2, ESÜ1)

Çizelge 4. 16'dan da anlaşılacağı gibi sendika üyelerinin sendika üyeliklerinden dolayı karşılaştığı durumlar yaşanan olumsuzluklar, olumlu yönleri, Türkiye'deki genel durum şeklinde üç temada toplanmıştır.

Yaşanan Olumsuzluklar: Bazı katılımcılar sendika üyeliklerinden dolayı olumsuzluklar yaşadıklarını ifade ettiler. EBÜ1, EBÜ3 şahıslarına değil fakat genel olarak bir sorun yaşadıklarını okula gelen afişleri diğer sendika üyelerince yırtıldığını bunun da kendilerini olumsuz etkilediklerini dile getirdiler. ESÜ1, EİÜ1, ESÜ2 üye oldukları sendikaların olumsuz durumları çağrıştırdığını hem öğretmen arkadaşlarla hem idareyle ilişkilerde şüpheyle bakılan ve okul işlerine sokulmak istenmeyen durumlar yaşadıklarını ifade ettiler. EİÜ1:" *Diğer sendikalara üye kişiler ve idareciler bizim tutumumuzdan rahatsızlar ama bununla ilgili herhangi bir soruşturma yaşamadım.*"

Olumlu Yönleri: Üye oldukları sendikadan dolayı herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını bundan dolayı ötekileştirilmediklerini TESÜ1, TESÜ2, TESÜ3, EBÜ2, EİÜ2, EİÜ3 dile getirdi. Hatta TESÜ1 ben pozitif ayrımcılık olduğunu düşünüyorum, diğer sendika üyeleri ya da sendikaya üye olmayanlar özlük haklarıyla ilgili sorunları bana soruyorlar, olumsuzluk değil saygıdan bile söz edebilirim, görüşlerini dile getirdi.

Türkiye'deki Durum: TESÜ sendika yöneticisi: " *Herhangi bir sorun yaşamadığını ancak son zamanlarda korkuya dayalı sendika değişikliklerine bakarsak olumsuzlukları hissedebiliyorum. Sendika değiştirmesem beni müdürlükten alırlar korkusuyla hükümet yanlısı sendikaya üye oluyorlar.*" düşüncesini dile getirdiler. Böylece insanlar belli sendikalara üye olduklarında dışlanacakları tedirginliğiyle belli sendikaya üye olma zorunluluğunu hissediyorlar. Bu anlamda bir olumsuzluk bir baskı hissedilebiliyor.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Araştırmanın bulguları doğrultusunda başlıca sonuçlar şunlardır:

1- Sendikaların en önemli işlevleri; eğitim-öğretim sorunlarına çözüm önerileri getirmesi, demokratik, çağdaş eğitim sistemini içeren bir eğitim anlayışının olması yönünde çalışmalar yapmasıdır. Sendika üyelerine göre sendikaların en önemli işlevi; öğretmenlerin özlük haklarının geliştirilmesi olmalıdır.

2- Sendikaların eğitimdeki öncelikleri; eğitim çalışanlarının sorunlarına (özlük, demokratik, ekonomik) çözüm bulmak böylece eğitimi daha etkili hale getirmek olmalıdır.

3- Sendikaların siyasetle ilişkisi, siyasi partilerin uzantısı görünümünde olması, belli bir ideolojinin temsilcisi olarak algılanması ve sendikal faaliyetlere gereken önemin verilmemesi büyük bir sorun olarak görülmüştür. Bu durum eğitimcilerin sendikalara karşı önyargılı olmasına neden olmaktadır.

4- Sendikalarda grev hakkının olmaması, toplu sözleşme, görüşmelerde sendikaların kamu işvereni üzerinde etkisini olumsuz yönde etkilemektedir.

5- Eğitim alanında birden çok sendikanın olması; kararların ortak alınmasında güçlü bir ses çıkmamasına neden olmaktadır.

6- Sendikalar özeleştirici yapma konusunda, kendi sorunlarını tespit edip bu sorunlara çözüm üretmede yeterince başarı sağlayamamıştır.

7- Eğitimciler:

- Sendikalarından dolayı fişlenme korkusu,
- Üye oldukları sendikadan dolayı idareyle problem yaşayacakları düşüncesi,
- Sendikaların siyasi söylemlerinin olduğunu düşünmeleri,

- Sendikal faaliyetleri olumlu bulmamaları,
- Sendikal kazanımların yeterli olmadığını düşünmeleri,
- Sendikaların işlevleri konusunda bilinçli olmamalarından dolayı sendikalara üye olma noktasında çekimserdirler.

9- Sendikaların, eğitimcilerin haklarını(ekonomik, özlük) aramanın dışında faaliyet gösterdikleri alan sosyal faaliyetlerdir. Bu faaliyetler: Üyelerin kişisel gelişimlerine yönelik atölye çalışmaları, kurslar, korolar, uzman kişilerle söyleşiler, üyeleri bir araya getirmek amacıyla düzenlenen yemekler, kahvaltılar gibi etkinliklerden oluşmaktadır.

12- Sendikalar, eğitimcilerin bireysel ve genel anlamda özlük ve ekonomik haklarının kazanılması konusunda başarılar elde etmişlerdir.

13- Sendika yöneticileri, üye sayılarını en çok işyeri ziyaretlerini yaparak, orada eğitimcileri bilgilendirerek artırmaktadır.

14- Sendika üyeleri sendikaların sosyal faaliyetlerinin yetersizliğinden yakınırken, sendika yöneticileri de üyeler tarafından sosyal faaliyetlere katılımın yetersiz olduğundan yakınmaktadırlar.

15- Sendika yöneticileri, memur sendikacılığının yeni olması, işyeri ziyaretlerinin fazla olmaması ve şube sayısının yetersizliği konusunda öz eleştiri yapmışlardır.

16- Eğitimciler sorunlarına çözüm bulunabilmesi, haklarının genişletilmesinde yardımcı olunabilmesi ve örgütlü olup seslerinin daha güçlü çıkması için sendikalara üye olmuşlardır.

17- Üyeler, mensubu oldukları sendikaların kazanımlarına, çalışmalarına bakmadan sendikaları düşünsel anlamda kendi hayat görüşlerine yakın olduğu için tercih etmişlerdir.

18- Üyeler mensubu oldukları sendikalara, sorunlarının üstesinden gelmek, ekonomik, özlük ve sosyal haklarının genişletilmesi amacıyla üye olmuşlardır.

19- Sendika yöneticileri; eğitimcilerin, daha nitelikli eğitim yapabilmeleri, demokratik, ekonomik, sosyal haklarını kullanabilmeleri, örgütlü çalışabilmeleri ve birlikte hareket edip, eğitim adına ortak kararlar alabilmeleri için sendikalara üye olmalarının gerekli olduğunu düşünmektedirler.

19- Eylemin niteliğine göre eğitimcilerin eylemlere katılım durumu değişkenlik göstermektedir.

20- Sendika üyeleri üye oldukları sendikanın olumsuz durumlar çağrıştırması, okula gelen sendika evraklarının imha edilmesi ve yer değiştirmede zorlukların yaşanması gibi olumsuzluklar yaşamaktadır.

21- Üyeler mensubu oldukları sendikanın üye sayısının fazla olmasını, yetkili sendika olmasını başarı olarak görmektedir.

5.2 Öneriler

Yukarıda sıralanan araştırma sonuçlarına göre uygulayıcılar ve araştırmacılar için aşağıda sıralanan öneriler geliştirilmiştir.

5.2.1 Uygulayıcılar için öneriler :

- 1-Bu araştırma İstanbul ilinde yapılmıştır, farklı il ve ilçelerde uygulanabilir.
- 2- Araştırmacılar bu araştırmaya bakanlık ve il, ilçe ve Milli Eğitim Müdürlüklerinde çalışanlar dahil edilebilir.
- 3- Araştırmacılar sendikalara üye olmayan eğitim çalışanlarını çalışmalarına dahil edip , eğitim çalışanlarının sendikalara üye olmama nedenlerini araştırabilirler.
- 4- Araştırmacılar, üye sayısı en fazla olan sendikanın üye sayısını nasıl artırdığı yönünde araştırmalar yapabilirler.
- 5- Araştırmacılar var olan eğitim sendikalarının örgütsel yapılarının nasıl olduğuna dair karşılaştırmalı bir araştırma yapabilirler.
- 6-Araştırmacılar sendikal örgütlenmede kadın eğitimcilerin aktif rol alıp almadığına ve bunların nedenlerine dair bir araştırma yapabilir.

5.2.2 Araştırmacılar için öneriler:

- 1- Sendika yöneticileri, sendikaların siyasi partilerin uzantısı gibi algılanmaması için söylemlerini ve faaliyetlerini yeniden düzenlemelidirler.
- 2- Sendikaların daha geniş kesimleri içine alacak şekilde ortak platformlar yaratılması ve az üye sayısına sahip sendikaların ortak platformlarda birleşmeleri

alanında çok fazla sendika olması ve sendikaların parçalanması güçlerinin zayıflaması sorununa çözüm olacaktır.

3- Sendika üyeliğinde bireysel çıkarılara dayalı anlayışın yıkılması, yerine işkolunun ortak sorunlarına çözümler üretmek için çaba sarf etmesi gerekmektedir.

4- Eğitim çalışanları arasında güçlü bir örgütlülüğün tesis edilebilmesi ve bu sayede sosyal, ekonomik ve demokratik haklarının iyileştirilmesi için eğitim çalışanlarının sendikal faaliyetlere katılması ve aktif görev alması önemli bir gerekliliktir.

5- Sendikalar Yasası'nda değişiklikler yapılarak sendikalara grev hakkı tanınmalıdır.

6- Sendikalar seslerini daha iyi duyurmaları için yazılı ve görsel yayınları daha verimli kullanmaları, okullara bu yayınları ulaştırmaları ve eğitimcileri yaptıkları çalışmalardan haberdar etmeleri gerekir.

7- Sendikaların yapmış olduğu faaliyetlere kadın çalışanların katılımı daha yoğun olmalıdır.

8- Sendikalar sosyal faaliyetlerini daha sık yapmalı, üyeler de bu faaliyetlerde daha aktif olmalıdır.

9- Sendikaların mevzuatı değiştirilerek tüm çalışanlar sendikalara üye olabilmelidir.

10- Eğitimciler sendikalara daha bilinçli üye olmalı, üye olurken kazanımlarına bakarak, tüzüklerini okuyarak üye olmalılardır.

11- Sendika yöneticileri aldıkları kararlarda tabanın sesine kulak vermeliler.

12- Sendikaların şube sayıları artırılmalı, sendika yöneticileri okulları daha sık ziyaret etmeli, okullarda sorunlar dinlenerek çalışanların sorunlarına daha çabuk çözüm bulmalılar.

13- Sendikalar, Milli Eğitim Bakanlığı ile ortak çalışmalar yaparak, gerek öğretmenlerin sorunları gerek eğitim-öğretim hizmetlerinin sorunlarını çözmeye yönelik çalışmalar yapmalıdırlar.

14- Sendikalar, üyelerine yönelik seminer, panel, konferans vb. etkinlikler yapmalı ve öğretmenlerin bu etkinliklere katılımını sağlamalıdırlar.

15- Öğretmen sendikaları, zaman zaman bir araya gelerek eğitim-öğretim hizmetleri ve öğretmenlerin sorunlarıyla ilgili ortak istişare toplantıları yapmalıdırlar.

KAYNAKLAR

- ACUNER, A. M.** (1994). Öğretmen Örgütlenmesine İlişkin Model Önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- AKYÜZ, Y.** (2007). Doğuşunun Yüzüncü Yılında Türkiye’de Öğretmen Örgütlenmesinin İlk On Yılına Bakışlar (1908 - 1918). *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 22, 1- 50.
- ALDEMİR, E.** (2010). Türkiye’de Memur Sendikalarının Avrupa Birliği Sürecinden Beklentileri: Eğitim Sendikaları Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ALİCAN, A** (2007). Kamu Memur Sendikalarında Çalışan Yönetici Kadınlar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK H.** (2013), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara; Seçkin Yayınları, 9. Baskı,
- ALTUNYA N.** (1998). *Türkiye’de Öğretmen Örgütlenmesi (1908- 1998)*, Ankara Ürün Yayınları, 1. Baskı,
- ARİYAWANSA, L.** (1976). Eğitimin Gelişmesinde ve Cehalete Karşı Verilen Mücadelede Öğretmen Örgütlerinin Görevleri, *Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu Asya Semineri*, Colombo, Sri Lanka.
- ARLI, G.** (2011). Düzenlenebilir Yapılardan Düzenlenmez Formlara Sendikal Hareketin Gelişimi TÖS- Eğitim- Sen Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- AYDANOĞLU, E.** (2007). *Sınıf Mücadelesinde Sendikalar*, İstanbul, Evrensel Basım Yayım 1. Baskı
- BAYSAL, Ö.** (2010) *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Örgütlenmeye Yönelik Tutumları : Uşal İli Örneği , Cilt: 16 Sayı: 3, ss. 329-352
- BİBİLİK, E.** (2008). Memur Sendikacılığı ve Toplu Görüşme Hakkı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- CEREV, G.** (2013). Geçmişten Günümüze Öğretmenlerin Sendikal Örgütlenme Mücadelesi, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 4 Sayı: 2, ss. (203- 216)
- ÇAP, İ. B.,** (2014). Türkiye’de Sendikacılığın Tarihi Gelişimi ve Sendikalaşma Oranının Azalma Sebepleri *European Journal of Social Sciences Education and Research* Vol. 2, Nr. 3, Kasım

- ÇEÇEN, A.** (1973). *Türkiye’de Sendikacılık*, Ankara, Özgür İnsan Yayınları, 1. Basım
- ÇINAR, G.** (2008). İlköğretim Okullarında Sendikalaşma Faaliyetlerinin Öğretmenler ve Yöneticiler Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- DEMİR, F.** (2013). Öğretmen Görüşlerine Göre Sendikaların Okul Yaşamına Etkileri ve Eğitim Çalışanlarının Sendikalara Üye Olmama Nedenleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- DEMİRYÜREK, E.** (2008). Eğitim İş Kolunda Faaliyet Gösteren Kamu Sendikalarına Üye Öğretmenlerin Eğitim Sürecinde Kazandırılması Gerekli Gördükleri Değerlere İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ERASLAN, L.** (2012). Türkiye’de Eğitim Sendikacılığının Tarihsel Perspektifi ve Günümüz Eğitim Sendikacılığının Değerlendirilmesi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:28,
- ERDEM, A. R.** (2013). Köy Enstitüsü Mezunlarının Görüşlerine Göre Köy Enstitüsü Mezunlarının Öğretmen Örgütlenmesine Getirdiği Katkılar, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* ,Sayı: 16
- ERDEM, S. ve YILDIRIM S.** (1995). *Eğitim Emekçileri Tarihi (Encümen- i Muallimin'den Eğitim Sen'e)* Bireşim Yayınları, İstanbul,
- GEMİCİ, Y.** (2008). Eğitimde Sendika Yönetim İlişkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- GEZER, G.** (2011). D.İ.S.K Örneğinde Sendika Siyaset İlişkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- GİRGİN, A. İ.** (2011). Sendika Kurma Hakkı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- GÜL, M. H.** (2007). Eğitim Çalışanlarının Eğitim Sendikalarına Bakışı, Beklentileri ve Sendikaların Eğitim Çalışanlarına Yönelik Faaliyetleri ve Beklentileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- GÜLMEZ, M.** (2010). Öğretmenlerin Statü Tavsiyesi (1966 ILO/UNESCO Ortak Belgesi), Ankara, Eğitim Sen Bülten Eki
- GÜNDÜZ, M.** (2010). II. Meşrutiyet ve Erken Cumhuriyet Dönemi, Eğitim ve Öğretim Dernekleri, *Turkish Studies- International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Cilt. 5 Sayı:2, ss: (1088- 1120)
- HÜNER, M.** (2004). Sendikalaşmayı Etkileyen Faktörler ve İş görenlerin Sendikalaşmaya İlişkin Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- IŞIKLI, A.** (1990). Sendikacılık ve Siyaset, Ankara, İmge Kitabevi, 4. Baskı,
- IŞIKLI, A.** (1977). *Dünya Öğretmen Örgütlenmesinin Tarihçesi. Demokratik Eğitim Kurultayında Sunulan Bildirge* (02- 06 Şubat, Ankara, ss. 75- 92), Eğitim Sen Yayınları, Ankara.
- İREN, G.** (2009). KKTC’de Öğretmen Sendikalarının Eğitim Alanına Etkilerinin Öğretmen Ve Sendika Yöneticilerinin Görüşleri Yoluyla Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu (4688 S. K.) 2001, Resmi Gazete (24460). Sayı: 24460

- KARAGÖZ, M. K.** (2010). Küreselleşme Sürecinde Türkiye'deki Sendikacılık Hareketleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- KARATAŞ, U.** (2010). Türkiye'de Memur Sendikacılığı: Kesk Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- KAYIKÇI, K.** (2013). Türkiye'de Kamu ve Eğitim Alanında Sendikalaşma ve Öğretmen ile Okul Yöneticilerinin Sendikalardan Beklentileri, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 46, Sayı 1, Mart, s. 99- 126.
- KAYMAZ, Ç.** (2012). Sendika Örgütlülüğü ve Hakkı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- KOÇ, Y.** (1998). *Sendikacılık Tarihi*, Türk- İş Eğitim Yay. No. 1 Ankara,
- KOÇ, Y.** (2003). Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketi Tarihi, Kaynak Yayınları, Eylül, İstanbul,
- KOÇ, Y.** (2013). Öğretmen Sendikalarında Yaşanan Sorunlar, *Öğretmen Dünyası Dergisi*, Sayı: 400, Nisan
- KOÇ Y.** (2012). *TÖS Antiempyalist Bir Öğretmen Örgütü*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1. Baskı
- KÜÇÜKKALAY, M.** (1997). Endüstri Devrimi Ve Ekonomik Krizlerin Sonucu, Süleyman Demirel Üniversitesi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 2, Güz
- MAHİROĞULLARI, A.** (2001). Türkiye'de Sendikalaşma Evreleri ve Sendikalaşmayı Etkileyen Unsurlar, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, ss. 161- 190
- MAHİROĞULLARI, A.** (2011), *Dünya'da ve Türkiye'de Sendikacılık*, Ekin Basım Yayın, 1. Baskı.
- MOE, T. M.** (2011). Teachers Unions, Copyright, USA, The Brookings Institution Publications, ss. (66- 112), USA
- ÖZKİRAZ, A. ve TALU, N.** (2008) Sendikaların Doğuşu; Türkiye'de ve Batı Avrupa Ülkeleri Karşılaştırılması, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 2
- Sendikal Örgütlenme Üzerine** (2004). Ankara: Eğitim- Sen Yayınları.
- SERİNOĞLU, R.** (2004). Eğitim Hizmet Kolundaki Sendikaların Eğitim Anlayışları ve Amaçladıkları İnsan Modelleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- SEZİN, E.** (2006). Bir Sendika Tarihi: Genel- İş (1962- 1980), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- SULLIVAN, T. D.,** (2009). New Unionism: The changing attitudes of union membership, University of Massachusetts Lowell USA, ProQuest LLC
- ŞAHİN, M.** (2014). " Türkiye'de Öğretmen Örgütlenmelerine Bir Örnek: Ege Bölgesi Köy Öğretmenleri Derneği", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırma Dergisi*, Sayı 28, Bahar 2014
- TAŞ, A.** (2010). Öğretmenlerin İş değerlerinin Örgütsel Adalet Algılarına Etkisi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 27, ss. (211- 212)
- TAŞ, Y.** (2012). Toplumsal Sınıfların Değişim Sürecinde, Sendikalar ve Sendikaların Geleceği, *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, Sayı:1 ss. 61- 80
- TAŞTAN, M.** (2013). Eğitim İşkolundaki Sendikalara İlişkin Öğretmen Görüşleri; *Nitel Bir Araştırma*, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt- Sayı: 15- 1
- TOK, T. N.** Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Mesleki Örgütlenmeye İlişkin Görüşleri, (1996). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim Dergisi*, Sayı: 2,

- TOKOL, A.** (1994). *Türkiye'de Sendikal Hareket*, Bursa, Ezgi Kitabevi, 1. Baskı,
- TOPALOĞLU, H.** (2012). Türkiye'deki Eğitim Sendikaları Genel Merkez Yöneticilerinin Eğitimin Yerelleşmesi İle İlgili Görüşler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- TOSUN, F.- SOYDAN, T.** (2013). Eğitim Öğretim ve Bilim Hizmetleri İş Kolundaki Sendikalar ve Etkinliklerine İlişkin Öğrenci Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 3, 1133- 1150
- UÇAR, Z.** (2010). Türkiye'de Siyasal Dönüşümlerin Işığında Sendikal Hakların Gelişim Dinamikleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- ULUTAŞ, A. – SÖNMEZ, İ.** (2011). Eğitimci Kadınların Sendikal Örgütlenme Eğilimleri ve Sendikal Sürece Katılım Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme: (Eskişehir Örneği)Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Ocak, Bursa.
- ÜNAL, E.** (2012) Türkiye'de Memurların Sendikal Hakları Çerçevesinde Grev Hakkı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- YASAN, T.** (2012). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin ve Öğretmenlerinin Sendikalara İlişkin Görüşlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi: Malatya İl Merkezi Örneği, *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 31 (1), 271-293.
- YILDIRIM, İ. S.** (2007). Türkiye'de Sendikalaşma Sürecinde Öğretmen Sendikaları ve Siyasetle İlişkisi: Adapazarı Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- YORGUN, S.** (2007). *Dirilişin Eşiğinde Sendikalar*, Bursa, Ekin Yayınevi, 1. Baskı

İnternet kaynakları:

- www.egitimsen.org.tr
- www.egitimbirsen.org.tr
- www.turkegitimsen.org.tr
- www.tdk.gov.tr (18 Nisan 2015'te erişildi.)
- www.uralakbulut.com.tr, (15 Mart 2015'te erişildi.)
- www.egitimiis.org.tr (30 Haziran 2015'te erişildi.)
- www.britannica.com (5 Haziran tarihinde erişildi.)
- www.Teach-nology.com/ (10 Ocak 2016 tarihinde erişildi.)
- "4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu" (Çevirimiçi)
<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/> (29/06/2015)

EKLER

EK : Görüşme Formu

" Türkiye’de Faaliyet Gösteren Eğitim Sendikalarının İşleyişi Ve Sorunlarına Yönelik Sendika Üyelerinin Ve Yöneticilerin Görüşleri”

" Kayıt Formu No:

Görüşülen Kişi:

Görüşme Yeri:

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de faaliyet gösteren eğitim sendikalarının işleyişi ve sorunlarına yönelik sendika üyelerinin ve yöneticilerin görüşlerini öğrenmektir. Yapılacak görüşme sonrası elde edilen bilgiler bilimsel amaç için kullanılıp bu amaç haricinde hiç kimse ya da kurumla paylaşılmayacaktır. Görüşme teklifimi kabul ettiğiniz için teşekkür ederim.

Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN
İstanbul Aydın Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

KİŞİSEL BİLGİLER

Yaş:

Cinsiyet:

Öğretmenlik Kıdeminiz:

Branş (görev): Sınıf mı branş mı?

Hangi sendikaya üyesiniz?

Kaç yıldır herhangi bir eğitim sendikasına üyesiniz?

Kaç yıldır bu sendikaya üyesiniz?

Sendikaya nasıl üye oldunuz? A) kendi kararım B) Bir ihtiyaçtan dolayı C) Arkadaşımın yönlendirmesi D) Okul yöneticimin Yönlendirmesi

SORULAR (Üyeler)

1. Sizce eğitim sendikaları eğitimle ve üyeleriyle ilgili olarak hangi sorunlarla öncelikli olarak ilgilenmelidir? Çalışma alanları öncelikli olarak ne olmalıdır?
2. Türkiye’de eğitim alanında sendikacılıkla ilgili sizce en önemli sorunlar nelerdir? (İlgili mevzuat, haklar, çok sendika olması, üyelik yapma, siyasetle ilişki, özelleştire mekanizması vb.) Bu sorunların çözümüne yönelik neler önerirsiniz?
3. Bir eğitim sendikasına üye olma gerekçeniz nedir? Sizce her eğitimci bir sendikaya üye olmalı mıdır? Neden?
4. Üyesi olduğunuz sendika en çok hangi konularda faaliyet gösteriyor? Sendikanızın hangi faaliyetlerini olumlu, hangilerini olumsuz/yetersiz buluyorsunuz?
5. Sendikanız bugüne kadar bireysel üye bazında veya genel anlamda hangi başarıları göstermiştir (Somut örnekler)?

6. Bu sendikayı seçmenizin temel nedenleri nelerdir? Sizce bu sendikayı diğerlerinden ayıran en önemli nedenler nelerdir?
7. Sendikanızın faaliyetlerine katılım durumunuz nedir? Sendikanızın hangi faaliyetlerine ne düzeyde katılırsınız?
8. Çalıştığımız kurumda sendika üyeliğinizden dolayı herhangi bir olumlu veya olumsuz tutum ve davranışla karşılaşılıyor musunuz? Evet ise bunlar nelerdir? Somut örneklerle açıklar mısınız?

SORULAR (Yönetim)

KİŞİSEL BİLGİLER

Yaş:

Cinsiyet:

Meslekteki Kıdeminiz:

Kaç yıldır herhangi bir eğitim sendikasına üyesiniz?

Kaç yıldır bu sendikaya üyesiniz?

Kaç yıldır sendika yöneticiliği yapıyorsunuz?

Daha önce başka bir sendikaya üye miydiniz? Sendika değişikliği yaptınız mı?

Evet ise değişiklik yapma nedeniniz? Kısaca:

Öğretmenlik Branşı (görev): Sınıf mı branş mı?

Bu sendikaya nasıl üye oldunuz? A) kendi kararım B) Bir ihtiyaçtan dolayı C)

Arkadaşımın yönlendirmesi D) Okul yöneticimin Yönlendirmesi

SORULAR

1. Sendikanızın eğitime bakışı nasıldır ve sendikanıza göre eğitimin öncelikleri neler olmalıdır?
2. Türkiye’de eğitim alanında sendikacılıkla ilgili sizce en önemli sorunlar nelerdir? (İlgili mevzuat, haklar, çok sendika olması, üyelik yapma, siyasetle ilişki, özeleştirme mekanizması vb.) Bu sorunların çözümüne yönelik neler önerirsiniz?
3. Eğitimcilerin bir sendikaya üye olmamalarının temel nedenleri sizce nelerdir? Sizce her eğitimci bir sendikaya mutlaka üye olmalı mıdır? Neden?
4. Sendikanız en çok hangi konularda faaliyet gösteriyor? Sendikanızın hangi faaliyetlerini olumlu buluyorsunuz? Bir üye neden sizi tercih etmelidir?
5. Sendikanız bugüne kadar bireysel üye bazında veya genel anlamda hangi başarıları göstermiştir (Somut örnekler)?
6. Üye sayınızı artırmak için hangi yolları kullanıyorsunuz, ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?
7. Sendikanızın faaliyetlerine üyelerinizin katılım durumu nasıldır? Sendikanızın hangi faaliyetlerine ne düzeyde katılım sağlanır? Bu konudaki olumlu ve olumsuz görüşleriniz nelerdir?
8. Bir özeleştirme yapacak olursanız sendikanızı yetersiz bulduğunuz veya yeterince çalışmadığını düşündüğünüz bir alan/konu var mıdır? Varsa bunlar nelerdir ve bunun gerekçeleri nedir (Somut örnekler)?

Evrak Tarih ve Sayısı: 18/02/2016-654

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-044-654
Konu : Anketler

18/02/2016

Sayın Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN

Enstitümüz Y1212.041234 numaralı İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi tezli yüksek lisans programı öğrencilerinden Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN "TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN EĞİTİM SENDİKALARININ İŞLEYİŞİ VE SORUNLARINA YÖNELİK SENDİKA ÜYELERİNİN VE YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ" adlı tez çalışması gereği "Görüşme Formu" ile ilgili anketi 18.01.2016 tarih ve 2016/01 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Yrd. Doç. Dr. Çiğdem ÖZARI
Müdür Yardımcısı

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/enVision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=BENU3T0B>

Adres:Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL
Telefon:444 1 428
Elektronik Ağ:http://www.aydin.edu.tr/

Bilgi için: Canan TOPDEMİR
Unvanı: Enstitü Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Ad-Soyad : Hatice GÜNEŞ KAHRAMAN
Doğum Yılı : 1982
Doğum Yeri : Divriği/SİVAS
Medeni Durumu : Evli

Eğitim:

İlkokul : İstiklal İlkokulu (1988- 1993)
Ortaokul : Divriği Ortaokulu (1993- 1996)
Lise : Avcılar Süleyman Nazif Lisesi (1996- 1999)
Lisans : Dokuz Eylül Üniversitesi (2001- 2005)
Yüksek Lisans : İstanbul Aydın Üniversitesi (2013-)

Katıldığı Bildiriler : Öğretmenlerin Bireysel ve Örgütsel Değerleri ile İzlenim Yönetimi Taktikleri Seçimi Arasındaki İlişki Düzeyi (10. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, Gaziantep, 8 Mayıs 2015)
Öğrenen Okula İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma (10. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, Gaziantep, 7 Mayıs 2015)
Öğretmenlerin Sendikalara Üye Olmama Nedenleri ve Sendikal Beklentileri Çalışma (10. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, Gaziantep, 7 Mayıs 2015)

Çalıştığı Kurum:

2005 – Devam ediyor, Türkçe Öğretmeni, MEB